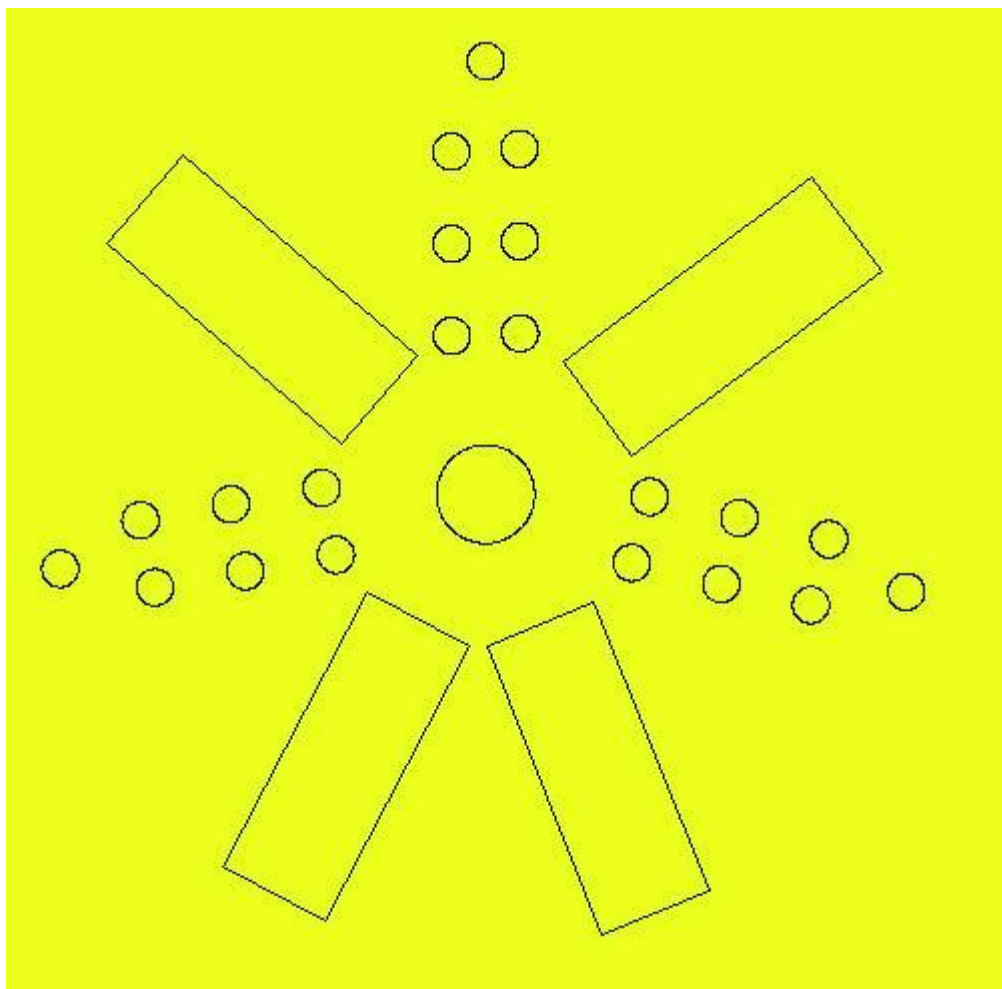

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ
SHLANTI

«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΖΩΗΣ»

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας

Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

**ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ SHANTI
«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΖΩΗΣ»**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ
ΔΙΓΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ**

Α.Μ. ΣΧΟΛΗΣ: 4054

Ρέθυμνο 2011

Η μεγαλειώδης δύναμη της γης σαν μια αέναη κίνηση που μας καθοδηγεί κάθε στιγμή ,και σαν μητέρα γη, μας φροντίζει, μέσα από την ζωή της με την απειρία των μορφών της και της αγάπης δημιουργεί για εμάς, και έτσι και εμείς είναι ανάγκη πια να δημιουργήσουμε σύμφωνα με τους δικούς της νόμους, σε κάθε στιγμή μας, με τον οποιοδήποτε τρόπο αντιλαμβάνεται η οπτική μας, οι αισθήσεις μας, η ενέργεια μας, η καρδιά μας. Μέσα από την αρχαία γνώση της Γης και της Αρετές, ο Άνθρωπος μπορεί να θυμάται, να αναβιώνει, να ανακαλύπτει την νέα - παλιά ζωή, χρειάζεται μονοπάτια όμως, να τον οδηγήσουν εκεί.

*« Be original, be inventive »
Babaji*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Αγροτουρισμός είναι ένας κλάδος τουρισμού που αφορά πρωταρχικά τη Γη και τον Άνθρωπο μέσα από τις αξίες της Ζωής.

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να στρέψει την προσοχή στον Άνθρωπο Τουρίστα - Επισκέπτη - Φιλοξενούμενο. Ως προς αυτό τον σκοπό, επίκεντρο είναι ο εσωτερικός του κόσμος και η δημιουργία ενός χώρου, οπού θα μπορεί να εξελιχθεί και να αναπτυχθεί σε όλα τα επίπεδα του μέσα από τις ανθρώπινες αξίες αναζητήσεις και δράσεις.

Η μελλοντική δημιουργία του Αγροτουριστικού Καταλύματος Shanti θα αποτελέσει μια νέα πνοή στο τομέα του Αγροτουρισμού.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ αξίζει η οικογένεια μου και ο επιβλέπων καθηγητής κ. Φραγκούλης Αντώνης που διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στην εργασία. Επίσης η κα. Σάλικα Γκάιγκερ, κα. Τρούντι Λιουδάκη, η κα. Τιλάσα Διγενάκη, ο κ. Ξένους Τσολάκης, οπού η βοήθεια τους ήταν καθοριστική και γεμάτη αγάπη . Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ για όλους τους συμμετέχοντες σε αυτήν την εργασία, που ο κάθε ένας κατείχε ένα ιδιαίτερο ρόλο, στην δημιουργία της.

Σοφία Διγενάκη

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	7
1.1 Η φιλοξενία στη Αρχαία Ελλάδα.....	7
1.2 Η μετακίνηση- περιήγηση των ξένων στην αρχαία Ελλάδα.....	10
1.3 Καταγωγή, πανδοχεία και καπηλεία στην Αρχαία Ελλάδα	14
1.4 Οι ξενώνες στο Βυζάντιο	15
1.5 Χάνια και Καραβάν σεράγια	16
1.6 Τα πανδοχεία στην Ευρώπη τον μεσαίωνα.....	16
1.7 Τα πρώτα ξενοδοχεία στην Ευρώπη	17
1.8 Τα ξενοδοχεία στην Αμερική.....	18
1.9 Τα ξενοδοχεία στην Ελλάδα	18
1.10 Η φιλοξενία ανά τους αιώνες.....	19
2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	20
2.1 Ο Τουρισμός –Ταξίδι.....	20
2.2 Κατηγορίες και μορφές τουρισμού	22
2.2.1 Εναλλακτικός Τουρισμός.....	22
2.3.1 Ο Αγροτουρισμός ως ήπια μορφή τουρισμού	25
2.3.2 Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Αγροτουρισμού	26
2.3.3 Ο Αγροτουρισμός σε επιχειρηματικό επίπεδο	28
2.3.4 Πλεονεκτήματα και επιπτώσεις του Αγροτουρισμού	31
2.3.5 Προφίλ και Δραστηριότητες του Αγροτουρίστα	32
2.3.5 Μορφές Αγροτουρισμού.....	35
2.3.6 Ο Αγροτουρισμός ως Φαινόμενο.....	36
3. Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ.....	38
3.1 Αγροτουριστικά Καταλύματα στη Κρήτη	39
3.2 Δίκτυο Αγροτουρισμού Δυτικής Κρήτης	54
4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ‘SHANTI’ « ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΖΩΗΣ».....	59
4.1 Εννοιολογική σημασία του Αγροτουριστικού Καταλύματος shanti	61
4.2 Τοποθεσία:	62
Ξαμουδοχώρι Δήμου Πλατανιά, Νομός Χανίων	62
4.3 Σχεδιασμός Καταλύματος.....	64
4.4 Ο ήλιος και οι επτά ακτίνες του	65
4.4.1 RoKa Center.....	65
4.4.2 Πρώτη Ακτίνα.....	66
Ξενώνες.....	66
4.4.3 Δεύτερη Ακτίνα	67
Κουζίνα- χώρος εστίασης	67
4.4.4. Τρίτη Ακτίνα.....	68
Οινοποιείο	68
4.4.5 Τέταρτη Ακτίνα.....	70
Εκθετήριο.....	70
4.4.6 Πέμπτη Ακτίνα.....	71
Αγρόκτημα φυσικής καλλιέργειας.....	71
4.4.7 Έκτη Ακτίνα.....	73
Κτηνοτροφία	73

Τόπος κομποστοποίησης και ανακύκλωσης.....	73
4.4.8 Έβδομη Ακτίνα	74
Λοιποί χώροι	74
4.5 Δραστηριότητες- Δράσεις του καταλύματος shanti.....	74
4.6 Φιλοσοφία και Στόχοι του Καταλύματος shanti.....	76
4.7 Οικονομική βιωσιμότητα του Καταλύματος shanti.....	78
4.7.1 Οι ξενώνες.....	78
4.7.2 Εκθετήριο- Καλλιέργειες.....	79
4.7.3. Σεμινάρια	80
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	87
Αριθμός ερωτηματολογίου:	87
ΡΕΘΥΜΝΟ 2011	88

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

1.1 Η φιλοξενία στη Αρχαία Ελλάδα

*«Ανδρα μοι έννεπε , μούσα , πολύτροπον,
ος μάλα πολλά πλάχθη,
επί Τροίης ιερόν πτολίεθρον έπερσεν,
πολλών δ' ανθρώπων ίδεν άστεα και νόον ένγω» Οδύσσεια
«Τον άντρα τον πολύτροπο , τραγούδησε μου , ω μούσα ,
που περισσά πλανήθηκε
σαν κούρσεψε της Τροίας το ιερό Κάστρο,
και ανθρώπων γνώρισε πολλών τους τόπους και τη γνώμη.»¹*

Ο Οδυσσέας ο πολύτροπος, ο πολυταξιδευτής, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα πρωτοαποικιακού ήρωα, καθώς με τις περιπέτειες του και τα ταξίδια του, άνοιξε νέους θαλάσσιους δρόμους και ανακάλυψε λαούς και πολιτισμούς.

Ο Όμηρος τον περιγράφει ως τον περιπλανώμενο Βασιλιά όπου **«πολλών δ' ανθρώπων ίδεν άστεα και νόον ένγω»** , και το όνομα του μέσα από το έπος του , γίνεται συνώνυμο του ταξιδιώτη. Ο Όμηρος, , δημιούργησε αυτόν τον τύπο ανθρώπου, σύμβολο, έναν ήρωα-μύθο για την περιπέτεια, την πολυμηχανία, το ταξίδι της αναζήτησης, στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο.

Κάθε άνθρωπος κρύβει μέσα του έναν Οδυσσέα. Έναν ταξιδευτή που, από τα βάθη της αρχαιότητας, αναζητάει περιπέτειες και ανοίγει εσωτερικούς δρόμους.²

".....Μα ελάτε να του δώσουμε φιλόξενό μας δώρο καθώς ταιριάζει. Δώδεκα τη χώρα βασιλιάδες πρωτάρχοντες την κυβερνούν κι εγώ δέκατος τρίτος φέρτε ο καθένας σας σ' αυτόν χιτώνα και γλαμύδα καλοπλυμένη και χρυσού πολύτιμο κομμάτι. Όλα ας τα φέρουνε μαζί, στα χέρια θα τα πάρει ξένος, και χαρούμενος να κάτσει στο τραπέζι...".³

1 Ζησιμος Σιδερης, μετάφραση Ομήρου Οδύσσεια 1995

2 Οδύσσεια Όλγας Κομνηνού 1981σελ.39

3 Ομήρου Οδύσσεια ραψωδία θ, στ.405-411

*"Δεν το 'χω, γέρο, σε καλό τον ξένο ν' αψηφήσω,
χειρότερος σου κι αν ερθεί. Γιατοί σταλτοί απ' το Δία
είναι όλοι οι ξένοι και οι φτωχοί".¹*

*"...Πάρε τον ξένο σπίτι σου για τη δική μου χάρη
κι όσο που να 'ρθω **τίμα τον και φιλοξένησε τον**".
Κι ο ζακουστός κονταριστής ο Πείραιος έτσι του 'πε
"Όσον καιρό, Τηλέμαχε, θέλεις εδώ να μείνει,
εγώ θα τον φιλοξενώ και θα 'χει ό,τι θελήσει".²*

*«Ζεύς επιτιμήτωρ ικετάων τε ξείνων τε,
Ξείνιος ος ξείνοισιν αμ αιδοίοισιν οπηδεί.»
Ξένους και ικέτες αγαπάει ο Δίας
να έχει υπό τον έλεγχο, την προστασία του,
ο θεός των ξένων ιερών, που πάει μαζί τους πάντα.³*

Η εκδήλωση του πλέον ευγενικού αισθήματος της Αγάπης προς τον συνάνθρωπο και τον ξένο αποτελεί αντικείμενο θαυμάσιας περιγραφής από τον ποιητή Όμηρο στα δυο έπη του.⁴

Οι πληροφορίες που μας δίνει ο Όμηρος για το θεσμό και την εθιμοτυπία της φιλοξενίας είναι πάρα πολλές. Διαβάζοντας κανείς τα σχετικά χωρία στην Οδύσσεια, εντυπωσιάζεται πραγματικά από μια ακατανόητη για την εποχή μας ιεροτελεστία, που είχε να κάνει με την υποδοχή και την περιποίηση του άγνωστου επισκέπτη, του μακρινού ταξιδιώτη, του ανώνυμου ξένου. Στα χρόνια του Ομήρου (8ος αιώνας π .χ.), η φιλοξενία ήταν θέλημα και επιταγή του θεού. Η παροχή φιλοξενίας ήταν ιερή υποχρέωση των ανθρώπων. Ο ξένος ήταν πρόσωπο πάντα σεβαστό κι οι άνθρωποι της εποχής εκείνης πίστευαν πως ο θεός τον οδήγησε ως την πόρτα τους. Τους οποίους και προστάτευαν ο Ξένιος Δίας και η Αθηνά η Ξενία, όπως και οι Διόσκουροι Κάστωρ και Πολυδεύκης. Υπήρχε θεία απαίτηση για την περιποίηση των ξένων και θεωρείτο αμάρτημα η κακή αντιμετώπισή τους.

Όπως καταγράφει και στο έπος του, ο Όμηρος, σε όποιο σπίτι και αν πήγαινε ένας ξένος, θα έβρισκε φιλοξενία. Η αποδοχή ενός ξένου για φιλοξενία λεγόταν «εστιάν» ή «ξενίζειν» ή «ξενοδοχείν» . Η φιλοξενία ακολουθούσε μία ιεροτελεστία και παρέχονταν σε κάθε ξένο, ο οποίος ανεξάρτητα από την τάξη που ανήκε, μπορούσε να μείνει σε ειδικό δωμάτιο στον «ξενώνα».Ο κύριος του σπιτιού ή στην

¹ Ομήρου οδύσσεια ραψωδία. ζ, στ. 53-60

² Ομήρου οδύσσεια ραψωδία ο, στ. 185-187

³ Ν.Κ.Μουτσόπουλος σελ.29

⁴ Όμηρος (Οδ, Ι, 270)

περίπτωση σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες «ξενοδόχος» ή «στεγανόμος», ή «εσσιοπάμμων» ή «ναύκληρος», τον προσκαλούσε στο σπίτι του και παρέθετε γεύμα προς τιμή του. Με την άφιξή του έκανε ευχές στην οικογένεια που τον φιλοξενούσε και στην αναχώρηση δεχόταν δώρα. Η πρόσκληση σε γεύμα λεγόταν «επί ξενία καλείν».

Μετά από το καθιερωμένο λουτρό, φορούσε τα πολυτελή ενδύματα που του προσέφερε ο οικοδεσπότης και στη συνέχεια καθόταν τιμητικά σε θρόνο. Στην περίπτωση που κάποια ημέρα της φιλοξενίας δεν έτρωγε μαζί με τον ξενόδοχο του, τότε αυτός του έστελνε τρόφιμα στο δικό του ειδικό δωμάτιο, στον «ξενώνα».

Στα χρόνια του Ομήρου, σε όποιο σπίτι και αν πήγαινε ένας ξένος, θα έβρισκε φιλοξενία. Παρατηρούμε λοιπόν ότι πράγματι, το φιλοξενείν θεωρείτο πράξη αρετής. Η προσφορά, η αγάπη ο σεβασμός προς τον ξένο εκδηλωνόταν και επιτελούταν ως άσκηση ψυχής. Φιλοξενία και υποδοχή υποδήλωναν ψυχική αρμονία συγκρότηση και προώθηση της κοινωνικής ζωής στο προσκήνιο, καθώς και διατήρηση της εσωτερικής ισορροπίας και ευγένειας στις σχέσεις ανθρώπων. Και σήμερα συνηθίζουμε να λεμέ στο φιλοξενούμενο μας 'να νιώθεις σαν να 'σαι στο σπίτι σου'. Πολλές ομηρικές συνήθειες με την αλυσίδα της παράδοσης έφτασαν μέχρι της μέρες μας. Η εξύψωση της φιλοξενίας είναι επίτευξη της ανθρώπινης σκέψης.¹

Μια συναυλία από πανανθρώπινες σκέψεις, οικουμενικές και διαρκώς επίκαιρες, ανεβάζουν την ψυχή και το πνεύμα του ανθρώπου και αναπλάθουν κορυφαίες ιδέες και ηθικούς συμβολισμούς.

Στους πρώτους ιστορικούς χρόνους βελτιώθηκαν οι συγκοινωνίες με αποτέλεσμα την ανάπτυξη του εμπορίου. Οι πολιτείες και οι κοινωνίες ήκμαζαν, όπως επίσης οι επιστήμες και οι τέχνες. Τα ταξίδια τότε έγιναν συχνά και πήραν μαζικό χαρακτήρα σε περιόδους αγώνων και εορτών.

Οι ελληνικές πόλεις, σε περιπτώσεις εορτών, αθλητικών εκδηλώσεων και πανηγυρισμών, εκτός από το πλήθος των επισκεπτών, δέχονταν και αντιπροσωπείες από άλλες πόλεις. Τότε με τη μεσολάβηση της πολιτείας, η φιλοξενία ανατέθηκε σε ορισμένους πολίτες οι οποίοι αντιπροσώπευαν την πόλη, οπότε δημιουργήθηκε ο **θεσμός της δημόσιας φιλοξενίας**. Η δημόσια φιλοξενία συνήθως δημιουργούσε ισχυρούς δεσμούς ανάμεσα στις πόλεις, με αποτέλεσμα να συνάπτονται συνθήκες αμοιβαίας φιλοξενίας. Την προστασία των ξένων σε κάθε πόλη επέβλεπαν

1 Ν.Κ ΜΟυτσόπουλος Ο τουρισμός στην αρχαία Ελλάδα σελ.37

οι «**πρόξενου**», δηλαδή οι επίσημοι αντιπρόσωποι των άλλων πόλεων, μετά από ειδική συνθήκη που υπογράφονταν για αυτό. Έτσι δημιουργήθηκε ο θεσμός της «**προξενίας**». Ο θεσμός της προξενίας ισχυροποιήθηκε από την καθιέρωση των νομισμάτων σαν ανταλλακτικό ενδιάμεσο και από την διάδοση της γραφής και οδήγησε σε συνθήκες φιλίας πολλές ελληνικές πόλεις, αλλά και ελληνικές με ξένες πόλεις επίσης. Η συνθήκη προξενίας, συντάσσονταν και χαράσσονταν σε μαρμάρινες στήλες, ενώ ορισμένες φορές οι εκπρόσωποι αντάλλασσαν σύμβολα αμοιβαίας αναγνώρισης, όπως συνηθίζονταν στην περίπτωση της ιδιωτικής ξενίας

Την εποχή αυτή, η λέξη «ξενία», πολλές φορές χρησιμοποιήθηκε για να εκφράσει την έννοια της φιλίας Σταδιακά δε ο θεσμός της προξενίας έβαλε τις βάσεις για να διαμορφωθεί και να λειτουργήσει ένας τύπος διεθνούς δικαίου μεταξύ των πόλεων -κρατών.

1.2 Η μετακίνηση- περιήγηση των ξένων στην αρχαία Ελλάδα

Οι πραγματοποιούμενες μετακινήσεις των ξένων χαρακτηρίζονταν από ένα πνεύμα σύνθετο και μία εντατικότητα χωρικά και χρονικά προσδιορισμένη. Οι διάφορες μορφές τουρισμού, η ανάπτυξη των οποίων επιδιώκεται σήμερα σε πολλές περιοχές, μέσα στα πλαίσια των εναλλακτικών λύσεων, προκειμένου να εμπλουτίσουν ένα μονοδιάστατο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης, αποτελούσαν ήδη πρακτικές των αρχαίων κοινωνιών. Ο τουρισμός, σε υποτυπώδη τουλάχιστον μορφή, είναι αρχαίος, όσο και ο πολιτισμός.

Την έννοια της χώρο - χρονικής διάστασης του ταξιδιού και της μετακίνησης περικλείουν ήδη εκείνη την περίοδο οι αναφορές του Σωκράτη στο “Φαίδωνα” του Πλάτωνα: “Η γη περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό περιοχών... και δεν είναι ούτε η σύστασή της ούτε το μέγεθος της που προκαλεί ζήλια στους ανθρώπους όταν αναφέρονται σ’ αυτήν... Πρόκειται για κάτι το τεράστιο... και εμείς που κατοικούμε από τη Φώκεια μέχρι τις Ηράκλειες στήλες καταλαβαίνουμε μόνο ένα μικρό τμήμα... Υπάρχουν επιπλέον άλλοι τόποι και μεγάλος αριθμός ατόμων που κατοικούν σε αντίστοιχες περιοχές” (Βαρβαρέσος, 2000).

Στην αρχαία Ελλάδα, ο ελεύθερος χρόνος δήλωνε την προέλευση και την τάξη των πολιτών, οι οποίοι, απαλλαγμένοι από την καταναγκαστική εργασία, ένιωθαν την υποχρέωση ν’ ασχοληθούν με το κοινωνικό, ηθικό και πολιτικό “γίγνεσθαι” της πολιτείας. Κατ’ αυτό τον τρόπο η διαμορφούμενη κοινωνική διαστρωμάτωση και η

έννοια του ελεύθερου χρόνου καθορίζουν στη συνέχεια την τουριστική πρακτική, τη χωρική διάσταση της οποίας υπογραμμίζουν οι αναφορές του Σωκράτη. Αυτούς τους τόπους αναφοράς και τους κατοίκους τους, πρώτοι οι αρχαίοι Έλληνες επιδίωξαν να αναγνωρίσουν. (Βαρβαρέσο 2000)

Ο Ηρόδοτος, γεωγράφος και ιστορικός (480-421 π. Χ.), υπήρξε ένας από τους πρώτους “ταξιδιώτες - τουρίστες”, ο οποίος κατά τη διάρκεια των μετακινήσεών του δε σταμάτησε να ενδιαφέρεται για τα ήθη, τα έθιμα, τη θρησκεία και τις τέχνες των τόπων που επισκεπτόταν. Οι περιηγήσεις του Ηροδότου φτάνουν έχρι τη Σικελία, την Αίγυπτο και την Περσία και εξιστορούνται στις “Ιστορίες” του. Σήμερα ο Ηρόδοτος μπορεί να χαρακτηριστεί, σύμφωνα με τις σύγχρονες αναζητήσεις στις τυπολογίες του τουρίστα, ως “μοντέλο” τουρίστα και να ενταχθεί στην κατηγορία του ευφυή τουρίστα. Στην ίδια κατηγορία μπορούμε να κατατάξουμε και τον Πausανία, γεωγράφο-ιστορικό, ο οποίος μέσα από την περιγραφή της Ελλάδας ή τις “Ελληνικές Αποδημίες” (150 π. Χ.) διαθέτει προς χρήση των ταξιδιωτών έναν από τους πρώτους τουριστικούς οδηγούς.

Οι Αθηναίοι κατέβαλαν ειδική προσπάθεια για την προσέλκυση των ξενων στις διάφορες περιοχές όπου εκδηλώνονταν τουριστική αφορμή και αιτία αξιοποιώντας κατάλληλα όλα τα αξιοθέατα τους.

Η προσέλκυση των ξενων στηριζόταν στην πεποίθηση για την πνευματική ανωτερότητα των Αθηναίων η οποία καλλιεργούνταν συστηματικά στην Αθήνα ,μητρόπολη του τότε γνωστού κόσμου, γεμάτη με ωραία μνημεία , ψυχαγωγικά κέντρα και σχολές όπου διέπρεπε η υψηλή διανόηση.

Οι μεγάλοι σοφοί του πνεύματος δημιούργησαν τις σχολές τους και προσέλκυαν νέους από όλες τις γνωστές πόλεις για να αντλήσουν φιλοσοφικές ιδέες και να καλλιεργήσουν τη σκέψη τους.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες (770 π. Χ.), οι οποίοι πραγματοποιούνταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία, αποτελούσαν μία αθλητικό-θρησκευτική εκδήλωση στα πλαίσια μίας χώρο-χρονικά οριοθετημένης μετακίνησης, με το ιδεολογικό μεγαλείο της άθλησης και της ειρήνης και με τη προβολή της δύναμης, κάθε πόλης. Η αναγνυχή και οι πολιτιστικές δραστηριότητες (θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις) συμπλήρωναν τον κύριο κορό των δραστηριοτήτων(Βαρβαρέσος, 2000)

Ο αθλητικό-θρησκευτικός ολυμπιακός τουρισμός εμφανίζεται στενά προσκεείμενος στη φιλοσοφία και τις αξίες που χαρακτήριζαν τον ελληνικό τουρισμό. Αυτή η μορφή τουρισμού δε συνδύαζε τη μετακίνηση με την ανακάλυψη ή την περιπέτεια, αλλά με την προσήλωση των μετακινούμενων στις τοπικές παραδόσεις,

τα ήθη και τα έθιμα. Ως εκ τούτου, ο Ολυμπιακός τουρισμός δύναται να χαρακτηριστεί ως κατεξοχήν “πολιτιστικός-ανθρωποκεντρικός”, υπηρετούσε το αθλητικό ιδεώδες με αυθεντική ειδικότητα και βασική επιδίωξη του οποίου ήταν η σύσφιξη των δεσμών μεταξύ των ατόμων, έχοντας ως σημείο αναφοράς την ίδια χωρική μεταβλητή, δηλ. τον ίδιο τόπο. Τα Πύθια στους Δελφούς όπου κήρυτταν την ιερή εκχειρία, για να διαγωνιστούν οι αθλητές με ειρηνικές διαδικασίες, γιατί αυτό ήταν το συμφέρον των ιερέων και του τουρισμού, λόγω της συρροής των αθλητών, γυμναστών και θεατών περιλάμβαναν αγώνες αρμάτων, διαγωνισμούς τραγουδιού και θεατρικές παραστάσεις, εμπεριέχουν επίσης αφενός εν τη χωρική οριοθέτηση, αφετέρου δε την τουριστική σκοπιμότητα (Βαρβαρέσος, 2000).

Οι κυριότερες πανελλήνιες αθλητικές εκδηλώσεις ήταν τα Πυθία, τα Νέμεα, τα Ίσθμια και τα Ολύμπια.

Ένα δίκτυο μαντείων και ιερών χώρων αναπτύχθηκε στον ελλαδικό χώρο (Μαντείο Δωδώνης, Δελφών, Επίδαυρος, Αμφιαράειο Ωροπού, Ελευσίνα κλπ) και η επίσκεψη στους χώρους αυτούς δημιουργούσε τη πολυπληθέστερη μετακίνηση.

Η λουτροθεραπεία έχει τέτοια σπουδαιότητα, που αναφέρεται χαρακτηριστικά: “Οι επισκέπτες στα κέντρα λουτροθεραπείας λούονται κατά τη διάρκεια όλων των ωρών της ημέρας και της νύχτας. Παραμένουν στις λουτροπόλεις ημέρες 4 ολόκληρες και αφιερώνουν στη λουτροθεραπεία ένα σημαντικό μέρος του ελεύθερου χρόνου τους”. Τα κέντρα λουτροθεραπείας εκείνης της περιόδου αποτελούν ολόκληρα οικιστικά συγκροτήματα, όπου αναπτύσσεται παράλληλα μία πληθώρα δραστηριοτήτων αναψυχής, ενώ συχνά περιλαμβάνουν αίθουσες βιβλιοθηκών και μουσείων.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Βαρβαρέσο (2000), “οι ρωμαϊκές οικιστικές συγκεντρώσεις χαρακτηρίζονταν από “εσωστρέφεια”, σε αντίθεση με τις ελληνικές, που παρουσιάζονται περισσότερο “εξωστρεφείς”. Οι αρχαίοι Έλληνες επισκέπτονταν συχνά τις ιαματικές πηγές και υποβάλλονταν σε θεραπείες είκοσι μίας ημερών. Τα θεραπευτικά αποτελέσματα της κάθε πηγής αλλά και ο συρμός της εποχής, εφάμιλλος του σημερινού, συνέβαλλαν ουσιαστικά στη διαφοροποίηση των προτιμήσεων. Οι ιαματικές Πηγές της Χειμάρας και της Κασταλίας προτιμούνταν, ενώ οι πηγές της Σκοτούσσας (Θεσσαλία) και της Αιδηψού ήταν πασίγνωστες. Στη φήμη του κέντρου λουτροθεραπείας, στο βαθμό εκλεξιμότητας του από τους λουόμενους και στο μέγεθος της διαφοροποίησής του έναντι των άλλων κέντρων, σημαντικό ρόλο διαδραμάτιζε η ύπαρξη μίας σειράς συγκριτικών πλεονεκτημάτων, όπως τα

υπάρχοντα οικοδομήματα και η αρχιτεκτονική τους, το μέγεθος και η καλαισθησία των κήπων, καθώς και η συχνότητα με την οποία επισκέπτονταν τα Κέντρα αυτά.

Ήταν φημισμένα θεραπευτικά κέντρα, αλλά και κέντρα Λατρείας. Τα ιερά βρίσκονταν συνήθως μέσα σε άλση, μακριά από την πόλη, κοντά σε ιαματικές πηγές ώστε να υπάρχει υγιεινή και ήρεμη ατμόσφαιρα. Στοιχείο της λατρείας ήταν το νερό-άγιασμα για τελετουργικούς καθαρμούς ,σωματικά λουτρά και εφάρμοζαν ποικίλες μεθόδους θεραπείας. Έχουν καταγραφεί περισσότερα από 300 θεραπευτικά κέντρα, με πιο φημισμένο το Ασκληπιείο της Επιδαύρου. Ήταν ταυτόχρονα Ναοί, όπου τιμούσαν τον Ασκληπιό και τις συνδεδεμένες με αυτόν Θεότητες και συνήθως την Υγεία, και τόποι στους οποίους κατέφευγαν αυτοί που έπασχαν από κάποια ασθένεια και εκεί έβρισκαν θεραπεία ή τουλάχιστον ανακούφιση.(Κουδουμα Μαρια Ηρακλειο 2004).

Η φυσική απόδραση, δηλ. το ταξίδι, πριν απ' όλα είχε κοινωνικό προσανατολισμό. Γι' αυτό υπήρξε αντικείμενο προσεκτικής παρατήρησης ως προς τη λειτουργία του φυσικού πλαισίου διεξαγωγής του, των Τεχνικών αναγκών της κοινωνίας και των προβολών του ίδιου του ατόμου στο σύνθητες περιβάλλον του.

Είναι σημαντική η αναφορά σε αυτό το σημείο, οι μορφές των ταξιδιωτών όπου καταγράφηκαν από τον Πλάτωνα στο έργο του 'Οι Νομοί', και συναντιόνται μέχρι και σήμερα.: «Και λοιπόν» γράφει Ο Πλάτωνας «για τέσσερα είδη ξένων πρέπει να μιλήσουμε εδώ: **το πρώτο είδος** είναι πάντοτε οι θερινοί επισκέπτες όπως τα διαβατικά πουλιά, **το δεύτερο είδος** είναι οι αληθινοί θεατές όλων των θεαμάτων και ακροαμάτων, **το τρίτο είδος** ξένων είναι όσοι έρχονται από άλλη χώρα για κάποια δημόσια υπόθεση, και τέλος **το τέταρτο είδος**, είναι οι επίσημοι ξένοι όπου έρχονται ,αποβλέποντας στο εντυπωσιασμό, με την προβολή και επίδειξη των καλλιτεχνικών πνευματικών , νομοθετικών δημιουργημάτων της πόλης.

Η αναφορά στις πηγές της ελληνικής ιστορία και παράδοσης διανοίγει λεωφόρους σκέψης και πολιτισμού για τη σύγχρονη ευρωπαϊκή κουλτούρα, η οποία εκεί τοποθετεί της ρίζες της.

Η μελέτη των αρχαίων κειμένων μας αποκαλύπτει πως εκεί βρίσκονται οι ρίζες των σύγχρονων επιτεύξεων και πως η διαλεκτική σκέψη γονιμοποίησε την ανάλυση και την έρευνα. Ο Ολύμπιος θεός «θεών ύπατος και άριστος» ο Ζευς ο Ξένιος , ενσάρκωσε το πνεύμα της φιλοξενίας και εδραίωσε τη συνείδηση του κοινωνικού Βίου και του ανθρωπισμού.

Η Ελλάδα υπήρξε το λίκνο των πιο ευγενών ιδεών και των πιο ανώτερων μορφών πολιτισμού που ανέπτυξε ποτέ η διαλεκτική σκέψη. Οι φιλόσοφοι της

κάλυψαν με αίσθημα ευθύνης όλους τους τομείς της ανθρώπινης σκέψης , με κύριο στόχο τον άνθρωπο .Καλλιέργησαν τον εσωτερικό του κόσμο και φανέρωσαν τα ιδανικά που θα έπρεπε να πρυτανεύουν στις ψυχές των ανθρώπων.

1.3 Καταγώγια, πανδοχεία και καπηλεία στην Αρχαία Ελλάδα

Με το πέρασμα του χρόνου εμφανίστηκαν τα «πανδοχεία» ή «καταγώγια». (η λέξη καταγώγιο προέρχεται από το κατάγομαι – καταλύω και δεν εξέφραζε την εποχή εκείνη κάποια μειωτική έννοια). Τα **καταγώγια** χτίζονταν δίπλα σε ναούς ή σε περιοχές όπου διοργανώνονταν εορτές και αγώνες, όπως στην Αρχαία Ολυμπία, στους Δελφούς, στην Επίδαυρο κλπ. Όπως το καταγώγιο της Επιδαύρου, το καταγώγιο της Θεάς Αρτέμιδος στη Μαγνησία όπου προσέφεραν «στέγη, άλλας, έλαιον, όξος, λύχνος, κλίνη, στρώμα, τράπεζα», κ.ά. Τότε εμφανίστηκε και το επάγγελμα του «εξηγητού». Τα **πανδοχεία** ήταν ιδιωτικά και κερδοσκοπικά σε αντίθεση με τα καταγώγια -τα οποία προσέφεραν φιλοξενία- και διακρίνονταν σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τις παροχές τους και την πολυτέλειά τους. Οι ταξιδιώτες πλήρωναν «στο περίπου», το στρογγυλοποιημένο ποσό που συνήθως ζητούσε «ο πανδοκέας» ή «η πανδοκεύτρια».

Στο βιβλίο του Μ. Γκικόκα 1 διαβάζουμε μία επιγραφή που βρέθηκε στην κάτω Ιταλία:

- Πανδοκεύτρια ας λογαριαστούμε.
- Έχεις ένα ξέστη (540 γραμ.) οίνου, για το ψωμί ένα ασάριον (ρωμαϊκό νόμισμα), γιά τη χυλόπητα (γλύκισμα με αλεύρι) δύο ασάρια.
- Σύμφωνοι
- Γιά το κορίτσι οκτώ ασάρια
- Και γι' αυτό σύμφωνοι
- Χόρτο για τον ημίονο δύο ασάρια ...

Τα πανδοχεία χρησιμοποιούσαν διαφημιστικές επιγραφές με μηνύματα του τύπου «Ξένε εδώ θα μείνεις ευχαριστημένος» και ταμπέλες με διακριτικά σήματα του

1 *Μελέτης Γκικόκας «Η Ξενοδοχία Παρ' Έλλησιν του Ν. Λέκκα» Αθήνα 1999

προϊόντος που προσέφεραν, τα οποία μπορούσαν να απεικονίζουν κάποιο ζώο, κάποια θεότητα ή άλλη παράσταση.

Τα **καπηλεία** ήταν αρχικά είδος ταβέρνας όπου προσφέρονταν κύρια κρασί, αλλά και φαγητό. Το κεντρικό προϊόν του καπηλειού ήταν η διασκέδαση. Σταδιακά, δεδομένου ότι υπήρχε συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση πρόσθεσαν στις υπηρεσίες τους και την προσφορά στέγης στους ταξιδιώτες. «...Πίνειν και κόμω χρέεσθαι...» σύμφωνα με τον Ηρόδοτο. Στον εορτασμό των Διονυσίων στην Αθήνα, οι θεσμοί φιλοξενίας δεν μπορούσαν να καλύψουν τη ζήτηση, με αποτέλεσμα να λειτουργούν επιχειρήσεις ενοικίασης σκηνών.

1.4 Οι ξενώνες στο Βυζάντιο

Παράλληλα με την ιδιωτική ξενία, η εκκλησία στο Βυζάντιο δημιούργησε τον θεσμό των **ξενώνων**, όπου ήταν και φιλανθρωπικοί. Οι ξενώνες λειτουργούσαν ως πτωχοκομεία και ως νοσοκομεία. Ορισμένες φορές δίπλα σε νοσοκομεία για να διαμένουν οι συγγενείς των ασθενών, ενώ σε άλλες περιπτώσεις ανεξάρτητα, για να προσφέρουν χωρίς αμοιβή κατάλυμα στους ξένους και στους ανήμπορους.

Την εποχή εκείνη η ξενία αναδείχτηκε για μία ακόμη φορά σε θρησκευτική αρετή. Αρκετοί φιλάνθρωποι δημιούργησαν ξενώνες, ενώ οι βασιλείς προσέφεραν επιχορηγήσεις. Γνωστοί ξενώνες ήταν η «Βασιλειάδα» του Μ. Βασιλείου στη Καισάρεια που ιδρύθηκε το 372 και ήταν μεγάλος σαν πόλη, ο «Ξενών του Σαμψών» που ίδρυσε ο Ιουστινιανός και απέναντι από αυτούς οι ξενώνες του «Ισιδώρου» και του «Αρκαδίου», ιδρυθέντες επίσης από τον Ιουστινιανό. Οι ξενώνες απλώθηκαν σε όλο το Βυζάντιο και ειδικά στη διαδρομή από Κωνσταντινούπολη μέχρι του Αγίους Τόπους. Πολλοί από αυτούς όμως μετά την άλωση εξελίχθηκαν σε σταθμούς караβανιών, δηλαδή σε Καραβάν σεράγια. Τότε φάνηκε ότι ήρθε το τέλος των ξενώνων. Όμως ακόμη και σήμερα διατηρείται η παράδοση της αφιλοκερδούς φιλοξενίας στον ειδικό χώρο, το «αρχονταρίκι» των μοναστηριών (Όπου ο εντεταλμένος μοναχός, ο «αρχοντάρης», φροντίζει για την φιλοξενία των ξένων, των «αρχόντων»).

1.5 Χάνια και Καραβάν σεράγια

Την εποχή της Τουρκοκρατίας, οι ξενώνες κατασχέθηκαν ή καταστράφηκαν και τα πανδοχεία σταδιακά έπαψαν να λειτουργούν. Τη φιλοξενία προσέφεραν τα «Χάνια» και τα «Καραβάν Σεράϊα». Τα καραβάν σεράγια ήταν αρχικά αξιόλογα οικοδομήματα. Οι ταξιδιώτες, πλήρωναν ελάχιστα για τον ύπνο και το φαγητό τους, ενώ αν ήταν φτωχοί δεν χρειαζόταν να πληρώσουν.

Τα Καραβάν σεράγια κτίστηκαν από θρησκευτική παρόρμηση, η οποία όμως όταν παρήλθε, σε συνδυασμό με την οικονομική αναποτελεσματικότητά τους, τα οδήγησε στην παρακμή και ερείπωση. Τα χάνια ήταν φτωχικά οικήματα βρίσκονταν στην ύπαιθρο, σε στρατηγικά σημεία διαδρομών. Τα έκτιζε το Τουρκικό κράτος, Τούρκοι μεγιστάνες, αλλά και άνθρωποι του λαού, για θρησκευτικούς λόγους.

Εκτός από τα χάνια, λειτουργούσε έντονα ο θεσμός της ιδιωτικής ξενίας. Υπάρχουν πολλές μαρτυρίες αλλοδαπών που επισκέφτηκαν την εποχή εκείνη την Ελλάδα, οι οποίοι αναφέρονται με ενθουσιασμό στην ιδιωτική, αφιλοκερδή φιλοξενία των Ελλήνων και στη ζεστή φιλοξενία των μοναχών και με αγανάκτηση για τα χάνια και τα καπηλεία της εποχής.

1.6 Τα πανδοχεία στην Ευρώπη τον μεσαίωνα

Στις αρχές του μεσαίωνα στην Ευρώπη, τόσο οι εμπορικές δραστηριότητες όσο και τα ταξίδια ήταν σπάνια. Στα τέλη του μεσαίωνα όμως το εμπόριο και τα ταξίδια παρουσίασαν τέτοια ανάπτυξη, που δημιουργήθηκε η ανάγκη ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Η αυξημένη ζήτηση οδήγησε ορισμένα άτομα στο να φιλοξενούν επί πληρωμή ταξιδιώτες στα σπίτια τους. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκαν πολλά από τα πανδοχεία της εποχής. Υπήρχαν όμως και ορισμένα πανδοχεία τα οποία διακρίνονταν για τις αναβαθμισμένες τους υπηρεσίες. Ένα από τα πλέον αξιόλογα πανδοχεία του μεσαίωνα, ήταν το “Inn” στο Nottinghamshire της Αγγλίας, κατασκευής 1189, όπου ξεκουράζονταν οι σταυροφόροι πριν ξεκινήσουν για το ταξίδι τους στους Αγίους Τόπους και το οποίο σώζεται ακόμη και σήμερα.

1.7 Τα πρώτα ξενοδοχεία στην Ευρώπη

Το πρώτο ξενοδοχείο θεωρείται ότι εμφανίστηκε στη Γαλλία το 1302 με την ονομασία «Αετός». Οι ανέσεις τον 14ο αιώνα ήταν υποτυπώδεις. Υπήρχε παντελής έλλειψη χώρων υγιεινής, ενώ τα στρώματα τα γέμιζαν με ξερά φύλλα. Αρχιτεκτονικά τα ξενοδοχεία είχαν τη μορφή τριώροφου ή τετραώροφου κτιρίου, που στο ισόγειό του διέθετε υπηρεσίες σίτισης.

Από το 1830 και μετά οι μετακινήσεις με τα ζώα μειώθηκαν με ταχύτετους ρυθμούς, εξαιτίας της εξέλιξης των σιδηροδρόμων. Τότε μειώθηκε και ο αριθμός των πανδοχείων στις διαδρομές που ακολουθούσαν τα ζώα και η ξενοδοχία πήρε άλλη μορφή, με καταλύματα κοντά στους συγκοινωνιακούς κόμβους. Οι Ελβετοί είχαν δώσει σημασία στην τουριστική βιομηχανία, από τον 15ο – 16ο αιώνα.

Αλλά τον 18ο αιώνα η Ελβετία έδωσε μεγάλη προσοχή και στην ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Τα πολυτελή για την εποχή ξενοδοχεία, συγκέντρωναν την κοσμική κίνηση της περιοχής τους. Το 1843 οι Ελβετοί ξενοδόχοι καθιέρωσαν κοινό τιμολόγιο για τα ξενοδοχεία Α΄ τάξης, αν και συνέχισαν να τοποθετούν τους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής σε απομακρυσμένα σημεία των υπογείων. Το ελβετικό παράδειγμα ακολούθησαν στο 19ο αιώνα πολλές χώρες της Ευρώπης. Τα ξενοδοχεία των μεγαλουπόλεων έγιναν μόδα, τόσο στην Ελβετία, όσο και στην Μεγάλη Βρετανία, στη Τσεχοσλοβακία και στη Γερμανία. Φημισμένο για τις παροχές του ήταν το ξενοδοχείο «Λευκός Λέων» το 1843 στη Βενετία. Όμως μόλις στον 20ο αιώνα πρωτοεμφανίστηκε ξενοδοχείο στη Γαλλική Κυανή Ακτή που διέθετε χώρους υγιεινής σε κάθε του όροφο, τα ξενοδοχεία αναπτύχθηκαν αλματωδώς, με αποτέλεσμα τα σύγχρονα και πολυσύνθετα ξενοδοχεία της εποχής μας. Η φιλοξενία ήδη είχε αρχίσει να παίρνει άλλη μορφή.

1.8 Τα ξενοδοχεία στην Αμερική

Οι Η.Π.Α. έχουν παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της σύγχρονης ξενοδοχίας. Μετά το 1650, απομιμήσεις του Αγγλικού τύπου πανδοχείων αναπτύχθηκαν και στην Αμερική. Στο τέλος του 18ου αιώνα οι Η.Π.Α. διέθεταν αξιόλογα πανδοχεία, ενώ το 1974 στη Νέα Υόρκη παρουσιάστηκε το πρώτο ξενοδοχείο της Ηπείρου με την επωνυμία City Hotel.

Στο τέλος του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου, οι Η.Π.Α. είχαν να παρουσιάσουν ιστορικά ξενοδοχεία, όπως το Plaza στη Νέα Υόρκη, το «Waldorf Astoria», το «Statler» στο Buffalo, την αλυσίδα Ritz του Caesar Ritz κ.α. Στις δεκαετίες 1960-1970 παρουσιάστηκαν ιστορικές αλυσίδες, όπως τα Marriot, Hilton (το 1963 λειτούργησε το «New York Hilton»), Sheraton και Hyatt. Η αμερικάνικη επιχειρηματικότητα, εκτός των άλλων, έδωσε ένα παγκόσμιο στίγμα που έχει σηματοδοτήσει την παγκόσμια ξενοδοχειακή ιστορία με τις ξενοδοχειακές της αλυσίδες.

1.9 Τα ξενοδοχεία στην Ελλάδα

Μετά την απελευθέρωση το 1828, ελάχιστα χάνια είχαν απομείνει στην ύπαιθρο και στις πόλεις. Το πρώτο ξενοδοχείο ιδρύθηκε στο Ναύπλιο το 1834 με την επωνυμία «Ξενοδοχείον του Λονδίνου». Το 1835 η Αθήνα απέκτησε το δικό της ξενοδοχείο, με το όνομα «Νέον Ξενοδοχείον» ή «Albergo Nuovo», του Ιταλού Καζάλι.

Ορισμένα ξενοδοχεία της αρχής του 20ου αιώνα ήταν εντυπωσιακά νεοκλασικά κτίρια τα οποία συγκέντρωναν την κοσμική ζωή της χώρας. Τα ξενοδοχεία αυτά έκαναν διαφημίσεις και λειτουργούσαν σε καθεστώς πλήρους ανταγωνισμού. Το 1924 υπήρχαν στην Ελλάδα 1090 ξενοδοχεία με μέσο όρο 11 δωμάτια το καθένα. Αυτό συνέβαινε, διότι τα περισσότερα ξενοδοχεία είχαν τέσσερα έως πέντε δωμάτια, ενώ ήταν λίγα αυτά που είχαν πενήντα έως εκατό δωμάτια και παρείχαν αξιόλογες υπηρεσίες στους ταξιδιώτες. Σταδιακά, με την ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων σε συνδυασμό με την κατάκτηση του εργατικού δικαιώματος

των διακοπών, παρουσιάστηκε το φαινόμενο του μαζικού τουρισμού με αποτέλεσμα την αύξηση των τουριστικών επιχειρήσεων. Πολλά πανδοχεία και χάνια σταδιακά μετατράπηκαν σε ξενοδοχεία, ενώ κτίστηκαν πολλά νέα.

1.10 Η φιλοξενία ανά τους αιώνες

Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις φάσεις στην αντιμετώπιση της φιλοξενίας από τους αρχαίους πολιτισμούς. Η πρώτη φάση αφορά σε περιόδους κατά τις οποίες η επικινδυνότητα και η δυσκολία των ταξιδιών περιόριζαν τις μοναχικές μετακινήσεις, οπότε ελάχιστοι ταξιδιώτες έφθαναν σε πόλεις. Η δεύτερη φάση αφορά σε περιόδους που το εμπόριο και άλλες δραστηριότητες, λειτούργησαν ως κίνητρα για ταξίδια, οπότε ο αριθμός των ταξιδιωτών αυξήθηκε αισθητά. Στην τρίτη φάση, η βελτίωση των συνθηκών μετακίνησης, η στρατιωτική εποπτεία και η βελτίωση του οδικού δικτύου, έκαναν συνηθισμένο φαινόμενο τις μετακινήσεις.

Η **πρώτη φάση** συνδέεται με την εποχή που ο ξένος ήταν ένα σπάνιο φαινόμενο. Έτσι, όταν ένας επισκέπτης έφθανε σε κατοικημένη περιοχή, όλοι επιζητούσαν την παρέα του, η οποία έδινε κοινωνική αίγλη. Ταυτόχρονα όμως οι ντόπιοι έπαιρναν από τον ξένο πληροφορίες σχετικά με θέματα στρατιωτικά, πολιτιστικά και τεχνικά, οι οποίες μπορούσαν να έχουν σημαντική αξία. Έτσι λοιπόν κατά κανόνα, στις πολιτισμένες κοινωνίες ο ξένος ήταν περιζήτητος και οι κάτοικοι της περιοχής μάχονταν για το ποιος θα τον φιλοξενήσει.

Με την πάροδο των χρόνων όμως (**δεύτερη φάση**), ο αριθμός των ξένων μεγάλωνε και η αύξηση της προσφοράς μείωνε τη ζήτηση. Όταν οι ξένοι έγιναν πολλοί, μειώθηκε το ενδιαφέρον για αυτούς. Δεν ξεχώριζε πλέον στις κοινωνίες της εποχής αυτός που φιλοξενούσε ένα ξένο, διότι υπήρχαν πολλοί ξένοι που ζητούσαν φιλοξενία. Ταυτόχρονα οι πληροφορίες που μετέφεραν ήταν ήδη γνωστές, διότι τις είχαν μεταφέρει πιο πριν άλλοι ξένοι επισκέπτες. Τότε χρειάστηκε να μεσολαβήσει η πολιτεία για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα καταλύματος των ξένων.

Στην **τρίτη φάση** και όταν πλέον οι ξένοι έγιναν, ειδικά σε ορισμένες περιοχές και περιόδους του χρόνου πολλοί σε αριθμό, για να εξασφαλίσουν κάποιο κατάλυμα έπρεπε να πληρώσουν. Μέσα από αυτή τη διαδικασία άρχισαν τη λειτουργία τους τα ξενοδοχεία, και η «φιλοξενία» πηρέε διαφορετικές διαστάσεις.¹

¹ Λαλούμης Δημήτρης Διοίκηση Ξενοδοχείων.

2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 Ο Τουρισμός –Ταξίδι

Το άτομο, συνήθως μοναδικός αποδέκτης των υπαρξιακών του αναγκών, αναζητά την αποδοχή του μέσα από την ικανοποίηση των τελευταίων. Το ταξίδι, με τη βοήθεια του στοιχείου της αναψυχής, πέτυχε να συνδέσει κατά τρόπο συστηματικό το “εξαιρετικό” με το “καθημερινό”, επιτυγχάνοντας το συγκερασμό της χωρικής ανακάλυψης με μία “μυθική πραγματικότητα”.(Βαρβαρέσος, 2000)

Ο όρος τουρισμός χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον τομέα των ταξιδιών. Γενικά το ταξίδι είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο προκαλεί εικόνες, βιώματα και εμπειρίες, όπως αυτά της ανακάλυψης, της περιπέτειας, της ψυχικής ηρεμίας, του μυστηρίου των εξωτικών περιοχών.

Το «ταξίδι» από μια σκοπιά περιλαμβάνει τον όρο «Τουρισμό» και σχετίζεται με την μετακίνηση ανθρώπων. Σαν έννοια είναι γνωστό από τους προϊστορικούς χρόνους όπως είδαμε στις παραπάνω αναφορές, ενώ ο τουρισμός είναι ένα κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο της σύγχρονης βιομηχανικής εποχής και διαφέρει από το ταξίδι τόσο σε ποσοτικούς όσο και σε ποιοτικούς όρους. Στις περισσότερες περιπτώσεις το ταξίδι αποτελεί απλά ένα μέσο προς ένα σκοπό, όπως είναι αυτός του να φθάσει σε ένα συγκεκριμένο προορισμό και άρα από μια άλλη σκοπιά αποτελεί μόνο ένα στοιχείο της τουριστικής βιομηχανίας.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα πολλοί διεθνείς οργανισμοί και ειδικοί του τουρισμού, μέσα από πολυεπιστημονικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις, προσπάθησαν να ορίσουν τις έννοιες του τουρίστα και του τουρισμού στη βάση ορισμένων μοντέλων δομικής ανάλυσης, διαστέλλοντας διαφορετικούς τύπους τουριστών”. (Τσάρτας,1996, Βαρβαρέσος, 1998 και Γαλάνη-Μουτάφη, 2002).

Ένας από τους ορισμούς για τον τουρισμό διαμορφώθηκε τον Ιούνιο του 1991 στην Οτάβα του Καναδά, στο διεθνές Συνέδριο Στατιστικής για τα ταξίδια και τον τουρισμό, όπου συμμετέχοντες από 90 χώρες κατέληξαν ότι "ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και παραμένουν σε περιοχές εκτός του συνήθους περιβάλλοντος όπου ζουν, για όχι περισσότερο από ένα

συνεχόμενο έτος, με δραστηριότητες σχετικές με τον ελεύθερο χρόνο, το επάγγελμα κ.α. "(Ποζρικίδης, 2009).

Η Παγκόσμια Οργάνωση Τουρισμού (Π.Ο.Τ.) αναφέρει πως «τουρισμός θεωρείται κάθε δραστηριότητα που περιλαμβάνει κάθε είδους μετακινήσεις, είτε διαμέσου διεθνών συνόρων (αλλοδαπός), είτε όχι (ημεδαπός), διάρκειας πάνω από 24 ώρες και για διάφορους λόγους (εκτός λόγων μετανάστευσης και τακτικής ημερήσιας απασχόλησης)».

Η διεθνής Ακαδημία Τουρισμού ορίζει τον «τουρισμό» ως: «το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Οι μετακινήσεις αυτές υποκινούνται, σε διαφορετικό βαθμό και ένταση, από τον πόθο της απόδρασης που ενυπάρχει στα άτομα». Ο επιστημονικός αυτός ορισμός οριοθετείται ουσιαστικά από δυο κύριες έννοιες: το κίνητρο και τη μετακίνηση. (Βαρβαρέσος, 1998).

Το 1963 η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τον Τουρισμό και τα διεθνή Ταξίδια στη Ρώμη όρισε ως «επισκέπτη»: «κάθε άτομο που μετακινείται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από εκείνη της μόνιμης κατοικίας του, για οποιονδήποτε άλλο λόγο εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος». Ο παραπάνω ορισμός αφορά σε δύο κατηγορίες επισκεπτών, τους «τουρίστες» και τους «εκδρομείς» και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τον τουρισμό ημεδαπών στο εσωτερικό της χώρας τους. (Τσάρτας, 1996)

Ως «τουρίστες» θεωρούνται «οι προσωρινοί επισκέπτες, η παραμονή των οποίων υπερβαίνει τις 24 ώρες στην επισκεπτόμενη χώρα, είτε για διακοπές-διακοπές, είτε για επαγγελματικούς λόγους». Από την άλλη, «εκδρομείς» θεωρούνται «όσοι είναι προσωρινοί επισκέπτες και μένουν λιγότερο από 24 ώρες στη χώρα που επισκέπτονται(συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων που μετέχουν σε κρουαζιέρες)». (Τσάρτας, 1996)

Παρά την κοινή παραδοχή από όλους των παραπάνω ορισμών διεθνώς έχει επικρατήσει η έννοια του «τουρίστα» να ταυτίζεται με αυτήν του «επισκέπτη», γεγονός που οφείλεται στη διεθνοποίηση του όρου και πως σε όλες τις γλώσσες έχει καταστεί ώστε να προσδιορίζει το τουριστικό φαινόμενο. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, ο όρος «τουρίστας» τις περισσότερες φορές αναφέρεται σε αλλοδαπούς που κάνουν διακοπές, ενώ ο εσωτερικός τουρισμός(ημεδαποί τουρίστες) παραμένει τις περισσότερες φορές ένα ερωτηματικό, μιας και κατά κύριο λόγο καταγράφονται τα χαρακτηριστικά των αλλοδαπών τουριστών. (Τσάρτας, 1996)

2.2 Κατηγορίες και μορφές τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί πολυσύνθετο φαινόμενο και σαν τέτοιο, έχει διακριτά χαρακτηριστικά και μπορεί να κατηγοριοποιηθεί. Παίρνοντας ως βάση για τον διαχωρισμό ποιοτικά αλλά και ποσοτικά χαρακτηριστικά, τον διακρίνουμε σε επιμέρους κατηγορίες

Στην ελληνική βιβλιογραφία σημειώνονται έξι βασικές κατηγορίες τουρισμού: ο μαζικός, ο ατομικός, ο εσωτερικός, ο εξωτερικός, ο εποχιακός και ο συνεχής τουρισμός. (Σφακιανάκης, 2000 και Ηγουμενάκης, 1997)

Ο αριθμός των τουριστών που συμμετέχουν σε μια συγκεκριμένη τουριστική δραστηριότητα ή μετακινούνται σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία αποτελεί την κύρια διαφοροποίηση μεταξύ «μαζικού» και «ατομικού» τουρισμού.

Ο «μαζικός» τουρισμός χαρακτηρίζεται από την ομαδική συμμετοχή των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας, τον τρόπο οργάνωσης του ταξιδιού και τον επιλεγμένο τόπο διακοπών, ενώ ο «ατομικός» από την ατομική και ανεξάρτητη οργάνωση του ταξιδιού .

Η Smith προσδιορίζει αυτές τις δύο κατηγορίες τουρισμού με την παράθεση μιας τυπολογίας τουρίστα, του «explorer tourist», ο οποίος υποκινείται από την επιθυμία για εξερεύνηση και οργανώνει το ταξίδι του αυτός ταξιδεύοντας μόνος ή με μικρές ομάδες, και του «charter tourist», που φτάνει στον προορισμό του ενταγμένος σε μεγάλες ομάδες, χωρίς ιδιαίτερη επιθυμία να γνωρίζει τα μέρη που επισκέπτεται.. (Γαλάνη-Μουτάφη, 2002)

2.2.1 Εναλλακτικός Τουρισμός

Ανάλογα με τον τόπο προορισμού ο τουρισμός κατηγοριοποιείται σε εσωτερικό και εξωτερικό. Ο «εσωτερικός» τουρισμός χαρακτηρίζει την περίπτωση όπου κάτοικοι μιας χώρας ταξιδεύουν εντός των συνόρων αυτής, ενώ ο όρος «εξωτερικός» χρησιμοποιείται όταν κάτοικοι μιας χώρας επισκέπτονται μια άλλη ξένη χώρα. Τέλος, από τη διάρκεια-έκταση μιας τουριστικής δραστηριότητας σε ένα ημερολογιακό έτος προκύπτει ο διαχωρισμός ανάμεσα στον «συνεχή» και τον «εποχιακό» τουρισμό. Χαρακτηριστική διάκριση του «συνεχούς» τουρισμού είναι πως διαρκεί όλο το έτος

και δεν επηρεάζεται από τις εκάστοτε κλιματολογικές συνθήκες (πχ. αστικός τουρισμός), ενώ ο «εποχιακός» τουρισμός περιλαμβάνει δραστηριότητες που επηρεάζονται και αναστέλλονται από τις κλιματολογικές συνθήκες (πχ. χιονοδρομικός τουρισμός, ηλιοτροπικός τουρισμός).

Τα τελευταία χρόνια οι όροι «βιωσιμότητα» και «αιεφορία» ακούγονται ολοένα και συχνότερα και συνδέονται σχεδόν με όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Στον τουριστικό τομέα, λόγω και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του, προβάλλει πια ως αδιαμφισβήτητη, η ανάγκη υιοθέτησης των αρχών της αιεφορικής ανάπτυξης. Οι βασικές αρχές της αιεφορίας συνίστανται κυρίως στον σεβασμό του φυσικού, πολιτιστικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, στην ήπια ανάπτυξη των περιοχών στόχων, βάσει ειδικού σχεδιασμού και ειδικού θεσμικού πλαισίου, που θα συμβάλλει στην ανατροφοδότηση της ανάπτυξης και στην ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, το περιβάλλον και την οικονομία, που επιτυγχάνεται μέσω του μακροχρόνιου και προσεκτικού προγραμματισμού.

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει πολλές προσπάθειες να προωθηθεί ένα πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης, που σαν βασικό του άξονα θα έχει την αιεφορία. Το πρότυπο του αιεφορικού τουρισμού με τη χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορεί να εφαρμοστεί είτε σε περιοχές που ακολουθώντας το πρότυπο του μαζικού τουρισμού έχουν ήδη κορεστεί, είτε σε περιοχές που παρουσιάζουν μηδενική, μηδαμινή, ή μέτρια τουριστική ανάπτυξη.

Οι πολυάριθμες σχετικές δραστηριότητες, που οργανώνονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού και από άλλους διεθνείς και εθνικούς φορείς, ενώσεις ακαδημαϊκά ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις επιβεβαιώνουν την σπουδαιότητα αυτού του τομέα.

Το επίπεδο συμμετοχής και ανάμειξης τόσο πολλών διαφορετικών φορέων σε αυτές τις δραστηριότητες αποτελεί μια περαιτέρω αναγνώριση της ποικιλίας των επιδράσεων, που οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να έχουν σε κοινότητες, περιφέρειες και οικοσυστήματα καθώς επίσης το αναπτυσσόμενο ενδιαφέρον των καταναλωτών-τουριστών να κάνουν τουρισμό στη φύση, συμβάλλοντας έτσι στην διαφύλαξη της και στηρίζοντας τις τοπικές κοινωνίες που ζουν γύρω από αυτήν.

Κατά συνέπεια έχει εκδηλωθεί ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρισμός έκανε την εμφάνιση του ως μια νέα πρόταση που αντιτίθεται στη μαζικότητα των τουριστικών μετακινήσεων.

Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Τσάρτας : "Η έννοια των ενεργητικών διακοπών περικλείει την αναζήτηση στο ταξίδι αυτονομίας και δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται στα κίνητρα των τουριστών για ένα ταξίδι με νόημα". Η αρχική αυτή προσπάθεια για διαμόρφωση ενός νέου προτύπου τουρισμού χωρίς να έχει τη μαζικότητα που απέκτησε στη δεκαετία του 80 , αποκτάει φανατικούς οπαδούς. Προέρχονται από το χώρο των οικολόγων , των φυσιολατρών , των επιστημόνων που αναλύουν κριτικά τις επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης στις χώρες του Τρίτου Κόσμου, των οπαδών των ταξιδιών περιήγησης , των ατόμων που συμμετέχουν σε συλλόγους και οργανώσεις σε τοπικό επίπεδο , οι οποίες επιδιώκουν τη βελτίωση των συνθηκών ανάπτυξης κ.α. Δεν πρόκειται για ένα συγκροτημένο κίνημα , αλλά περισσότερο αποτελεί την έκφραση ενός ευρύτατου φάσματος προβληματισμών για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Αλλά και ο κ. Ανδριώτης : "Εναλλακτικός τουρισμός είναι μια μικρής κλίμακας και μη συμβατικής φύσεως διαδικασία ανάπτυξης τουριστικών προορισμών που προωθεί μια ενεργητική μορφή ταξιδιού προσφιλή στις φυσικές , κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες και που κάνει δυνατή την αλληλεπίδραση και την από κοινού συμβίωση μεταξύ των μελών διαφορετικών κοινωνιών (των τουριστών και των προορισμών υποδοχής τους) και αναπτύσσει με τη σύμφωνη γνώμη και συμμετοχή του εντόπιου κοινωνικού συνόλου στη παραγωγική διαδικασία".

Στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού το ταξίδι αποκτά νόημα με κοινωνικές , πολιτιστικές , περιβαλλοντικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις. Οι εναλλακτικές μορφές «Καταγράφουν την έμφαση που δίνεται στα κίνητρα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αυτονομία στο ταξίδι»(Τσάρτας 1996 σελ.352). Ο εναλλακτικός τουρίστας έχει κίνητρα που μπορούν να νοηθούν ως αυτά των λεγόμενων ενεργητικού τύπου διακοπών(με δραστηριότητες όπως περιπλάνηση , περίπατος , αναρρίχηση, τουρισμός περιπέτειας), εξερευνητικού χαρακτήρα και επικοινωνίας με το αυτόχθον (ιστορικοί αρχαιολογικοί χώροι, συναναστροφή με τους κατοίκους τον αυτόχθον πολιτισμό και τα ήθη και έθιμα) και εθελοντικού χαρακτήρα (εθελοντική εργασία, συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές , εργασιακές κατασκηνώσεις κ.α.)(Cazes 1989).

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει εξελιχθεί ως μια ολοκληρωμένη μορφή ανάπτυξης που εντάσσεται στις ανάγκες του πλυθησμού της υπαίθρου και αποτελεί συχνά μια από τις λίγες ευκαιρίες που παρουσιάζονται στον κάτοικο της υπαίθρου για την εξασφάλιση εναλλακτικών εισοδημάτων. Δεδομένου ότι στις περισσότερες περιοχές τις υπαίθρου το εργατικό δυναμικό είναι άφθονο και το διαθέσιμο κεφαλαίο για επενδύσεις λιγιστό, ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως

λύση, για την οικονομική τους ανάπτυξη μέσω της αύξησης των εισοδημάτων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για τον ντόπιο πληθυσμό. Σε αντίθεση με τις περιοχές που δεσπόζει το πρότυπο του μαζικού τουρισμού, που σύμφωνα με την Briassouli(2003) «η διατήρηση υψηλών συναλλαγματικών εισπράξεων και η ταυτόχρονη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων είναι μια ουτοπία, στην περίπτωση του εναλλακτικού τουρισμού η ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης και η αύξηση των θετικών ως διέξοδο για την οικονομική άνθιση των περιοχών της υπαίθρου είναι εφικτή.» Στην επίτευξη αυτού, ο εναλλακτικός τουρισμός πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως δραστηριότητα που επιτυγχάνει συμβίωση μεταξύ του τουρισμού και των παραδοσιακών ενασχολήσεων.

2.3.1 Ο Αγροτουρισμός ως ήπια μορφή τουρισμού

Ένα υποσύνολο του εναλλακτικού τουρισμού που προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στο φυσικό περιβάλλον, στις δραστηριότητες και στη ζωή στη ύπαιθρο είναι ο αγροτουρισμός. Μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε αγροτικές κύρια περιοχές, στηρίζεται στη αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρωπίνων πόρων, ικανοποιεί εξειδικευμένες ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου και αποβλέπει στη συγκράτηση και παραπέρα παλιννόστηση του ντόπιου πληθυσμού, στην εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος και στην άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού του επιπέδου (Λογοθέτης 1988).

Ένας ορισμός που να προσιδιάζει στην ελληνική πραγματικότητα και την ιδιαιτερότητα της ελληνικής αγροτικής περιφέρειας, είναι εκείνος που οριοθετήθηκε στο Πρακτικό της Διυπηρεσιακής Επιτροπής υπό την Αιγίδα του Ε.Ο.Τ το 1983 :

“ Η τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό από του ς απασχολούμενους κύρια στη γεωργία, σε μικρές μονάδες οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, με στόχο την δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, τόσο από την ενοικίαση των καταλυμάτων στους τουρίστες, όσο και από την τροφοδοσία αυτών με προϊόντα τοπικής παραγωγής καθώς επίσης και προϊόντα συναφών δραστηριοτήτων(χειροτεχνίας –οικοτεχνίας) επιτοπίως παραγόμενων”(Παπακωνσταντινής 1992).

Γενικά, ο αγροτικός τουρισμός περιλαμβάνει μια ευρεία ποικιλία τουριστικών καταλυμάτων, δραστηριοτήτων, εκδηλώσεων, αθλημάτων και αναψυχής, τα οποία αναπτύσσονται σε μια χωρική ενότητα που χαρακτηρίζεται ως αγροτική. Κατά μια

άποψη, ο “αγροτικός τουρισμός είναι μια έννοια η οποία περιλαμβάνει όλες τις τουριστικές δραστηριότητες σε αγροτικές ζώνες” (R. Davidson, 1992). Ένας εναλλακτικός ορισμός που ξεπερνάει το γεωγραφικό πρόβλημα μπορεί να είναι και ο εξής:

“Αγροτικός τουρισμός είναι μια έννοια που καλύπτει τουριστικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται και οργανώνονται από τον τοπικό πληθυσμό, και βασίζονται στις ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα που παρέχει το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον” (R. Davidson, 1992).

Η αγροτική ζώνη / ύπαιθρος καθίσταται ένας προορισμός που προσελκύει αυξανόμενη πελατεία που είναι σε αναζήτηση ενός καθαρού περιβάλλοντος και αυθεντικότητας. Η πρόκληση για τον τοπικό πληθυσμό είναι η παραγωγή του κατάλληλου προϊόντος σε ένα επίπεδο υψηλής ποιότητας, όπως γίνεται αντιληπτή από την πελατεία, και στην επαγγελματική του προώθηση και εμπορία.

2.3.2 Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Αγροτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός αποτελεί την ιδανική μορφή εναλλακτικού τουρισμού γιατί:

α) Έχει τοπικό χαρακτήρα. Το ξεκίνημα και διαχείρισή του γίνονται από τοπικούς αποκλειστικά φορείς, όπως δήμοι ή κοινότητες, αγροτικοί συνεταιρισμοί και έχει ως αντικείμενο την αξιοποίηση των εντόπιων πόρων καθώς και τη διατήρηση, ενίσχυση και προβολή της τοπικής παράδοσης, αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο τα οφέλη από την τουριστική δραστηριότητα μένουν στην περιοχή και δεν διαρρέουν σε άλλες περιοχές όπως συμβαίνει με άλλες μορφές τουρισμού, ιδίως του μαζικού.

β) Είναι κατ' εξοχήν τουρισμός με ανθρώπινο πρόσωπο, μια που κύριο χαρακτηριστικό του είναι η σε μικρή κλίμακα, πρόσωπο με πρόσωπο, φροντίδα του επισκέπτη και η ουσιαστική ένταξή του στην ντόπια αγροτική κοινωνία, με συμμετοχή του στις δραστηριότητες πάσης μορφής των κατοίκων της. Το προφίλ του υποψήφιου πελάτη διαφέρει από το σύγχρονο μαζικό τουρίστα που θέλει να έχει το μέγιστο τουριστικών εμπειριών σε σύντομο χρόνο. Ο αγροτουρισμός δε βιάζεται, απολαμβάνει και συμβαδίζει με τους αργούς ρυθμούς της φύσης και της γνήσιας

αγροτικής ζωής. Ο αγροτουρισμός είναι το "ολικό", πλήρες προϊόν της τουριστικής παραγωγής.

γ) Είναι σύμφωνος με τις νέες τάσεις του τουρισμού για αειφόρο, αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη. Το γεγονός ότι ο αστικός πληθυσμός συνέχεια μεγαλώνει και ότι, ιδίως στη χώρα μας, βιώνει απαράδεκτες συνθήκες μακριά από τη φύση, σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι θα αναζητούν, έστω και για ένα σαββατοκύριακο, τις χαρές της επαφής με το αυθεντικό, το απλό και άδολο που μπορούν να βιώσουν επισκεπτόμενοι ένα οργανωμένο αγροτουριστικό κέντρο. Ο οπαδός του αγροτουρισμού είναι ο κατεξοχήν οικοτουρίστας μια και αρκείται σε μικρά ταξίδια που δεν κατασπαταλούν χρόνο και πόρους στην μετακίνηση. Ο τουρίστας αυτού του είδους είναι ένα είδος ποιητή του χωροχρόνου, που εξιδανικεύει το γήινο, που αναπτύσσει ένα επιφώνημα, που παγιδεύει τη στιγμή, που βάζει μυστικά σε κίνηση τις χορδές που μας ενώνουν με τη μουσική καρδιά του σύμπαντος, με το χαμένο μας παράδεισο, που δεν αποκομίζει γνώσεις αλλά γοητεία, που κάνουν και το πιο μικρό ταξίδι να φαίνεται μεγάλο, που μπορούν να βλέπουν και να χαίρονται ολόκληρη την άνοιξη σ' ένα κλαρί ανθισμένο.

δ) Ο αγροτουρισμός είναι μια δραστηριότητα που δίνει νέες ευκαιρίες στις γυναίκες. Δεν είναι περίεργο ότι, ιδίως στη χώρα μας, οι αγροτουριστικές εκμεταλλεύσεις στελεχώνονται σχεδόν αποκλειστικά από γυναίκες μέσα από γυναικείους συνεταιρισμούς. Έτσι, η γυναίκα, το βασικό κύτταρο της αγροτικής κοινωνίας, ενεργοποιεί και διοχετεύει τη γυναικεία φροντίδα στην προσφορά ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών.

ε) Τέλος είναι πολύ σημαντικό ότι ο αγροτουρισμός, όντας μια συμπληρωματική δραστηριότητα του αγροτικού τομέα, ενισχύει την παραγωγή των ντόπιων προϊόντων, που καταναλώνονται είτε επιτοπίως μέσα από τη γαστρονομία της περιοχής, είτε αποκομίζονται από τους επισκέπτες για χρήση στον τόπο κατοικίας τους. Αυτό μπορεί να δώσει την ώθηση για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων, εφόσον οι επισκέπτες είναι πιο ευαισθητοποιημένοι σε θέματα της υγιεινής διατροφής.

Βεβαίως, όλες οι αγροτικές περιοχές δεν ενδείκνυνται για ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων. Δύσκολα μπορεί να γίνει αυτό σε ένα κάμπο, η φύση δεν προϊδεάζει ευνοϊκά. Επιπλέον, είναι οι ορεινές και ημιορεινές κοινότητες που έχουν ανάγκη υποστήριξης, μια και η γεωργία δεν αποδίδει εκεί όσο στην πεδιάδα. Ακόμη, είναι οι περιοχές αυτές που λόγω της σχετικής απομόνωσης και φτώχειας έχουν διατηρήσει σχετικά αλώβητα τα ντόπια χαρακτηριστικά. Είναι

γεγονός λ.χ. ότι τα προϊόντα των ορεινών περιοχών είναι πιο νόστιμα και λιγότερο βεβαρημένα από λιπάσματα και χημικές ουσίες.

Βέβαια δεν αρκούν οι φυσικές καλλονές και οι γνήσιες παραδόσεις και προϊόντα. Αυτά είναι απλά υλικά για μια συνταγή. Αποτελούν αναγκαία αλλά όχι ικανή προϋπόθεση επιτυχίας. Χρειάζεται η ανθρώπινη πρωτοβουλία, ο ενθουσιασμός και το μεράκι. Να υπαρχει αγάπη για τον τόπο.

Δεν πρέπει βέβαια να παραβλέψουμε την σημασία των συλλογικών πρωτοβουλιών μέσα ιδίως από συνεταιρισμούς και με την ενίσχυση πάσης μορφής από κρατικούς φορείς, καθώς και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης (κοινότητες, δήμους, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Διοίκηση Περιφέρειας). Σημαντική επίσης είναι και η συμβολή κοινοτικών προγραμμάτων (NOW, LEADER κ.α.).

2.3.3 Ο Αγροτουρισμός σε επιχειρηματικό επίπεδο

Ο εκσυγχρονισμός, η ανάπτυξη και η ποιοτική αναβάθμιση όλων των μορφών του τουρισμού πρέπει να αποτελούν τους κύριους στόχους του ελληνικού τουρισμού. Αυτό μπορεί να στοιχειοθετηθεί από τη γεωγραφική θέση της χώρας μας, η οποία εκτός των άλλων, διαθέτει μία τεράστια τουριστική ιστορία και ένα πολύ υψηλό τουριστικό πολιτισμό.

Αυτός ο πολιτισμός ξεκινάει από το 'Ξένιο Δία' και φτάνει σήμερα στο να δημιουργήσει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να γίνει η Ελλάδα μία τουριστικά αναπτυγμένη χώρα, σε όλες τις μορφές τουρισμού. Η τουριστική υποδομή, η παροχή τουριστικών υπηρεσιών και, προπαντός, το ζωντανό πνεύμα της φιλοξενίας –ειδικά των ανθρώπων της υπαίθρου- μπορούν να φέρουν περισσότερους φίλους της Ελλάδας ως τουρίστες στους κόλπους της. Το γεγονός αυτό μπορεί να προκύψει ως απόρροια του καλύτερου συνδυασμού της όμορφης ελληνικής φύσης και του μοναδικού ιστορικού και πολιτιστικού παρελθόντος και παρόντος της χώρας.

Ο Αγροτουρισμός ως έννοια , αλλά και ως νοηματικό περιεχόμενο κρύβει κάτι πολύ μεγαλύτερο. Αποτελεί φιλοσοφία, τρόπο έκφρασης μιας συγκεκριμένης κοινωνικής αντίληψης, κομμάτι ιδεολογίας που αναζητά και δένει μεταξύ τους τις τάσεις της μορφής, 'επιστροφή στη φύση' :

- Στο φυσικό και κοινωνικό περίγυρο, στην αναβίωση πολιτιστικών εθίμων που σβήνουν κάτω από την εξελικτική διαδικασία ,
- στην ενίσχυση παραδοσιακής τέχνης των κατοίκων του συγκεκριμένου χώρου , αλλά και μέσο πολιτικής ανάπτυξης που στοχεύει στην ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της περιοχής ,
- στη συγκράτηση του τοπικού πλυθισμού στις εστίες του, στην ενίσχυση της τοπικής αγοράς την οργανική διασύνδεση τοπικής παραγωγής – κατανάλωσης , τη δίκαιη μεταφορά πόρων από αστικούς χώρους σε αγροτικούς ,
- στην έμφαση της μικρής μονάδας οικογενειακής είτε συνεταιριστικής μορφής ,
- στην ανάπτυξη της προσωπικής , ανθρώπινης και ζέστης σχέσης ανάμεσα στον επισκέπτη την αγροτική οικογένεια παραδοσιακής τέχνης των κατοίκων του συγκεκριμένου χώρου.

Ο αγροτουρισμός έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας ενός τόπου όταν είναι σωστά σχεδιασμένος και οργανωμένος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στην τουριστική ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας περιοχής αποτελούν τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά που στηρίζονται στην διατήρηση και ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων της.

Σε επιχειρηματικό επίπεδο, ο αγροτουρισμός αποτελεί τον συνδετικό κρίκο του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με τον τριτογενή. Πιο συγκεκριμένα, της παραγωγής των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και της μεταποίησης με την παροχή υπηρεσιών και τον τουρισμό. Έτσι δημιουργεί, στηρίζει και ενδυναμώνει την τοπική αγορά, αφού παρέχει νέες θέσεις εργασίας, ένα συμπληρωματικό εισόδημα στις αγροτικές οικογένειες και προσπαθεί να συγκρατήσει τον πληθυσμό στην ύπαιθρο.

Αξίζει να αναφερθεί ότι πολύ σημαντικός θεωρείται ο ρόλος των Γυναικείων Συνεταιρισμών τόσο σε επίπεδο παραγωγής προϊόντων, όσο και σε επίπεδο παροχής φιλοξενίας. Σε όλη την Ελλάδα οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί παρασκευάζουν και πωλούν τα προϊόντα του τόπου τους, διατηρώντας έτσι τις πατροπαράδοτες συνταγές αλλά και τις παλιές τεχνικές και χειροτεχνίες που κληροδοτήθηκαν από γενιά σε γενιά. Επιπλέον στους περισσότερους συνεταιρισμούς λειτουργούν παράλληλα εκθετήρια προς πώληση των προϊόντων.

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που εντάσσονται στον αγροτουρισμό είναι επιγραμματικά οι παρακάτω:

- Παραδοσιακά καταλύματα.
- Παραδοσιακά εστιατόρια και καφενεία.
- Παραγωγούς και εμπόρους τοπικών προϊόντων.
- Τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικουτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Κάθε είδους μουσεία.
- Συλλόγους (Φυσιολατρικούς, Πολιτιστικούς κτλ.).
- Συνεταιρισμούς (Αγροτικούς, Γυναικείους κτλ.).
- Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Εκπαιδευτικά Ιδρύματα / σχολεία.
- Εργαστήρια λαϊκής τέχνης.
- Κάθε κάτοικο – επαγγελματία της περιοχής που αναπτύσσονται οι δραστηριότητες του αγροτουρισμού.

Ο αγροτουρισμός θεωρείται μια διαδικασία που προβάλλει μια μορφή ταξιδιού που έχει σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση και βασίζεται στην γνωριμία του με την τοπική κουλτούρα, ιστορία και καθημερινότητα. Μια συνολική εμπειρία κατά την οποία ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τον ντόπιο τρόπο ζωής και συνδυάζει την αναψυχή με την ενημέρωση και την ευαισθητοποίησή του για τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά, ιστορικά, και άλλα θέματα της εκάστοτε περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους, την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών. Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υγροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο "τουρισμό των υγροβιότοπων" (δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, κτλ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κτλ.

- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και η πιθανή συμμετοχή των τουριστών σε αυτές.
- Η προσφορά διαφοροποιημένων και υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης).
- Η άσκηση διάφορων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο, όπως ανεμόπτερο
- πλαγιάς, ορειβασία, πεζοπορία, κτλ.

2.3.4 Πλεονεκτήματα και επιπτώσεις του Αγροτουρισμού

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο Αγροτουρισμός στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών είναι τα εξής:

- Η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και ως επακόλουθο συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Αυτό το πλεονέκτημα έχει ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική μείωση του πληθυσμού και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία αυτών των θέσεων εργασίας παίζει καθοριστικό ρόλο για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.
- Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, που εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συντελούν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.
- Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα.
- Ο αγροτουρισμός είναι μια τουριστική δραστηριότητα που δεν δρα ανταγωνιστικά προς τους φυσικούς πόρους. Είναι μια μορφή τουρισμού που αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Δηλ. συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση τόσο των μόνιμων κατοίκων, όσο και των επισκεπτών, στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

Όμως, όταν η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν είναι συμβατή με τις αρχές της αιμοφορικής διαχείρισης, προκύπτουν δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπτώσεις αναφέρονται:

- Στην άναρχη και υπέρμετρη ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που προξενεί υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών.
- Στον κίνδυνο ανάπτυξης του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές εις βάρος της αγροτικής ζωής. Στην πράξη έχει παρατηρηθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις εγκαταλείπονται οι αγροτικές εργασίες για χάρη ενός μεγαλύτερου βραχυχρόνιου τουριστικού κέρδους.
- Στην αλλοίωση του πολιτισμικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών στις περιπτώσεις που ο αγροτουρισμός ακολουθήσει τα γνωστά αναπτυξιακά τουριστικά "πρότυπα" των περασμένων δεκαετιών.

2.3.5 Προφίλ και Δραστηριότητες του Αγροτουρίστα

Ο Αγροτουρισμός όντας από τη φύση του μια δραστηριότητα ανθρωποκεντρική αλλά και κορυφαία έκφραση τοπικής πρωτοβουλίας που τον χαρακτηρίζει η συλλογικότητα , η δημιουργική φαντασία , η ευρηματικότητα και η μεθοδολογική διεργασία - δημιουργεί ένα κανάλι επικοινωνίας και συνεννόησης μεταξύ των ανθρώπων της υπαίθρου και των επισκεπτών.

Οι αγροτουρίστες θεωρούνται πολυταξιδεμένα άτομα που δεν ακολουθούν το πρότυπο του μαζικού τουρισμού και αναζητούν μια νέα διάσταση από τις διακοπές τους.

Στον αγροτουρισμό ο ταξιδευτής αναζητεί ανθρώπινες σχέσεις βιώματα επικοινωνίας , πρωτόλειες εικόνες και γεύσεις με συμμετοχή και αλληλεπίδραση. Ο τουρίστας μετατρέπεται σε επισκέπτη, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι στην ουσία ένας «φιλοξενούμενος», ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά, την αυθεντικότητα και την ομορφιά του, εστιάζοντας στην ήσυχη ζωή, τη φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε προορισμός. Ολόκληρη η φιλοσοφία του Αγροτουρισμού βασίζεται στη διαπροσωπική, ανθρώπινη, άμεση και φιλόξενη σχέση μεταξύ του κατοίκου της

υπαίθρου και του επισκέπτη. Προσφέρει την επαναφορά του σε μια ζωή αγνή, ανέπαφη, αυθεντική. Την μύηση στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής, της ενσωμάτωσης στον κοινωνικό ιστό, στις τοπικές συνθήκες, στη φύση, στην ζωή της προσφοράς, της αγάπης, του σεβασμού, της αλληλεγγύης, βιώνοντας ο ίδιος και ανακαλύπτοντας τον ατομικό του ελεύθερο χώρο, την αρμονία.

Αναζητούν στους αγροτουριστικούς προορισμούς όλα τα χαρακτηριστικά που λείπουν από την πόλη, αλλά και από τον οργανωμένο τουρισμό. Επιθυμούν να ζήσουν σ' ένα περιβάλλον που το παρελθόν εξακολουθεί να κάνει αισθητή την παρουσία του, μέσα από την εικόνα που προβάλλει ο τόπος που επισκέπτονται. Να βρουν τη διαφορετική ζωή που πιστεύουν ότι υπάρχει στην ύπαιθρο. Να μετέχουν σε δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να ξεφύγουν για λίγο από τις συνθήκες της καθημερινής ζωής.

Τα άτομα που επιλέγουν τον αγροτουρισμό ανήκουν σε ευρύ ηλικιακό φάσμα. Ένα όμως σημαντικότερο χαρακτηριστικό των αγροτουριστών, είναι το πνευματικό τους επίπεδο. Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι έχουν πολλά ενδιαφέροντα, αυξημένη οικολογική συνείδηση, διάθεση για μόρφωση, δεν παρασύρονται από τα πρότυπα της καταναλωτικής κοινωνίας και είναι εκλεπτυσμένοι με υψηλές απαιτήσεις ως προς το επίπεδο και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ο αγροτουρίστας ξέρει τι αναζητά και δεν αρκείται σε καταστάσεις που δεν τον ικανοποιούν.

Με λίγα λόγια, αυτό που προκύπτει από τα παραπάνω, είναι ότι τα άτομα που επιλέγουν αγροτουρισμό είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη "φόρμουλα των 3Φ (Φύση - Φιλία - Φιλοξενία)" και απορρίπτουν ή νιώθουν ότι δεν τους εκφράζει η φόρμουλα των 3S (Sun - sea - sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, χλωρίδας και πανίδας ορειβάτες κ.ά.), και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Ο αγροτουρισμός βασίζεται σε μια ανθρώπινη, διαπροσωπική, φιλόξενη και άμεση σχέση ανάμεσα στον κάτοικο της εξοχής και το τουρίστα. Έτσι, είναι σημαντικό ο τουρίστας φιλοξενούμενος, να ερθει σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, με τους ανθρώπους της περιοχής. Μαθαίνει να υφαίνει στον αργαλειό, να δοκιμάζει το κρασί και την τσικουδιά, να συμμετέχει στην παραγωγή τους, να καταλαβαίνει πότε είναι η σωστή ώρα του τρύγου, το χρώμα, το άρωμα, η γεύσης του κρασιού, τη διαφορά στις ποικιλίες του μελιού, να παρατηρεί τα πούλια και τα ζώα. Επιπρόσθετες δραστηριότητες στις

οποίες μπορούν να επιδοθούν οι αγροτουρίστες, σχετίζονται με τη παράδοση και την ιστορία.

Ο αγροτουρίστας συμμετέχει συχνά σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και επιθυμεί να ανακαλύψει τα αξιοθέατα ,στα θρησκευτικά και ιστορικά μνημεία του τόπου που επισκέπτεται. Ιδιαίτερη θέση κατέχει η δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησιές, γεφύρια ,σπήλαια ,φαράγγια, εργαστήρια χειροτεχνίας και οικοτεχνίας, φάρμες με ζώα και η συμμετοχή σε μαθήματα τοπικής μαγειρικής, φεστιβάλ, παραδοσιακή μουσική ,χορός κ.λπ.

Διάφοροι μελετητές έχουν προσπαθήσει να ομαδοποιήσουν τους αγροτουρίστες ανάλογα με τις δραστηριότητες τους.

Σε μια σχετική μελέτη η Frochot (2005) σε έρευνα της έχει τμηματοποίηση σε τέσσερις ομάδες τους τουρίστες αγροτικών περιοχών, στην προσπάθεια της να διαχωρίσει την κάθε ομάδα ανάλογα με το σκοπό και το όφελος που αποκομίζουν από τις διακοπές τους.

Έτσι λοιπόν κατάληξε στις παρακατω ομάδες:

- Στους «ενεργητικούς»(39%),που συμμετέχουν σε ποικίλες δραστηριότητες.
- Στους «αγροτικούς τύπους»(13%), οι οποίοι ενδιαφέρονται περισσότερο για την αγροτική διάσταση του πακέτου των διακοπών τους,
- Στους «εραστές της χαλάρωσης»(13%)σε αυτούς που έχουν ως κύριο σκοπό τη χαλάρωση από τους γρήγορους ρυθμούς της πόλης και αναζητούν ηρεμία. Οι τουρίστες αυτοί παρουσιάζουν μικρότερο βαθμό συμμετοχής σε δραστηριότητες, με εξαίρεση αυτών του ψαρέματος και του γκόλφ.
- στους «ονειροπόλους»(35%) που το ενδιαφέρον τους επικεντρώνεται σε δραστηριότητες της υπαίθρου με την βλέψη να ηρεμήσουν, να κάνουν βόλτες στην εξοχή, απολαμβάνοντας τις εικόνες της φύσης.

Σε μια άλλη μελέτη από τους Kastenholtz Daviw & Paul (1999) ομαδοποιήθηκαν ως εξής:

- “Παραδοσιακοί αγροταξιδιώτες»(30%) που αναζητούν διακοπές που σχετίζονται με τον πολιτισμό και τον αγροτικό τρόπο ζωής.
- «Ενεργητικοί ταξιδιώτες»(25%) που αναζητούν την προσαρμογή στον κοινωνικό περίγυρο και την συμμετοχή τους σε διάφορες δραστηριότητες.
- «Ανεξαρτήτους ταξιδιώτες»(24%) που αναζητούν, ήρεμες διακοπές και χαλάρωση.
- «Ερωτευμένοι με την φύση»(21%) ,που η φυσιολατρία αποτελεί το επίκεντρο των διακοπών τους.

2.3.5 Μορφές Αγροτουρισμού

Στη διεθνή βιβλιογραφία έχουν αναφερθεί ποικίλες μορφές αγροτουρισμού.

Οι πιο διαδεδομένες είναι:

- Διαμονή σε αγροκτήματα(φαρμες). Οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενηθούν σε ένα εν ενεργεία αγρόκτημα και να συμμετέχουν σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες, βιώνοντας έτσι τον καθημερινό τρόπο ζωής των ιδιοκτητών του αγροκτήματος.
- Ο Οικοαγροτουρισμός αποτελεί μια σύζευξη δυο ειδών εναλλακτικών μορφών τουρισμού ,αυτών του αγροτουρισμού και του οικοτουρισμού, όπου ο τουρίστας εκτός από την συμμετοχή του σε αγροτικές δραστηριότητες , συμμετέχει και σε άλλες φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες, όπως παρακολούθηση πτηνών(bird watching), περιηγητισμό σε περιοχές αξιοπρόσεκτου φυσικού κάλλους(trekking)κ.λ.π.
- Φιλοξενία σε καταλύματα που προσφέρουν διαμονή και πρωινό (B.B.) σε αγροτικές περιοχές που ορισμένες φορές είναι το ίδιο το σπίτι της αγροτικής οικογένειας. Αυτή η μορφή ανάπτυξης είναι η πιο διαδεδομένη στην Ελλάδα και σε ορισμένες περιπτώσεις, παρέχεται στους επισκέπτες εκτός από διανυκτέρευση και γεύματα και συμμετοχή σε αγροτικές δραστηριότητες, ενώ στην πλειοψηφία τους δεν ακολουθούν το παραδοσιακό αρχιτεκτονικό στυλ και συνεπώς δε διαφέρουν σε τίποτα από το μεγάλο αριθμό των ενοικιαζομένων δωματιών που έχουν κατασκευασθεί στις παράκτιες περιοχές τις χώρας.
- Αγροτουρισμός από εθελοντές. Σε πολλές χώρες του εξωτερικού παρατηρείται το φαινόμενο να υπάρχουν εποχικοί επισκέπτες σε φάρμες που συμμετέχουν ενεργά στην παραγωγική διαδικασία .Αυτή η μορφή αγροτουρισμού ταιριάζει σε τουρίστες που θέλουν να συμμετέχουν σε αγροτικές δραστηριότητες (π.χ. μάζεμα ελιάς ,φρούτων) αλλά που το εισόδημα τους δεν τους επιτρέπει κάτι τέτοιο.
- Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν, οι εθελοντές Εργάτες σε Βιολογικές φάρμες –Willin Workers on Organic Farmw(WWOOF), μια κίνηση που ξεκίνησε το 1971 στην Αγγλία από ορισμένους ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων, με σκοπό να ωφεληθούν από την δωρεά παροχή βοήθειας σε περιόδους υψηλής ζήτησης για εργατικά χέρια κι ταυτόχρονα να συναντήσουν ανθρώπους από όλο το κόσμο με διαφορετική

κουλτούρα και τρόπο σκέψης .

Συνοπτικά οι μορφές του αγροτουρισμού που παρουσιάστηκαν παραπάνω μπορούν να καταταχθούν σε δυο γενικές κατηγορίες :

- Ο αμιγής αγροτουρισμός, όπου οι φιλοξενούμενοι εκτός από τον κύριο προορισμό τους (διακοπές - ανάπαυση), ασχολούνται είτε με αγροτικές εργασίες κατά κανόνα στο αγρόκτημα (περιποίηση ζώων, άρμεγμα, τυροκομία, θερισμός, τρυγητός, λιομάζεμα, μελισσοκομία κτλ.), είτε, και πολλές φορές παράλληλα, με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, από αυτές που τους προσφέρει το περιβάλλον της αγροτικής περιοχής (ιππασία, ορειβασία, πεζοπορία, κολύμπι, ψάρεμα, κυνήγι, κτλ.).
- Ο σύνθετος αγροτουρισμός, όπου οι τουρίστες, εκτός από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν ίσως περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που εξειδικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής, όπως για παράδειγμα τουρισμός υγείας, αθλητισμού, φυσιολατρίας, θρησκείας, πολιτισμού.

2.3.6 Ο Αγροτουρισμός ως Φαινόμενο

Ο Αγροτουρισμός μπορούμε να πούμε ότι είναι ένα ευρωπαϊκό φαινόμενο. Αποτελεί μια κεντρική κατευθυντήρια πολιτική της Ε.Ε. ως απάντηση στα ζητήματα της πολύ-λειτουργικής γεωργίας, της περιφερειακής ανάπτυξης, της ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και του αιτήματος που έχει ο σύγχρονος άνθρωπος για την ποιότητα ζωής. Το μοντέλο ανάπτυξης του αγροτουρισμού έχει υλοποιηθεί από πολλές ευρωπαϊκές χώρες με επιτυχία εδώ και δεκαετίες π.χ. η Ιταλία, η Γαλλία, η Αυστρία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι υπήρξε η απάντηση στα προβλήματα που αφορούν την ερήμωση της περιφέρειας και τη συρρίκνωση του αγροτικού εισοδήματος. Με εμφανή τα σημάδια κορεσμού του μαζικού τουρισμού είναι προφανές ότι επιβάλλεται να αναζητήσουμε νέα μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης και διεξόδους.

Σήμερα, αρχίζει να υπάρχει μια συνείδηση ότι η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού και περισσότερο ο αγροτουρισμός, είναι πια κατάλληλες μορφές

τουρισμού που συμβάλλουν στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στην διαπαιδαγώγηση των πολιτών σχετικά με την ανεκτικότητα της όποιας διαφοράς τους και την προστασία των φυσικών πόρων της ηπείρου. Με τον αγροτουρισμό επιτυγχάνεται η παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους, η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η ανακαίνιση αρχοντικών και σπιτιών που αφέθηκαν στο χρόνο. Επιπλέον προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά αλλά και η μοναδικότητα κάθε περιοχής που χάνεται και διαβρώνεται.

Σήμερα υπάρχουν πολλές βορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο της ολοκληρωτικής εξαφάνισης (λόγω της αραιοκατοίκησης που σχετίζεται με τα άτομα μεγάλης ηλικίας), και της απόκτησης νέου πληθυσμού, που τυχόν φτάσει εκεί σαν μετανάστης από άλλη χώρα, με κίνδυνο να χαθεί ένα κομμάτι συνέχειας της ιστορίας. Έτσι λοιπόν ο αγροτουρισμός θα αποτελέσει το μεγάλο κίνητρο, διότι δεν είναι απλά μια μορφή τουρισμού αλλά μια νέα πραγματικότητα, μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής, ένα όραμα.

Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού σημαίνει πρόσθετα κέρδη και συγκράτηση του πληθυσμού, κυρίως των νέων στην περιφέρεια. Ακόμα σημαίνει και αύξηση της κοινωνικής ζωής σε απομακρυσμένα χωριά, από την οποία τόσο πολύ έχουν ανάγκη. Παρατηρείται ότι σημαντικό μέρος των κερδών που δημιουργούνται από τον αγροτουρισμό, διοχετεύεται στην κυρία ασχολία του πληθυσμού που είναι η γεωργία.

Στον αγροτουρισμό αναζητάμε πάντα την αυθεντικότητα και την μοναδικότητα και η Ελλάδα είναι μια χώρα που έχει μοναδικά πλεονεκτήματα για δραστηριότητες αγροτουρισμού.

Η Ελλάδα θεωρείται μια χώρα μοναδική γιατί διαθέτει μια αξιόλογη και σημαντική ποικιλομορφία στα τοπικά χαρακτηριστικά. Χάρης σε αυτό μπορεί να αναδείξει αυτήν την ποικιλομορφία χωρίς να ομοιογενοποιεί το μοντέλο του αγροτουρισμού και να μιμείται άλλα μοντέλα. Ο αγροτουρισμός μπορεί να αναδειχθεί καλύτερα στην ποιοτική και ιδιαίτερη του μορφή όταν τα στοιχεία κάθε περιοχής είναι πιο πρωτότυπα. Σπουδαίο ρόλο παίζουν η έρευνα και η φαντασία.

Όλα στον αγροτουρισμό έχουν σημασία και μόνο οι ντόπιοι μπορούν να τα εντοπίσουν και να τα αναδείξουν π.χ. ξεχασμένα έθιμα, και μουσικά ακούσματα, αναβίωση τοπικών παραδόσεων, παλιές τέχνες. Η χώρα μας θεωρείται ένας τόπος ευλογημένος διαθέτει σπάνια ομορφιά, ανεξάντλητους πόρους που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, ιστορία, παράδοση, θρύλους, μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, χωριά, βιότοπους, υγροβιότοπους, θάλασσες, φαράγγια, βουνά, μονοπάτια, δάση, χλωρίδα, πανίδα, παραδοσιακές τέχνες, μουσική παράδοση.

3. Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Όλα αυτά τα χρόνια η Κρήτη κατέκτησε μια αξιοζήλευτη θέση στο ευρωπαϊκό και διεθνές τουριστικό στερέωμα και αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς. Ωστόσο ο κορεσμός και η κρίση του μαζικού τουρισμού είναι ένα διεθνές φαινόμενο. Στην υπόλοιπη Ευρώπη, η τάση εδώ και αρκετά χρόνια ευνοεί την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού της υπαίθρου. Ο σύγχρονος και με υψηλές προδιαγραφές τουρίστας αναζητά ένα συνολικό πακέτο παροχής ποιοτικών υπηρεσιών και υποδομών, όχι σε ένα οποιοδήποτε απρόσωπο περιβάλλον, άλλα σε χώρες και περιοχές με μοναδικά στοιχεία φυσικής ομορφιάς, παραδοσιακής ταυτότητας, πολιτισμού και ιστορίας.

Η Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα, η Κρήτη, τα συγκεντρώνει όλα αυτά. Διαθέτει μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα ως ταξιδιωτικός προορισμός με διαφοροποιούμενο τουριστικό προϊόν. Κι αυτό ακριβώς είναι που κάνει την ειδοποιό διαφορά του αγροτουρισμού. Δηλαδή, επιμηκύνει την τουριστική περίοδο και δημιουργεί πρόσθετο εισόδημα για τον αγρότη και γενικότερα για τις τοπικές κοινωνίες, διασφαλίζοντας τη σύζευξη της περιφερειακής ανάπτυξης με την φυσική ομορφιά, την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου. Γι' αυτό και ο αγροτουρισμός έχει καταστεί ένα από τα βασικά, και συνεχώς ανερχόμενα, τουριστικά προϊόντα στις αγορές, ιδιαίτερα της Ευρώπης.

Για τους λάτρεις της ιστορίας, της μυθολογίας και της φυσικής ομορφιάς, η Κρήτη αποτελεί έναν ιδανικό προορισμό. Ερείπια των Μινωικών ανακτόρων, Βυζαντινοί ναοί, επιβλητικά Ενετικά κάστρα και οχυρώσεις συνθέτουν μια πολιτισμική και αρχιτεκτονική πολυμορφία, μαρτυρώντας την πλούσια ιστορία του νησιού. Ο Κρητικός πολιτισμός παραμένει ζωντανός μέσα από την λογοτεχνία, το θέατρο, τη μουσική, το χορό, τα τοπικά φεστιβάλ και άλλα καλλιτεχνικά δρώμενα που πραγματοποιούνται όλο το χρόνο. Η Κρήτη λοιπόν είναι ένα πολύχρωμο παζλ από μυθολογία, ιστορία, περήφανους ανθρώπους, βουνά φαράγγια και θάλασσα. Το κομμάτια αυτού του παζλ συνθέτουν μια μοναδική και μαγική εικόνα.

Ο περίπατος στο δάσος ή διάσχιση κάποιου φαραγγιού, η βόλτα με άλογα, η ποδηλασία στο βουνό, η καλλιέργεια της γης και το τάισμα των ζώων, η παρασκευή ψωμιού ή παραδοσιακού γλυκού είναι μόνο κάποιες από τις δραστηριότητες που θα

έχουν την ευκαιρία οι τουρίστες – επισκέπτες να ασχοληθούν διαμένοντας σε ένα παραδοσιακό ξενοδοχείο ή οικισμό στην Κρήτη. Ενώ αν έχουν ανάγκη από ξεκούραση, τότε η διαμονή δίπλα στην Κρητική ύπαιθρο θα τους χαρίσει άφθονες στιγμές γαλήνης και χαλάρωσης, ακούγοντας απλώς τους ήχους της φύσης.

Κατά τη διάρκεια των διακοπών τους στην Κρήτη θα έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν τα παραδοσιακά φαγητά του νησιού. Οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες έχουν ιδιόκτητες καλλιέργειες και φάρμες, όπου παράγονται βιολογικά προϊόντα. Έτσι γνήσια Κρητικά προϊόντα όπως λαχανικά, ελαιόλαδο, τυρί, μέλι, θυμάρι, φασκόμηλο, παξιμάδια, ρίγανη, κρασί και τσικουδιά από ντόπια σταφύλια καθώς και πολλά άλλα θα αποτελέσουν τα κύρια συστατικά του φαγητού, που συνήθως θα είναι μαγειρεμένο από την ίδια την ιδιοκτήτρια ή κάποια άλλη νοικοκυρά του πλησιέστερου χωριού βασισμένο πάντα σε παραδοσιακές συνταγές.

Είναι γνωστό σε όλους ότι τόσο η Κρητική διατροφή όσο και η Μεσογειακή διατροφή δεν είναι απλά μόνο νόστιμη και αρωματική, αλλά και εξαιρετικά υγιεινή. Το φαγητό έχει πάρει τη σωστή του θέση στην κουλτούρα μας. Μια θέση εξίσου σημαντική για την ταυτότητά μας όσο ο ήλιος, η θάλασσα και τα αρχαία μνημεία. Το σημαντικότερο από τα προϊόντα που ευθύνονται για την αίγλη της Κρητικής διατροφής είναι το παρθένο ελαιόλαδο.

Φυσικά, σημαντική είναι και η συμβολή του τοπικού κρασιού, των λαχανικών, των κρέατος, αλλά και των τυροκομικών προϊόντων.

3.1 Αγροτουριστικά Καταλύματα στη Κρήτη

Ο αριθμός των παραδοσιακών οικισμών ολοένα αυξάνεται και η χώρα εξελίσσεται με ταχύτητα σε κορυφαίο προορισμό αγροτουρισμού. Αρκετά χωριά σε όλη τη χώρα διαθέτουν πανδοχεία με παραδοσιακή αρχιτεκτονική, και απλά αλλά άνετα δωμάτια. Μερικά από αυτά τα καταλύματα έχουν υιοθετήσει μια ολιστική στάση με οργανικούς κήπους και παραδοσιακές ταβέρνες που σερβίρουν γευστικές απολαύσεις με αγνά υλικά. Είναι γεγονός ότι καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια να διατηρηθεί η ζωή στον αγροτικό χώρο και ολοένα και αυξάνεται η δημιουργία αυτοδύναμων συγκροτημάτων που συνδυάζουν κατοικία και παραγωγική δραστηριότητα.

Μερικά αγροτουριστικά καταλύματα και ξενώνες στη Κρήτη :

❖ Το σπίτι των Κουρητών (Ρέθυμνο)

Το σπίτι των Κουρητών βρίσκεται στο Βυζαντινό οικισμό Τζανακιανά, στους πρόποδες του Ψηλορείτη, 100μ. από τις Μαργαρίτες (διεθνές κέντρο κεραμικής) και σε μικρή απόσταση από την Αρχαία Ελεύθερνα, τη μονή Αρκαδίου, το Ιδαίο Άντρο, τις παραλίες του Πανόρμου με τις ψαροταβέρνες. Απέχει περίπου 25 χλμ. από το Ρέθυμνο. Οι τουρίστες – επισκέπτες δεν θα φιλοξενηθούν απλά σε ένα παραδοσιακό κρητικό σπίτι, αλλά θα ταξιδέψουν στο χρόνο και θα έρθουν σε επαφή με τις παραδόσεις, τις ιστορίες και τους θρύλους της Κρήτης.

Το Σπίτι των Κουρητών είναι ένα πετρόχτιστο αγροτικό αρχοντικό του 1750. Χαρακτηρίστηκε ως ιστορικό – διατηρητέο λόγω της παραδοσιακής δομής του Κρητικού σπιτιού που έχει τις ρίζες του στο προϊστορικό μινωικό μέγαρο. Η αυλή με τις πετρόχτιστες πεζούλες και τους χώρους συνάντησης της κρητικής παρέας, οι οντάδες και οι εσωτερικές ξύλινες σκάλες, τα ξεχωριστά παραδοσιακά αντικείμενα που διακοσμούν κάθε γωνιά των Κουρητών, το φουρνόσπιτο, θα τους οδηγήσουν πολλά χρόνια πίσω.

Η ευωδιά από τη συλλογή των βοτάνων και των αρωματικών φυτών, οι μυρωδιές της παραδοσιακής κρητικής κουζίνας, η γνωριμία με τους ελληνικούς χορούς, τα μαθήματα κεραμικής, η διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας, η συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια, σε εκδηλώσεις σχετικά με την λαϊκή τέχνη και την παράδοση, σε οικολογικές περιηγήσεις είναι μόνο μερικές από τις εμπειρίες που μπορούν να έχουν στο Σπίτι των Κουρητών, μαθαίνοντας μυστικά που λίγοι γνωρίζουν.

❖ Το αγρόκτημα «Έναγρον» (Ρέθυμνο).

Το “Έναγρον” βρίσκεται στο χωριό Αξός στην επαρχία Μυλοποτάμου Ρεθύμνου. Είναι χτισμένο σε ένα αγρόκτημα σε ημιορεινή περιοχή, δίπλα σε συστάδες βελανιδιάς. Με απόλυτο σεβασμό την περιοχή, χωρίς αρχιτεκτονικές ακρότητες, οι ιδιοκτήτες κατάφεραν να «δέσουν» το συγκρότημα με το περιβάλλον, χρησιμοποιώντας παραδοσιακά υλικά, όπως είναι η πέτρα, το ξύλο και το κεραμίδι. Το Έναγρον περιβάλλεται από διάφορα χωριά, στα οποία διατηρείται το κρητικό στοιχείο όπως είναι το Βενί, τα Ζωνιανά, τα Ανώγεια, τα Λειβάδια και το Γαραζό.

Η μετάβαση εκεί μπορεί να γίνει είτε με τα πόδια, είτε με το αυτοκίνητο. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να έρθουν σε επαφή με τους κατοίκους της περιοχής. Στο χώρο του Έναγρον οι προτάσεις είναι πολλές. Εδώ μπορεί κανείς να ηρεμήσει είτε περπατώντας στη φύση, θαυμάζοντας συνάμα τα αξιοθέατα της περιοχής είτε εντός των κτιρίων του οικισμού. Επιπλέον, ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να παίξει επιτραπέζια παιχνίδια και να περάσει ευχάριστα την ώρα του διαβάζοντας ένα βιβλίο, που μπορεί να δανειστεί από τη βιβλιοθήκη καθώς και να γίνει ένα με τους ιδιοκτήτες του καταλύματος, παίρνοντας μέρος σε δραστηριότητες όπως είναι το μαγείρεμα και η ενασχόληση με τα ζώα που διαθέτει ο οικισμός. Μπορεί επίσης κάποιος να αξιοποιήσει τον χρόνο του μαζεύοντας πορτοκάλια, λεμόνια και άλλα φρούτα αλλά και παρακολουθώντας την διαδικασία της τυροκόμησης.

❖ Αρόλιθος (Ηράκλειο).

Η λέξη «Αρόλιθος» προέρχεται από το κρητικό λεξιλόγιο, και η οποία σημαίνει λακκούβα του βράχου που συγκεντρώνει το νερό της βροχής. Ο Αρόλιθος (χτισμένος στην πλαγιά ενός βουνού, μέσα σε ένα αγρόκτημα 22 στρεμμάτων), είναι το παραδοσιακό ξενοδοχείο του ομώνυμου πρότυπου κρητικού παραδοσιακού οικισμού. Βρίσκεται μόλις 10 χλμ. έξω από το Ηράκλειο, στον παλιό εθνικό δρόμο Ηρακλείου – Ρεθύμνου.

Το παραδοσιακό ξενοδοχείο Αρόλιθος διαθέτει συνολικά 34 δωμάτια, εκ των οποίων τα 6 είναι μονόκλινα και τα 28 δίκλινα. Στο εσωτερικό των περισσότερων υπάρχει τζάκι και είναι επιπλωμένα σύμφωνα με την κρητική παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Ακόμα τα περισσότερα δωμάτια διαθέτουν θέα στη θάλασσα, η οποία απέχει μόλις 6 χλμ. από τον οικισμό, αλλά και το βουνό.

Ο Αρόλιθος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα τουριστικό συγκρότημα, το οποίο αναπαριστά ένα κρητικό χωριό, και διαθέτει δύο παραδοσιακά σπίτια, ξενοδοχείο Α κατηγορίας, ένα εστιατόριο και μια ταβέρνα, καφετέρια και καφενείο όπως επίσης και μια μικρή εκκλησία για γάμους και βαφτίσια. Το χωριό διαθέτει ακόμα παραδοσιακό σιδεράδικο, ρακάδικο, εργαστήριο αγγειοπλαστικής, καλαθάδικο, σαμαράδικο, εργαστήρια ξυλογλύπτη, παλαιοπόλη, μαχαιρά, υφαντικής και κεντήματος. Ο τουρίστας – επισκέπτης έχει την δυνατότητα να επισκεφτεί το μουσείο Αγροτικής ζωής και Λαϊκής Τέχνης να παρακολουθήσει μαθήματα ελληνικής γλώσσας και χορών, κεραμικής, ύφανσης, αλλά και να πάρει μέρος στα μαθήματα κρητικής μουσικής που παραδίδουν έμπειροι μουσικοί. Μετά το τέλος των δραστηριοτήτων, μπορεί να χαλαρώσει στο γραφικό καφενείο με την πανοραμική θέα στο Ηράκλειο, απολαμβάνοντας ελληνικό καφέ και μυρωδάτη κρητική ρακί.

❖ Βιλαέτι (Οροπέδιο Λασιθίου).

Ο παραδοσιακός ξενώνας “Βιλαέτι” βρίσκεται κρυμμένος στα στενά σοκάκια του χωριού Άγιος Κωνσταντίνος, που ζωντανεύουν αναμνήσεις από το παρελθόν του Οροπεδίου Λασιθίου.

Το αρχοντικό χωρίστηκε και διαμορφώθηκε σε δύο ξενώνες με ανεξάρτητες και πλήρως εξοπλισμένες κουζίνες, λουτρά με ζεστό νερό, αυτόνομη θέρμανση, τζάκια, τηλεόραση, στερεοφωνικό σύστημα και DVD.

Στην κουζίνα του ενός ξενώνα, που ονομάστηκε "Ανυφορά", ο τουρίστας – επισκέπτης μπορεί να βρει διάφορα ντόπια προϊόντα κρεμασμένα από την οροφή, όπως πιπεριές, ντοματίνια, ρίγανη, σκόρδα κτλ. που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρασκευή του φαγητού. Με αυτόν τον τρόπο, προσφέρονται στον επισκέπτη διάφορα ντόπια καλούδια και ταυτόχρονα προσδίδεται στο χώρο μια νότα παράδοσης.

Ο άλλος ξενώνας, ο οποίος ονομάστηκε "Πόρτεγο", και είναι μεγαλύτερος αποτελείται από το δωμάτιο του φούρνου, το δωμάτιο του πατητηριού και τον παλαιό αχυρώνα, που μετατράπηκε σε υπνοδωμάτιο. Τους τοίχους κοσμούν περίτεχνα παλαιά χειροποίητα Κρητικά υφαντά ενώ, την εξαιρετική αυτή διακόσμηση συμπληρώνουν τα επίσης χειροποίητα Κρητικά μαξιλάρια. Ο φούρνος, επιβλητικός μέσα στο χώρο, φανερώνει τον πλούτο και την αρχοντιά του αρχοντικού. Παραδοσιακά έπιπλα, χειροποίητα υφαντά, ονειρεμένα δωμάτια με κουνουπιέρες, και κλινοσκεπάσματα, αντίκες άνω των 100 ετών, οι γνωστές “πατητές”, κοσμούν όλους τους χώρους του αρχοντικού και δημιουργούν μια γλυκιά ζεστασιά και μια φιλική ατμόσφαιρα.

❖ Βάμος Α.Ε (Χανιά)

Τα αγροτουριστικά καταλύματα “Βάμος” προβάλλουν την εικόνα της πραγματικής Κρήτης, χωρίς να παραμελούνται οι απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, μέσα από λαογραφικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία. Σήμερα αποτελούν ένα παραδοσιακό τουριστικό προορισμό συνδυάζοντας την αληθινή επαφή με τη φύση, την τοπική κουλτούρα τα έθιμα αλλά και την ξεκούραση. Πρόκειται για αναστηλωμένα κτίσματα του περασμένου κυρίως αιώνα. Στους χώρους του επίσης θα βρούμε μεζεδοπωλείο, οινόπαντοπωλείο, καφέ, χώρους τέχνης, σάουνα και βιοτεχνία παραδοσιακών προϊόντων. Ο τουρίστας – επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει προγράμματα και να εμπλακεί σε δραστηριότητες που θα τον κάνουν να γνωρίσει τη φύση, την ιστορία, τις διατροφικές συνήθειες και τον πολιτισμό της περιοχής. Πρόκειται για μία από τις πιο ολοκληρωμένες προσπάθειες αγροτουρισμού στην Κρήτη. Άνθρωποι με όραμα προσφέρουν άψογη φιλοξενία. Σίγουρα όποιος επισκέπτεται την περιοχή αποκτά τις καλύτερες εντυπώσεις.

❖ Spilia Village

Το Spilia Village είναι μια οικογενειακή επιχείρηση που ιδρύθηκε το 2001 στο χωριό Σπηλιά, στο Κολυμπάρι Χανίων . Το ξενοδοχείο "Spilia Village", απλώνεται σε έκταση 4 στρεμμάτων και αποτελείται, μετά από μια σεβαστή αναπαλαίωση που συνδυάζει τη γοητεία της πέτρας και του ξύλου με 30 πετρόκτιστα δωμάτια, από τα οποία τα 6 είναι σουίτες και το ένα για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Όλα τα δωμάτια αναφέρονται με τα ονόματα των προκατόχων τους ή με τοπωνυμία που έχουν σχέση με το χωριό, όπως η Σουίτα του Αναστασάκη, το Ξεροπήγαδο, η Μαραθοκεφάλια και άλλα. Πολυτελής παραδοσιακά δωμάτια, μέσα σ' ένα καταπράσινο κάμφο από ελαιόδεντρα & εσπεριδοειδή. Στο περιβόλι με τις πορτοκαλιές υπάρχει πισίνα και pool-bar, ήσυχος κήπος και χώρος για εκδηλώσεις. Η παραδοσιακή ταβέρνα τα «ΧΑΛΑΡΑ» , σερβίρει ντόπια εδέσματα τα οποία ετοιμάζονται με πολλή φροντίδα, μεράκι και αγνά υλικά, σ' ένα μοναδικό περιβάλλον όπου εναλλάσσεται η μαγεία των σκιών από το λιγοστό φως με το μεγαλείο των ενετικών χτισμάτων.

Οι προμήθειες των υλικών τους είναι από τους αγρότες και κτηνοτρόφους της περιοχής, ενώ τα χόρτα τα σαλιγκάρια και τα φρούτα μαζεύονται από τις γυναίκες του χωριού Σπηλιά.

❖ Lefkoritis resort

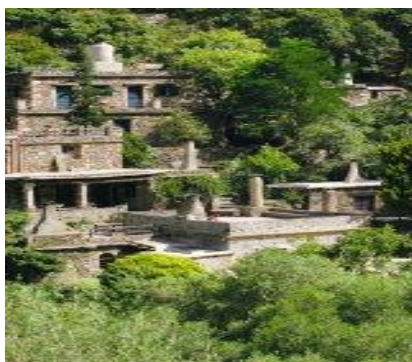

Το θέρετρο Λευκορίτης είναι ένα κέντρο αναψυχής, που λειτουργεί όλο το χρόνο. Κτισμένο αμφιθεατρικά στο οροπέδιο Ασκύφου στα Λευκά Όρη, με αρχιτεκτονική που εναρμονίζεται απόλυτα με το περιβάλλον, προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και υπόσχεται μια ξεχωριστή διαμονή.

Όλα τα διαμερίσματα είναι άνετα και διακοσμημένα με παραδοσιακού τύπου έπιπλα. Χαρακτηριστική είναι η αρχιτεκτονική των δωματίων και των υπολοίπων χώρων που ακολουθεί τα παραδοσιακά πρότυπα (πέτροχτιστο από έξω, ξύλινα ταβάνια, στρογγυλά παράθυρα, τζάκι, κλπ). Όλα τα διαμερίσματα διαθέτουν καταπληκτική θέα προς το οροπέδιο.

Διαθέτει ιππικό κέντρο, σκοπευτικό κέντρο, Χώρο εκτροφής θηραμάτων & κυνηγιού.

❖ Μηλιά

Η Μηλιά βρίσκεται στα ημιορεινά (500 μ. υψόμετρο) σε μία εξοχική τοποθεσία της επαρχίας Κισσάμου του Νομού Χανίων, και το κοντινότερο χωριό είναι το Βλάτος, σε απόσταση 4.5 χιλιομέτρων. Είναι χτισμένη στην πλαγιά του βουνού που σχηματίζει μια μικρή κοιλάδα και είναι κυριολεκτικά περιτριγυρισμένη από ένα μοναδικό φυσικό περιβάλλον, που καλύπτεται από μία πολύ μεγάλη ποικιλία φυτών και δέντρων. Ο χώρος γύρω από τον οικισμό είναι περίπου 1200 στρέμματα, που παρέχει στον τόπο μία εξαιρετική ησυχία και μία αρμονία μοναδική.

Οι ανέσεις που παρέχουν είναι οι βασικές. Διπλά η μονά κρεβάτια ανάλογα με τα δωμάτια, τα δικά τους WC με ντους, τζάκια η ξυλόσομπες για θέρμανση τον χειμώνα, ζεστό νερό και αρκετά από αυτά με χώρο καθιστικού. Όλα διαθέτουν μπαλκόνι ή ταρατσούλα ή κήπο όπου μπορεί κανείς να θαυμάσει την θέα, να πάρει μία βαθιά ανάσα και ίσως να αναρωτηθεί για ποιο άραγε λόγο στοιβάζονται οι άνθρωποι στις πόλεις. Και καθώς το φως της ημέρας σβήνει στη Μηλιά ανάβουν τα κεριά. Ο οικισμός διαθέτει περιορισμένο ηλεκτρικό ρεύμα από ηλιακή ενέργεια και μία γεννήτρια.

Η κουζίνα της Μηλιάς προσφέρει χειμώνα καλοκαίρι γαστριμαργικές σπιτικές απολαύσεις από προϊόντα που κατά το μεγαλύτερο μέρος τους παράγονται στο κτήμα βιολογικά και σερβίρονται στο βιολογικό εστιατόριο μας.

Η τοποθεσία της την καθιστά ιδανική για πεζοπορίες.

Έξι σηματοδοτημένα μονοπάτια από 5 έως και 18 χλμ. φέρουν σε άμεση επαφή με την Κρητική φύση. Οργανώνονται μαθήματα παραδοσιακής μαγειρικής και δοκιμή κρασιών. Επίσης υπάρχει ένας άλλος χώρος, όπου μπορεί να φιλοξενήσει ομάδες ανθρώπων μέχρι 80 άτομα για μικρά συνέδρια ή συγκεντρώσεις αλλά και εξωτερικό αμφιθέατρο χωρητικότητας περίπου 60 ατόμων για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και μικρά συνέδρια.

Ενας ιδιαίτερος αγροτουριστικός προορισμός η Μηλιά, έχει ως φιλοσοφία της την διατήρηση του κύκλου της ζωής με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο με γνώμονα την κρητική παράδοση και την ιστορία του τόπου.

❖ Ευτραπελία

Ευτραπελία στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη) αναφέρεται ως η ικανότητα να ζεις "ευτραπέλιον βίον" που σημαίνει να γνωρίζεις πού, πότε και πώς χρησιμοποιείς τον αστείσμό στις κοινωνικές συναλλαγές και στην επικοινωνία. Σημαίνει ακόμη το "πνευματώδες" και εμπεριέχει την έννοια του αυτοσαρκασμού, της αυτοκριτικής, του παιχνιδιού και παράλληλα του εσωτερικού στοχασμού, του διακριτού ή δυσδιάκριτου χαμόγελου στοιχεία που τονίζουν τη "γιορτή" του ανθρώπου. Συνιστά χώρο και τρόπο εναλλακτικής ζωής στην ψυχαγωγία, στην παιδεία, στο πολιτισμό και στην επικοινωνία σήμερα.

Ο χώρος εναλλακτικής ζωής "Ευτραπελία" βρίσκεται στο Προβραμα Αποκωρονου. Η ετυμολογία του ονόματός του σημαίνει το σημείο που βλέπεις καλύτερα και πριν τους άλλους. Ο ιδρυτής του χωριού, σύμφωνα με την παράδοση, ήταν ένας Μουσούρος, προερχόμενος από τις ανατολικές επαρχίες της Κρήτης (πιθανότατα εκ του Μυλοποτάμου) καταδιωκόμενος υπό των Ενετικών αρχών για τα επαναστατικά του φρονήματα και μετά από πολλές περιπλανήσεις, ενυμφεύθη την κόρη του άρχοντα των Μαχαιρών και έκτισε "εκεί στο Πρόβαρμα" εξ ου και η ονομασία του χωριού."

Με μεράκι και πολύ φροντίδα αναπαλαιώθηκε το κτίσμα πάνω από 100 χρόνων και προστέθηκαν νεότερα κτίσματα δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στα παραδοσιακά υλικά της πέτρας και του ξύλου.

Αποτελείται από τρεις αυτόνομους ξενώνες, μία αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, χώρους υποδοχής, γραφεία, πισίνα και λειτουργεί καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Ο κάθε ξενώνας διαθέτει δύο υπνοδωμάτια με καθιστικό, κουζίνα, μπάνια, βεράντες, τζάκι, κλιματιστικά, κεντρική θέρμανση, φανταστική θέα και μπορεί να φιλοξενήσει από 4 έως 6 άτομα.

Με ορμητήριο την Ευτραπελία ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τα πολλά πολιτιστικά μονοπάτια των Χανίων και τα κοντινά φαράγγια, όπως του Δικτάμου και του Αγίου Αντωνίου. Ακόμη να βρεθεί, στον κάμπο του Στύλου μέσα στις

πορτοκαλιές και τα οπωροφόρα δέντρα, μέχρι την παραλία των Καλυβών, καθώς επίσης τα σπήλαια της περιοχής όπως το σπήλαιο του Σάμωνα και του Χαϊνόσπηλιου στις Γούρνες στη Μαδάρα.

Ο χώρος εναλλακτικής ζωής συνδέεται με αγρόκτημα 7 στρεμμάτων σε απόσταση 1 χλμ. όπου καλλιεργούνται πάνω από 200 είδη δέντρων και φυτών με ένα αμπέλι. Είναι επισκέψιμο και διαθέτει έναν οικίσκο όπου οργανώνονται αγροτικές δράσεις και γιορτές.

❖ Athermigo

Ένα ελαιοτριβείο 2,5 αιώνων.

Ήτανε ελαιοτριβείο γεμάτο από τους καρπούς του ιερού και αιώνιου δένδρου. Έγινε σπίτι – καταφύγιο, με την αίσθηση της θαλπωρής, ζεστασιάς, ασφάλειας, ησυχίας, χαλάρωσης, και γαλήνης.

Το όνομα “Athermigo” “Αθέρμιγο”, προέρχεται από το λάδι που λόγω του τρόπου παρασκευής είναι σπάνιο, η ποσότητά του ελάχιστη και η ποιότητά του αξεπέραστη. Μόνο λίγοι «τυχεροί» το γεύτηκαν. Το απόλυτα αγνό λάδι που είχαν το προνόμιο να δοκιμάσουν μόνο όσοι δούλευαν στο Λιοτριβί και οι «εκλεκτοί» της καρδιάς τους. Όπως το αναφέρουν «Το λάδι φάρμακο – βάλσαμο. Το «θείο» λάδι».

Η βίλλα “Athermigo” βρίσκεται απομονωμένη στην ύπαιθρο της επαρχίας του Βάμου Χανίων, στον Άγιο Παύλο Γαβαλοχωρίου. Ο Άγιος Παύλος Γαβαλοχωρίου είναι ένα γραφικό χωριό στο κέντρο της επαρχίας του Αποκόρωνα, κοντά στα χωριά Βάμος και Δουλιανά. Αποτελεί ένα κατ’ εξοχήν αγροτικό χωριό, τόσο ο άγιος

Παύλος όσο και το Γαβαλοχώρι Το χωριό βρίσκεται πολύ κοντά στην υπέροχη παραλία της Αλμυρίδας, αλλά και άλλες αμμόδεις παραλίες.

Η βίλλα Αθήρμιγο αποτελεί αρχαίο μνημείο, αξιόλογο δείγμα της τοπικής αρχιτεκτονικής. Η κύρια είσοδος, τα λίθινα ανοίγματα, η εσωτερική πλακόστρωτη αυλή, ο φουρνόσπιτος, το πηγάδι, οι ημικυκλικές καμάρες ορόσημα της τότε αρχιτεκτονικής, αλλά και τα εργαλεία σύνθλιψης, εξαγωγής και συγκέντρωσης του λαδιού είναι στοιχεία που διατηρήθηκαν αναλλοίωτα κατά την ανακατασκευή και διαμόρφωση του στο σύγχρονο και πολυτελέστατο ξενώνα.

Η βίλλα αποτελείται από ένα ιδιωτικό ελαιοτριβείο που έχει μετατραπεί σε καθιστικό – εστιατόριο και από τρεις ανεξάρτητες σουίτες που πήραν την ονομασία τους από τα δένδρα που υπάρχουν έξω από αυτές. Η Ελιά, η Ροδιά, και η Καρυδιά. Οι Εξωτερικοί του Χώροι αποτελούνται από ένα ιδιωτικό κήπο 1στρ. με αγροκαλλιέργειες και οπωροφόρα δέντρα και μια Ιδιωτική πισίνα 70 τ.μ., με σύστημα φιλτραρίσματος αλμυρού νερού, αλλά και Jacuzzi. Οι Εσωτερικοί του Χώροι διαθέτουν ιδιωτικό γραφείο τραπεζαρία, οικολογικό κλιματισμό, τζάκι και κάβα κρασιών, επαγγελματική κουζίνα, ξυλόφουρνο και όλες τις πολυτελής ανέσεις.

Οι διώροφες σουίτες του Αthermigo, παρέχουν τη δυνατότητα φιλοξενίας 4 ατόμων, τζάκι και βεράντα. Αναλαμβάνουν γαμήλιες τελετες, πάρτυ ή δείπνο μέχρι 200 άτομα, επαγγελματικές παρουσιάσεις και μικρά συνέδρια.

Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων στην Κρήτη αυξάνεται συνεχώς. Σε αρκετές περιοχές του νησιού υπάρχουν ξενοδοχεία και μονάδες διαμονής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον και στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της κρητικής υπαίθρου.

Η διαμονή σε παραδοσιακούς οικισμούς από πέτρα και ξύλο ή ενταγμένους στο οικείο φυσικό περιβάλλον, δίνει μια διαφορετική αίσθηση αυθεντικότητας και ενθουσιάζει συχνά τους επισκέπτες, δίνοντας μια άλλη διάσταση στις διακοπές τους. Οι διακοπές σε αγροτουριστικό κατάλυμα στην Κρήτη συχνά συνδέονται άρρηκτα με τη φημισμένη Κρητική διατροφή, όπου ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει ή/και να βοηθήσει στην προετοιμασία της.

Κάποιες αγροτουριστικές μονάδες έχουν ιδιόκτητες καλλιέργειες και φάρμες, όπου παράγονται προϊόντα βιολογικά και σε αρκετές περιπτώσεις με αναπαράσταση των παλαιών τρόπων παραγωγής. Έτσι γνήσια κρητικά προϊόντα όπως τυρί και μέλι, λαχανικά, ελαιόλαδο, θυμάρι, φασκόμηλο, παξιμάδια, ρίγανη, κρασί και τσικουδιά από ντόπια σταφύλια και αρωματικά φυτά προσφέρονται στους επισκέπτες συμβάλλοντας στην αίσθηση αυθεντικότητας και εναλλακτικής προσέγγισης των

διακοπών. Πολλά από αυτά αποτελούν τα κύρια συστατικά του φαγητού τους, το οποίο συνήθως είναι μαγειρεμένο από την ίδια την ιδιοκτήτρια ή κάποια άλλη νοικοκυρά του πλησιέστερου χωριού βασισμένο πάντα σε παραδοσιακές συνταγές.

Επιπρόσθετα σε αρκετές περιπτώσεις δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν οι επισκέπτες ενεργά στην ετοιμασία του φαγητού ή ακόμα και να μάθουν μυστικά της παραδοσιακής Κρητικής μαγειρικής, της παραδοσιακής βιολογικής καλλιέργειας κηπευτικών και της παρασκευής γλυκών μέσα από οργανωμένα μαθήματα που παρέχονται.

Οι δραστηριότητες που προσφέρονται στους παραδοσιακούς ξενώνες μπορεί να είναι η βόλτα με άλογα, ποδηλασία στο βουνό, ο περίπατος στο δάσος, η διάσχιση κάποιου φαραγγιού, η καλλιέργεια της γης και το τάϊσμα των ζώων, η παρασκευή ψωμιού ή παραδοσιακών γλυκών.

Σε όλη την Κρήτη έχουν δημιουργηθεί αρκετές τέτοιες μονάδες ο αριθμός των οποίων ξεπερνά τις 500. Όμως ένα ερώτημα είναι πόσες και ποιες από τις εκμεταλλεύσεις αυτές ξεχωρίζουν πραγματικά για τα αγροτουριστικά τους χαρακτηριστικά ή είναι απλά χώροι διαμονής σε μη αστικό περιβάλλον πρόκειται δηλαδή στην ουσία για άλλη μια εκδοχή του «Rent Rooms». Είναι γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να συμβαίνει αυτό αλλά και σε αρκετές άλλες υπάρχουν πραγματικά αγροτουριστικές εκμεταλλεύσεις. Παραδείγματα τέτοιων μονάδων όπου προαναφερθηκαν είναι ο «Αρόλιθος» στο Ηράκλειο και η «Μηλιά» στα Χανιά.

Σύμφωνα με τις Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, και το υπουργείο Αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων ο κατάλογος αυτών των αγροτουριστικών μονάδων διαμονής στα Χανιά καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχουν ως προς τη διατροφή των ενοίκων τους είναι ο παρακάτω:

ΧΑΝΙΑ**ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ**

Όνομα	Διεύθυνση	Αριθμός Κλινών	Κατηγορία	Παρεχόμενες Υπηρεσίες	Τιμές	Τηλ.
ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-61267
ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	B	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-61258
ΣΧΟΙΝΟΠΛΟΚΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-51551
ΤΕΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΛΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-61267
ΒΕΣΤΑΚΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		
ΜΠΑΛΑΔΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0822-41105
ΔΕΡΟΥΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΚΑΤΣΟΜΑΤΑΔΟΣ 73010 ΤΟΠΟΛΙΑ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-51531
ΜΟΤΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΑΤΣΟΜΑΤΑΔΟΣ 73010 ΤΟΠΟΛΙΑ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-51163
ΧΑΡΤΖΟΥΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ 73012 ΒΑΘΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-41445
ΚΟΓΧΥΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑ 73400 ΚΙΣΣΑΜΟΣ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ-ΓΕΥΜΑ		0822-61093
ΔΑΜΗΛΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΚΟΝΙΑΔΑΚΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΚΟΚΟΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ ΑΝΤ.	ΚΟΥΡΝΑΣ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΣΑΒΩΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΑΝΩΠΟΛΗ 73011 ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΒΑΙΛΑΚΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΔΡΑΚΑΚΗΣ ΙΩΣΗΦ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	16	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ ΚΑΝΑΚΗΣ	ΓΕΩΡΓΟΥΠΟΛΗ 73007 ΒΡΥΣΕΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ	ΛΑΚΟΙ 73005 ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΥΓΙΑ 73009 ΡΟΔΟΒΑΝΙ	11	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΖΟΥΡΙΔΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΑ 73001	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ	ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΑ	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		

ΕΥΤΥΧΙΟΣ	73001					
ΧΟΥΜΑΔΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ	ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΑ 73001	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΓΛΥΝΙΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΤΣΙΑΝΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΠΑΤΣΙΑΝΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΛΑΚΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73008	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΠΑΠΑΣΗΦΑΚΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΑΝΩΠΟΛΗ ΣΦΑΚΙΩΝ 73011	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΚΟΣΜΑΔΑΚΗ ΑΜΑΛΙΑ	ΣΟΥΓΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ 73009	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΜΠΟΥΖΟΥΝΙΕΡΑΚΗ ΑΡΤΕΜΗΣΙΑ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΠΟΛΕΝΤΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΠΟΛΕΝΤΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΜΥΞΑΚΗΣ ΒΑΡΔΗΣ	ΓΙΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΡΩΜΑΝΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΤΣΙΛΕΔΑΚΗ ΜΑΡΚΕΛΑ	ΚΟΥΡΝΑΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ 73007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		
ΤΖΑΝΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΒΑΘΗ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73012	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 61292
ΔΕΙΚΤΑΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ	ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 23204
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΑΔΑΜ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 41597
ΓΟΝΑΛΑΚΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΣΦΗΝΑΡΙ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73012	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 41618
ΓΡΥΜΠΑΟΥΛΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ	ΠΟΛΥΡΡΗΝΕΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 24040

ΣΥΝΤΖΟΥΛΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΟΛΥΡΡΗΝΕΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0822- 23307
ΖΟΥΡΙΔΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΤΟΠΟΛΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73010	10	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		0822- 51273
ΓΙΑΝΝΕΤΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ 73400	12	A	ΠΡΩΙΝΟ- ΓΕΥΜΑ		

Έχοντας ως δεδομένο ότι τα στοιχεία που αναγράφονται στις επίσημες ιστοσελίδες των νομαρχιών περιλαμβάνουν το σύνολο των αγροτουριστικών καταλυμάτων, οι παραπάνω πίνακες με τα αγροτουριστικά καταλύματα σε επίπεδο Κρήτης, μπορούν να μας δώσουν ενδιαφέροντα στοιχεία. Βέβαια, δεν είναι σίγουρο ότι όλες αυτές οι μονάδες λειτουργούν πράγματι ως αγροτουριστικά καταλύματα.

Η ένταξή τους στους σχετικούς πίνακες της κάθε νομαρχίας, το μόνο που αποδεικνύει είναι ότι οι εκμεταλλεύσεις αυτές εντάχθηκαν σε προγράμματα αγροτουρισμού και επιδοτήθηκαν προκειμένου να κατασκευαστούν. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι λειτουργούν όλοι πραγματικά ως αγροτουριστικές μονάδες. Όμως εκείνο που είναι σίγουρο, είναι ότι αρκετές από αυτές σε αγροτικές ή άλλες περιοχές ήπιας τουριστικής ανάπτυξης λειτουργούν ως τουριστικά καταλύματα που προσφέρουν διαμονή ή και πρωινό, χωρίς να προδιαθέτουν για κάτι περισσότερο σε σχέση με την διαμόρφωση συνθηκών ένταξης στην καθημερινή αγροτική ζωή. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί η πραγματικά αγροτική ζωή σε ορισμένες περιοχές δεν υφίσταται, είτε γιατί οι ιδιοκτήτες των μονάδων δεν είναι σε θέση να διαμορφώσουν άλλες εναλλακτικές δραστηριότητες για τους πελάτες τους. Η συνηθέστερη δυνατότητα, που παρέχεται είναι η σύνδεση της διαμονής με την τοπική κουζίνα και τις ιδιαίτερες αρετές της.

3.2 Δίκτυο Αγροτουρισμού Δυτικής Κρήτης

Στην προώθηση της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης και στη προβολή και ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών και της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και στην διάδοση περιβαλλοντικής συνείδησης, εναλλακτικών μορφών τουρισμού καθώς και στη προστασία του δομημένου, πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος, της άγριας και μη χλωρίδας και πανίδας της Κρήτης, συμβάλει το Δίκτυο Αγροτουρισμού

Δυτικής Κρήτης. Το Δίκτυο ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 2001, με τη μορφή αστικής εταιρίας, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και σήμερα αριθμεί πάνω από 35 μέλη, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ατομικών ή συλλογικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Δυτική Κρήτη (νομοί Χανίων και Ρεθύμνου). Συμμετέχει σε μια προσπάθεια εθνικού χαρακτήρα για ένα άλλο "τουρισμό" με ποιοτικά στοιχεία και οικολογικό περιεχόμενο. Όπως αναφέρει και ο πρόεδρος του Δικτύου ο Αγροτουρισμός είναι 'Δρόμος πράσινης ανάπτυξης'. Το Δίκτυο προσδιορίζει με σαφήνεια ορισμούς, δράσεις, πιστοποιήσεις και εναλλακτικές προτάσεις και συμμετέχουν επιχειρήσεις που αγωνίζονται για το καλύτερο στο χώρο του Αγροτουρισμού.

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των μελών του Δικτύου αναπτύσσονται σε διάφορα μικρά χωριά της Δυτικής Κρήτης και ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Παραδοσιακά Κατάλυματα
- Εστιατόρια Κρητικής Κουζίνας
- Εργαστήρια ειδών διατροφής και ειδη κατοικίας
- Εναλλακτικές Δραστηριότητες
- Αγροτικές Δραστηριότητες

Μέλη Δικτύου Αγροτουρισμού Δυτικής Κρήτης :

Ellotis Villas	Βάμος Χανίων	28250 23323 6936500670 6944504804	28250 23100	www.ellotisvillas.com info@ellotisvillas.com
Βάμος Α.Ε	Βάμος Χανίων	28250 23251	28250 23251	www.vamossa.gr vamoasae@otenet.gr
Μηλιά	Βλάτος, Κισσάμου	28210 46774 6944744136 6947696716	28220 51569	www.milia.gr info@milia.gr
Ταβέρνα Μαρουβάς	Βάμος Χανίων	28250 22302 6972337613		
Vamos Eco Farm Φραντζεσκάκης Δημήτρης	Βάμος Χανίων	28250 83310		frantzeskakisdin@yahoo.gr
ΕΑΣ Αποκορώνου Σφακίων	Βάμος Χανίων	28250 22400 6970113434	28250 22181	easap@otenet.gr
Ευτραπελία	Πρόβαρμα Χανίων	28250 41857 6972502339	28250 41300	www.eftrapelia.gr eftrapelia@otenet.gr
Βίλα Αύρα	Γεωργιούπολη Χανίων	28250 61438 6972310312	28210 86350	www.villaavra.gr info@villaavra.gr
Τζιτζικας	Αρμένιοι Αποκορώνου	28250 41144 6978111251		tzitzikasarmenoi@yahoo.gr
Πρινόλιθος	Γαβαλοχώρι Χανίων	6946501830	28210 20059	www.villa-prinolithos.gr aa-pap@otenet.gr
Ξενώνας Μαγδαληνή	Γαβαλοχώρι Χανίων	6977785569		www.magdalinihouse.gr info@magdalinihouse.gr
Γαβαλιανός Καφενές	Γαβαλοχώρι Αποκορώνου	6974630630		
Γυν. Αγροτουριστικός Συν/μος Γαβαλοχωρίου	Γαβαλοχώρι Αποκορώνου	28250 22038 6946506034		
Τα Λεμονάδικα	Φρες Χανίων- Υποκ/μα: Σουρμελή 16, Χανιά	28250 71000 6973554266		www.mixaliminoudakis.gr minoudakis@yahoo.gr
Ταβέρνα Λουτρό	Φρες Αποκορώνου	6973398557	28250 71595	
Ξενώνας Βλαχάκη	Κεφαλάς Χανίων	28210 71011 6974731562	28210 71011	

		6974109334		
Βίλα Φιλίτσα	Κεφαλάς Χανίων	28250 23392 6947892432		www.villafilitsa.com info@villafilitsa.com
Art of living (Φυσητό Γυαλί)	Κόκκινο Χωριό	28250 31194 697225948	28250 31194	www.artofliving.gr info@artofliving.gr
Ηλιόπετρα	Ντουλιανά Χανίων	28250 22555 6945151865	28250 22189	
Εργαστήριο Κεραμικής Μανούσου Χαλκιαδάκη	Παιδοχώρι Αποκορώνου	28250 7118 6945935225		Ιστοσελίδα:manhak@chania-cci.gr
Νικηφοράκης Γιώργος Παραδοσιακά έπιπλα	Πεμόνια Χανίων	28250 71161	28250 71161	nikifor@chania-cci.gr
Βίλλα Κύνθια	Πάνορμο Ρεθύμνου	28340 51102 6974920998	28340 51148	www.villakynthia.gr info@villakynthia.gr
Δαλαμπέλος	Αγγελιανά Ρεθύμνου	28340 22155	28340 22514	www.dalampelos.gr info@dalabelos.gr
Afrata Villas	Αφράτα Χανίων	28210 57185 6936025916		www.afratavillas.gr vangelis@aftratavillas.gr
Biolea	Άστρικας Κολυμβάρι	28240 23281 28240 83155		contact@biolea.gr
Κρητικό Εργαστήρι	Χανιά	2821057185 2821057172		www.kritikoergastiri.gr lampakis@kritikoergastiri.gr
Οινοποιείο Ντουράκη	Αλίκαμπος Χανίων	28250 51761	28250 51761	andreas-dourakis@yahoo.gr
Μελισσ/κος Συν/σμος Χανίων «Συνεργασία»	Χανιά	28210 80150, 28210 80151	28210 80152	www.synergasia.net synergasia@otenet.gr
Βιολογικά Προϊόντα Ηλιάκης Εμμανουήλ	Ρέθυμνο	28310 25136 6972899267		bestiasfirenze@yahoo.gr
Σαμαριά	Στύλος Χανίων			

Υπάρχει μια μεγάλη βάση αγροτουριστικών καταλυμάτων και επιχειρήσεων τα οποία παρέχουν δυνατότητες διαμονής και διατροφής . Ορισμένα από αυτά είναι διαπιστωμένα ότι προσφέρουν υψηλής ποιότητας και ευρείας κλίμακας υπηρεσίες και είναι πλήρως ενταγμένα στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον τους. Παρά τις δυνατότητες που παρέχει η Κρητική φύση και η Κρητική πολιτισμική παράδοση, δεν είναι ανεπτυγμένες πολύ άλλες εναλλακτικές δραστηριότητες, οι οποίες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις προσφερόμενες δυνατότητες διαμονής. Παρόλο που οι εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν και για τους τουρίστες που έρχονται και διαμένουν στα μαζικά

τουριστικά θέρετρα και συχνά με το σύστημα “all inclusive”, προκαλώντας τους να διεκδικήσουν την έξοδό τους από τα μεγάλα οργανωμένα ξενοδοχεία και να γευτούν δραστηριότητες του γνήσιου Κρητικού περιβάλλοντος, εντούτοις εκτός από ορισμένες συνηθισμένες δραστηριότητες και μαζικές εκδρομές σε γνωστά μέρη (π.χ. διάσχιση φαραγγιού Σαμαριάς), δεν αναπτύσσονται άλλες. Η πολυδιάσπαση και το μικρό μέγεθος των αγροτουριστικών εκμεταλλεύσεων καθώς και η έλλειψη θεσμικών μορφών καθοδήγησης και ενιαιοποίησης των πολιτικών προς αυτή την κατεύθυνση είναι οι σημαντικότερες αιτίες.

Επιπλέον φαίνεται πως γενικά επικρατεί η τάση να δίνεται προτεραιότητα στο να έρθουν και να διαμείνουν στα ξενοδοχεία οι τουρίστες και ‘θα δούμε τι θα βρουν αυτοί να κάνουν’ άλλωστε οι υποδομές των ξενοδοχείων είναι τέτοιες που τείνουν να υποκαταστήσουν και να εσωτερικεύσουν εντάσσοντας στα διάφορα προγράμματά τους τόσο το φυσικό, όσο κυρίως το κοινωνικό περιβάλλον της Κρήτης. (Μεγάλα Ξενοδοχεία με βραχώδεις παραλίες, «παραδοσιακά» καφενεία, Κρητικές βραδιές κ.λ.π).

4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ‘SHANTI’ « ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΖΩΗΣ»

Εισαγωγή

Παρακάτω καταθέτω την μελέτη ενός μελλοντικού Αγροτουριστικού καταλύματος στα πλαίσια του Αγροτουρισμού, της Κρητικής παράδοσης και φιλοξενίας με τις δομές του Κρητικού σπιτιού ,του αγροτικού αρχοντικού σαν μια παραδειγματική περίπτωση για μια πιο στενή επαφή με την φύση και δραστηριότητες από καιρό ξεχασμένες ή πρωτόγνωρες. Η προσφορά επιζητούμενων εμπειριών, που μπορεί να ικανοποιούν τις αισθήσεις (συναισθηματική πληρότητα) και να προσδίδουν προσωπικό νόημα, μέσα από συμμετοχικές και πολυθεματικές δράσεις.

Οι σύγχρονοι επισκέπτες είναι αναζητητές εμπειρίας, που επιθυμούν να μάθουν κάτι νέο, να συμμετάσχουν στο πολιτιστικό γίγνεσθαι και στον τοπικό τρόπο ζωής και χαίρονται για προσωπικά βιώματα τα οποία μπορούν να διηγηθούν σε φίλους και γνωστούς. Είναι κοινωνικοί, απολαμβάνουν την τοπική γνώση και τους αρέσει η πρόσδεση και η διαδραστικότητα με τον τοπικό πληθυσμό. Τους αρέσει η περιπέτεια και ταξιδεύουν για να προκαλέσουν τον εαυτό τους, φυσικά, συναισθηματικά και πνευματικά. Περιηγούνται για να έχουν εμπειρίες περισσότερο των διαφορών και λιγότερο των ομοιοτήτων, αναζητώντας την αντίθεση και τη διαφορετικότητα από την καθημερινή τους ζωή.

Ο οραματισμός και η επιθυμία μου αυτή για την μελλοντική υλοποίηση αυτού του οράματος, είναι απόφαση και επίτευγμα έπειτα από πολλές βιωματικές συγκληνισιακές αλλά και προσωπικές εμπειρίες σχετικά με το αντικείμενο του Καταλύματος αλλά και την ουσία της ανθρώπινης σκέψης , τη αγάπη μου για την γιορτή, για την γιορτή της επικοινωνίας, της ανάγκης του κάθε ανθρώπου για πραγματική εσωτερική γαλήνη μέσα από ένα χώρο εναλλακτικής ζωής, ένα κατάλυμα αγροτουριστικό, στα πλαίσια της αρχέγονης φιλοξενίας, της αλληλεγγύης ,της δύναμης να μοιράζεσαι.

Σκοπός του θα είναι η φιλοξενία, η γαλήνη και η ξεκούραση ,μέσα από το φως και την αγάπη, τη δύναμη , και την ομορφιά της γης ,του καταλύματος και των

ανθρώπων του, την αρχιτεκτονική της αξίες της Κρήτης, τα ήθη τα έθιμα της. Μέσα από ένα έργο που θα ζωντανέψει τις παραμελημένες αισθήσεις και θα αποτελέσει μια νέα πρόταση στο Τομέα του Αγροτουρισμού.

Να λειτουργήσει ως μέσο για την ανακάλυψη των εποχών έτσι όπως η φύση τις ορίζει και τις μετράει. Η ανακάλυψη της στιγμής, του χρόνου που έρχεται για να μείνει κι όχι για να φύγει, και να δημιουργηθεί ένα κατάλυμα ήλιου, μέσα από την ανάγκη της χαράς που προσφέρει η δυνατότητα να μοιράζεσαι. Το βίωμα του φωτός της ημέρας και η σιγαλιά της νύχτας. Η αίσθηση της βροχής που δεν πέφτει για να πνίξει αλλά για να θρέψει, ο αέρας δεν παρασύρει αλλά χαϊδεύει, δεν γεμίζει σκόνη αλλά αρώματα. Για να ανακαλυφθούν οι μυρωδιές της γης, των λουλουδιών, του βρεγμένου χώματος και του ξερού χορταριού και να διαπιστωθεί εκ νέου, πως τη γη μοιράζονται εξίσου άνθρωποι, ζώα, πουλιά, έντομα.

Το σημαντικότερο είναι με το ταξίδι το πραγματικό αλλά και το εσωτερικό, να μεγαλώνει ο κόσμος μας.

*«Ζεύς επιτιμήτωρ ικετάων τε ξείνων τε,
Ξείνιος ος ξείνοισιν αμ αιδοίοισιν οπηδεί.»
Ξένους και ικέτες αγαπάει ο Δίας
να έχει υπό τον έλεγχο, την προστασία του,
ο θεός των ξένων ιερών,
που πάει μαζί τους πάντα.¹*

*«...ομοφροσύνην οπάσειαν εσθλήν (θεοί)...»
...κι ας σου χαρίσουν οι θεοί(όσα ζητάει η καρδιά σου)
γλυκιά αγάπη και σύμπνοια (ας κλείσουν.)²*

*«Ο Δίας ξένε,
κι οι λοιποί αθάνατοι
ας σου δώσουν ό,τι ποθείς καλύτερο
κι ότι ζητά η καρδιά σου».³*

1 Όμηρος (Οδ. Ι, 270)

2 Όμηρος (Οδ. Ζ 182)

3 Όμηρος (Οδ.Σ127-129).³

4.1 Εννοιολογική σημασία του Αγροτουριστικού Κατάλυματος *shanti*

Ο όρος ‘ **shanti** ’ στην Σανσκριτική γλώσσα, σημαίνει ‘ειρήνη’. Αυτή η ζωτική δύναμη είναι ίδια με τη δύναμη που βρίσκεται στον ήλιο, την αρχέγονη δύναμη της ένωσης και της αναγνώρισης του κάθε ενός σαν ένα , την ενότητα πέρα από την δυαδικότητα, του να είμαστε αυθεντικοί και εφευρετικοί.

Το Αγροτουριστικό κατάλυμα φωτός *shanti* είναι ένας χώρος εναλλακτικής ζωής που θα απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους ταξιδευτές, τουρίστες, επισκέπτες , εθελοντές, ομάδες, επαγγελματίες, αγρότες κ.λ.π.

Θεμέλιο της η φιλοξενία, ως πράξη που παρέχει ‘κατάλυμα’ για όποιον επιθυμεί να βιώσει μια αλληλέγγυα αρμονική ζωή.

Ένα κατάλυμα για τους ανθρώπους, να ζουν αρμονικά, από κοινού, μέσα στην αφθονία της φύσης , με πλήρη συνείδηση , με πλήρη σεβασμό .Πιστεύοντας στην δύναμη ενωμένων ανθρώπων και στην αφθονία της φύσης, αλληλέγγυων ανθρώπων που μπορούν να εργάζονται για την δημιουργία όλων των προϋποθέσεων αυτονομίας που προάγουν την ζωή ,τον σεβασμό , την δημιουργικότητα , την διαφορετικότητα , την υπεύθυνη ελευθερία .

Ο οποιοσδήποτε φιλοξενούμενος από τον τουρίστα μέχρι τον κάτοικο του χωριού θα έχει την δυνατότητα να απολαύσει την φιλοξενία αλλά και να προσφέρει την εργασία του εθελοντικά ή σαν ανταλλαγή, σύμφωνα με τις δυνατότητες του και στο αντικείμενο εξειδίκευσης του, σαν μια κυκλική εναλλαγή των καθηκόντων.

Οι ατομικές και συλλογικές πρωτοβουλίες θα συναντιούνται σε μια ολοήμερη γιορτή με σκοπό να προωθήσουν τη δημιουργία δομών αλληλέγγυας οικονομίας και την ανταλλαγή γνώσεων και πρακτικών δεξιοτήτων που αφορούν στην κάλυψη των βασικών μας αναγκών, για ένα μεγαλύτερο βαθμό αυτάρκειας στην καθημερινή μας ζωή.

Τα αγαθά που θα παράγονται ανήκουν σε όλους σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

«Η αγάπη προς τον πλησίον» και το πνεύμα της φιλοξενίας αποτελούν τη φιλοσοφική του θεμελίωση. Είναι η δράση μέσα στη πραγματικότητα ,στη ζωή. Η έμφυτη ανθρώπινη τάση της συνοδοιπορίας.

4.2 Τοποθεσία:

Ξαμουδοχώρι Δήμου Πλατανιά, Νομός Χανίων

Ο παραδοσιακός οικισμός βρίσκεται σε απόσταση 19 χιλιομέτρων από την πόλη των Χανίων, 3 χλμ νοτιοδυτικά του χωριού Μάλεμε, και 5 μόλις χιλιόμετρα από το παραθαλάσσιο θέρετρο του Πλατανιά, απέχουν λίγα μόλις λεπτά από την κοσμική ζωή των Χανίων καθώς συνδέονται εύκολα μέσω του παραθαλάσσιου επαρχιακού δικτύου αλλά και της Εθνικής Οδού.

Εντάσσεται στα γεωγραφικά και διοικητικά όρια του Δήμου Πλατανιά. Πρώτη φορά αναφέρεται το 1842 από τον Χουρμούζη Βυζάντιο. Στην απογραφή του 1881 αναφέρεται Ξαμουδοχώρι στο δήμο Πύργου Ψηλονέρου με 80 Χριστιανούς κάτοικους.

Στο διάστημα αυτό έχουν ήδη αρχίσει να έρχονται στο Ξαμουδοχώρι κάτοικοι από τα ορεινά του Νομού ιδίως από τους Λάκκους- οι οποίοι αγοράζουν περιουσίες Τούρκων και εγκαθίστανται μόνιμα στην περιοχή. Το 1920 το χωριό είναι έδρα ομώνυμου αγροτικού δήμου με 257 κάτοικους. Το 1928 έχει ενταχθεί στην κοινότητα Κοντομαρί με 329 κάτοικους. Το 1940 το Ξαμουδοχώρι είναι και πάλι έδρα

ομώνυμης κοινότητας με 259 κατοίκους. Σήμερα έχει πληθυσμό 200 συνολικά κατοίκων.

Το Ξαμουδοχώρι σύμφωνα με τους ντόπιους ονομάζεται έτσι γιατί το «ξαμώνουν οι άνεμοι» (δηλαδή το :«σημαδεύουν οι άνεμοι»)

4.3 Σχεδιασμός Καταλύματος

Σε ένα από τα στο υψηλότερα σημεία του Ξαμουδοχωρίου , στη πλαγιά ενός βουνού, σε 50 στρέμματα γης όπου ήδη βρίσκονται στην κατοχή της οικογένειας, μέσα στο Κρητικό τοπίο όπου στον ορίζοντα διακρίνεται η θάλασσα, θα οικοδομηθεί το αγροτουριστικό κατάλυμα shanti. Η κατασκευή του, θα αποτελείται από έναν συνδυασμό του παραδοσιακού Κρητικού αρχοντικού και της Βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Με απλά φυσικά συστήματα που θα λειτουργούν κυρίως με τη δύναμη της φύσης και με τον σχεδιασμό, ο οποίος θα αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Αποφεύγοντας όσο το δυνατόν περισσότερο, της παρέμβαση στις ήδη προσοδοφόρες ελιές των στρεμμάτων, το κατάλυμα shanti θα ομοιάζει με τη μορφή του ήλιου και οι επτά ακτίνες του, θα οδηγούν σε ένα διαφορετικό χώρο . Στο κέντρο του χωραφιού, στον πυρήνα του ήλιου, θα δημιουργηθεί ένα Θεραπευτικό-Εκπαιδευτικό κέντρο, το RoKa Center.

Οι επτά ακτίνες του ηλίου θα οδηγούν σε:

- Επτά Ξενώνες
- Κουζίνα χώρος εστίασης
- Οινοποιείο
- Εκθετήριο
- Αγρόκτημα φυσικής καλλιέργειας
- Κτηνοτροφία, τόπος κομποστοποίησης και ανακύκλωσης.
- Λοιποί χώροι
Γραφείο υποδοχής και διαχείρισης
Αποθήκες :εγκαταστάσεων ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης, εργαλείων, ζωοτροφών, τροφίμων κ.λ.π.

4.4 Ο ήλιος και οι επτά ακτίνες του

4.4.1 RoKa Center

Στο πυρήνα -καρδιά του ήλιου, θα βρίσκεται το RoKa center. Ένα Θεραπευτικό και Εκπαιδευτικό κέντρο, όπου ο καινοτόμος χαρακτήρας του, θα αποτελεί το σύνδεσμο ανάμεσα στην πνευματική και τη εγκόσμια ζωή. Πρόκειται για ένα τόπο δύναμης, που θα βοηθά τον φιλοξενούμενο του καταλύματος, να επανασυνδεθεί με το φως του, την κατανόηση, γνώση και την εξέλιξη του, μέσα από εναλλακτικές δραστηριότητες, εκπαιδευτικές, βιωματικά σεμινάρια, συμβουλευτική ,που σχετίζονται με την σωματική και πνευματική υγεία, με ενεργειακές μεθόδους, αλλά και με την τέχνη, την μουσική, το θέατρο, την φωτογραφία, την αρχιτεκτονική, την ιστορία, το χορό, εκπαιδευτικές και οικολογικές αναζητήσεις κ.α.

4.4.2 Πρώτη Ακτίνα

Ξενώνες

Οι επτά διαφορετικοί ξενώνες του καταλύματος 'shanti' θα κατασκευαστούν, στηριζόμενη στην βιοκλιματική αρχιτεκτονική τύπου cob και γεωδαισίας με οικολογικά υλικά και θα έχουν τη μορφή παραδοσιακού Κρητικού αρχοντικού σπιτιού.[1]

Η βιοκλιματική αρχιτεκτονική αφορά στο σχεδιασμό κτιρίων και χώρων (εσωτερικών και εξωτερικών-υπαίθριων) με βάση το τοπικό κλίμα, με σκοπό την εξασφάλιση συνθηκών θερμικής και οπτικής άνεσης, αξιοποιώντας την ηλιακή ενέργεια και άλλες περιβαλλοντικές πηγές αλλά και τα φυσικά φαινόμενα του κλίματος. Βασικά στοιχεία του βιοκλιματικού σχεδιασμού αποτελούν τα παθητικά συστήματα που ενσωματώνονται στα κτίρια με στόχο την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πηγών για θέρμανση, ψύξη και φωτισμό των κτιρίων.

Τα οικοδομικά υλικά του τύπου Cob είναι από πηλό, άμμο και άχυρο. Από τις πιο αρχαίες τεχνικές χτισίματος με γήινα υλικά, στα **cob (κομπ)**, χρησιμοποιούνται τα χέρια και τα πόδια για να σχηματιστούν μάζες πηλού αναμεμιγμένου με άμμο και άχυρο οι οποίες τοποθετούνται η μία πάνω στην άλλη διαμορφώνοντας έτσι μονολιθικές κατασκευές με μεγάλη σταθερότητα.

Ο σχεδιασμός τους είναι σε αρμονία με τη Γη το σχήμα και η φύση των ξενώνων, θα προσθέτουν φως και αρμονία στη διαβίωση καθώς το «μέσα» και το «έξω» θα μπερδεύονται γλυκά. Ο κάθε ξενώνας, θα μπορεί να φιλοξενήσει από 4- 6 επισκέπτες αλλά και τα άτομα που θα θελήσουν να ζήσουν μόνιμα στο κατάλυμα shanti.

τύπου cob

[1] Η Γεωδαισία είναι ακριβέστερα η επιστήμη που χρησιμοποιείται κατά κόρον από τους Τοπογράφους Μηχανικούς όταν επιθυμείται αποτύπωση μιας επιφάνειας (φυσικής ή τεχνητής) με απαιτήσεις μεγάλης ακρίβειας μετρούν γεωμετρικά και δυναμικά χαρακτηριστικά της Γης.

4.4.3 Δεύτερη Ακτίνα

Κουζίνα- χώρος εστίασης

Η προετοιμασία του φαγητού όπου διαρκούσε συνήθως ώρες στη Κρήτη με τη σιγανή φωτιά, η διαδικασία του μαγειρέματος όπου αποτελούσε σημαντικό χαρακτηριστικό της Κρητικής διατροφής, τα αγνά υλικά όπου θα αποτελούν τους θεμέλιους λίθους μιας μοναδικής διατροφής, θα δίνουν μια κοινωνική διάσταση της συνεύρεσης για φαγητό όπου ήταν πάντοτε ιδιαίτερα σημαντική για τους Κρητικούς. Η αυτοδιαχειριζόμενη κουζίνα θα προσφέρει τον εξοπλισμό της και τα προϊόντα της στους φιλοξενούμενους του καταλύματος για την καθημερινή διατροφή τους.

Σε αυτόν τον χώρο εστίασης θα διοργανώνονται 'συμπόσια Κρητικής διατροφής' με βιολογικά προϊόντα, από έμπειρους Κρητικούς μάγειρες ή και από την νοικοκυρά του χωριού, όπου θα προσφέρουν σε όποιον επιθυμεί να πάρει μέρος, μια αληθινή «γεύση Κρήτης».

4.4.4. Τρίτη Ακτίνα

Οινοποιείο

Η αγάπη του ανθρώπου για το αμπέλι και τον οίνο, αποτελεί πηγή έμπνευσης και δημιουργού πολιτισμού, ως συνοδοιπόρου στη γιορτή, τη χαρά, αλλά και τη λύπη, ως φάρμακου, ως συμβόλου, αλλά και ως βιοποριστικού μέσου και εμπορεύματος.

«Υπήρχαν πολλά πιθάρια εκεί γεμάτα κρασί» λέει ο Όμηρος τα περίφημα μεγάλα μινωικά πιθάρια , που φύλασσαν επί αιώνες τους εύχymους καρπούς της Κρήτης . Πατούσε λοιπόν σταφύλια του ο Μινωίτης αμπελουργός στους άρτιους – εκλεπτυσμένους πήλινους των μινωικών χρόνων καθώς και στις φυσικές ή σκαλισμένες κοιλότητες των βράχων και ο χρυσός χυμός περνούσε στα πιθάρια . Αυτά τα μεγάλα πιθάρια , όπως ο γλυκός χυμός του σταφυλιού «είχε βράσει, είχε ψηθεί και είχε ωριμάσει», αποσφράγιζαν, έβγαζαν το νέο τους κρασί και άρχιζαν οι σπονδές στο Θεό του κρασιού , οι ατελείωτες οινοποσίες , οι γιορτές , οι πομπές , και οι τελετές , η μουσική , οι χοροί και τα τραγούδια

Ο Χρυσός χυμός της Κρήτης, όπως λεγόταν, ήταν και μονάδα πληρωμής στις συναλλαγές των Γορτυνίων του 5ου π.Χ. αιώνα «και γλεύκιος προκόους εκατών» (εκατό πρόχους – δοχεία – γεμάτους μούστο – γλεύκος).

Σε νομίσματα της Αρχαίας Κυδωνίας ήταν χαραγμένα άλλοτε ένα τσαμπί σταφύλι , άλλοτε το κεφάλι του Διόνυσου και άλλοτε το όμορφο κεφάλι της Θεάς με ένα στεφάνι κληματόφυλλα . Σε άλλο νόμισμα της ίδια πολιτείας ένα στεφάνι κληματόφυλλα στόλιζε την κεφαλή του Βάκχου . Τέσσερις λυγερόκορμες Μινωίτισσες , χορεύουν σαν ελαφίνες με τα χέρια ψηλά , κρατώντας τα ιερά σύμβολα

η μία, πλατύστομο κρατήρα , που φέρνει στα χείλη της , για να πιεί κρασί η άλλη, τσαμπιά σταφύλια οι άλλες. Αυτή η Διονυσιακή εικόνα είναι χαραγμένη σε χρυσό δαχτυλίδι Μεσομινωικής περιόδου (1600 π.Χ. περίπου).

Η τρίτη ακτίνα του Καταλύματος θα οδηγεί λοιπόν σε ένα χώρο, που ουσιαστικά , θα μετουσιώνει την παραδοσιακή παρασκευή του οίνου.

Το μάζεμα των σταφυλιών και η παραγωγή κρασιού είναι ευχάριστες ομαδικές δραστηριότητες. Μέσα από την χαρά, και τη δημιουργία του οίνου, με την παραδοσιακή μέθοδο παρασκευής του δηλ. το πάτημα των σταφυλιών στους ειδικά κατασκευασμένους χώρους, πατητήρια, ο φιλοξενούμενος θα έχει τη δυνατότητα παρακολούθησης αλλά και μύησης στον κόσμο του κρασιού. Θα αναπτυχθούν χώροι οινοποίησης, εμφιάλωσης, παλαίωσης και αποθήκευσης.

Ο χώρος αυτός αρκετά διαφορετικός από την κεντρική παραπάνω ιδέα υπάρχει ήδη σαν οικογενειακή μικρή μονάδα παραγωγής κρασιού, όπου μέσα από το χρόνο πέρασε από γενεά σε γενεά και με την κατάλληλη μελέτη θα αναδιαμορφωθεί, ώστε να διαθέτει τον απαραίτητο επιπλέον εξοπλισμό, που θα ξεναγούν τον φιλοξενούμενο στο κόσμο της οινοποίησης και της γεύσης, με σεβασμό στα ήθη έθιμα, αλλά και την κουλτούρα αυτού του τόπου.

Με την καλλιέργεια των πατρικών αμπελιών, τα οποία βρίσκουν ήδη πρόσφορες κλιματολογικές συνθήκες , και την οινοποίηση , με οδηγό τις οινολογικές γνώσεις, θα δώσει νέα πνοή στην οινοπαραγωγή και την αμπελοκαλλιέργεια της περιοχής , όπου θα έχουν τη δυνατότητα και οι ντόπιοι αμπελουργοί να συμμετέχουν.

Το "καζάνι" -ή Άμβυκας- είναι ένα από τα πιο χρήσιμα εργαλεία στα χέρια των αμπελοκαλλιεργητών και χρησιμοποιείται για την απόσταξη των στράφυλων και την παραγωγή της τσικουδιάς. Ποτό λατρεμένο των Κρητικών που κάποτε έπεισαν ως και τους Τούρκους ότι δεν κάνουν δίχως του. Ο θεσμός του ρακοκάζανου νομιμοποιήθηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο γύρω στο 1920, οπότε και δόθηκαν οι σχετικές άδειες στους Κρήτες αγρότες. Όμως η υπόθεση της απόσταξης είναι σαφώς παλιότερη ελληνική γνώση. Ο Πεδάνιος Διοσκουρίδης, τον 1ο αι. μ.Χ., ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον όρο άμβυξ, για να περιγράψει μια πρωτόγονη συσκευή απόσταξης, που αποτελείτο από ένα δοχείο εφοδιασμένο με σωλήνα για την έξοδο του αποστάγματος.

Στην ίδια ακτίνα του οινοποιείου, λαμβάνει ήδη μέρος και το παραδοσιακό ρακοκάζανο της οικογένειας. Λειτουργεί και παράγει την παραδοσιακή τσικουδιά σε

διαφορές γεύσεις και πωλείται απευθείας σε καταναλωτές και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων σε όλη την Κρήτη. Η παραγωγή και η μύηση στο κόσμο της τσικουδιάς θα είναι μια επιπλέον δραστηριότητα του Καταλύματος.

4.4.5 Τέταρτη Ακτίνα

Εκθετήριο

Το εκθετήριο, θα είναι ένας διαμορφωμένος χώρος έκθεσης ,πώλησης, ανταλλαγής προϊόντων, υπηρεσιών και γνώσεων στη βάση των οικοπαραγωγικών αναγκών. Θα περιλαμβάνει τα προϊόντα παραγωγής του καταλύματος(όπως κρασί, λαχανικά και φρούτα ,λαδί, ξυδι, πετιμέζι κ.λπ.) αλλά και διάφορα βιολογικά τοπικά προϊόντα καθώς και βότανα, σπόρους, ροφήματα, τσικουδιά, εδέσματα, ξηρούς καρπούς κτλ .

Το ζητούμενο θα είναι η προώθηση όχι απλά της οικολογικής γεωργίας, αλλά η παρουσίαση και προώθηση μιας αυτοοργανωμένης οικολογικής ζωής, η ανάπτυξη τίμιων σχέσεων και η δημιουργία δομών αλληλέγγυας οικονομίας.

Στο χώρο αυτό θα συναντηθούν οι ατομικές και συλλογικές πρωτοβουλίες οικολογικής γεωργίας, θα διατηρούνται οι ντόπιες ποικιλίες με εναλλακτικούς τρόπους κατανάλωσης όπως δίκτυα ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων.Με διάθεση να σπάσει το ανταγωνιστικό δίπολο παραγωγού-καταναλωτή και να αναζητηθούν νέες συνθέσεις.

Πρόθεση των συμμετεχόντων θα είναι να αναδείξουν έναν τρόπο ζωής που βασίζεται στις αξίες της αυτάρκειας, της αλληλεγγύης, του μοιράσματος, του κοινοτισμού, του σεβασμού προς την φύση.

Επίσης θα δημιουργηθεί στο εκθετήριο, τράπεζα σπόρων, όπου θα μπορεί να διατηρηθεί όσο γίνεται καλύτερα, η μεγαλύτερη δυνατή ποικιλία ντόπιων ποικιλιών δέντρων-φυτών, άγριων φυτών, λουλουδιών και θάμνων. Εκτός του ότι θα εξασφαλίσουν την αυτονομία στο κατάλυμα, και την προσφορά ενός ολοκληρωμένου συστήματος οικολογικής καλλιέργειας, παράλληλα θα μπορούν να συμβάλουν στην διάδοση και διατήρηση των ντόπιων αυτοχθόνων ποικιλιών, προσφέροντας τις σε καλλιεργητές και ομάδες που επιθυμούν να τις καλλιεργήσουν.

4.4.6 Πέμπτη Ακτίνα

Αγρόκτημα φυσικής καλλιέργειας

- Εύφορο χώμα κάνει την αρχή-

Ο χώρος του μελλοντικού καταλύματος φωτός συνδέεται ήδη με ξεχωριστά οικογενειακά αγροκτήματα σε απόσταση 2 – 4 χιλιομέτρων όπου καλλιεργούνται με βιολογικές μεθόδους ήδη, 920 δέντρα ελιάς, 4 στρέμματα διαφόρων οπωροφόρων δέντρων, και 3 στρέμματα αμπελιού.

Θα δημιουργηθεί όμως και επιπλέον ένα αγρόκτημα μεγάλης έκτασης στο κατάλυμα shanti, με τη μέθοδο καλλιέργειας όπου εμπνευστής της, ήταν ο Ιάπωνας Masanobu Fukuoka, αγρότης, φιλόσοφος και πρώην φυτοπαθολόγος και την ονομάζει ‘μέθοδο του να μην κάνεις τίποτα’. Η θεωρία και η πρακτική της πράσινης επανάστασης» και

« Η επανάσταση Θεού Φύσης και Ανθρώπου», όπως σημειώνει ο κ. Μανίκης ο οποίος μεταφέρει και υλοποιεί στην Ελλάδα τις μεθόδους του.

Η φυσική καλλιέργεια διαφέρει ριζικά τόσο από την επιστημονική γεωργία, όσο και από την οργανική, γιατί έχει

ως φιλοσοφική αφετηρία την άποψη ότι η φύση είναι τέλεια σε αντίθεση με την ανθρώπινη γνώση που είναι ατελής και περιορισμένη.

Ο βασικός στόχος του φυσικού καλλιεργητή είναι να υπηρετήσει τη φύση, να δημιουργήσει γόνιμο έδαφος και τέλος να πετύχει την οικονομική αυτάρκεια. Έχει

μια ολιστική θεώρηση και βασίζεται στη διαισθητική μη χωριστική γνώση. Μια γνώση που γεννιέται όταν ο άνθρωπος ταυτίζεται με τη φύση γκρεμίζοντας τη χωριστικότητα που δημιουργεί ο άνθρωπος τους.

Αυτή η μέθοδος έχει τη δυνατότητα να δημιουργηθούν αγροκτήματα, να γίνει αναβλαστήση άγονων λόφων και βουνών να πρασινίσει η ερήμος και να μετατραπεί η γη σε παράδεισο τυλίγοντας σπόρους μέσα σε σβώλους από αργιλόχωμα και σπέρνοντας μια μεγάλη ποικιλία είδη σπόρων από οπωροφόρα και δασικά φυτά χλωρής λίπανσης πριν αρχίσει η περίοδος των βροχών (άνοιξη-φθινόπωρο).

ποικιλία είδη σπόρων από δέντρα, λαχανικά, σιτηρά και αρχίζει η περίοδος των βροχών

Η κάλυψη με σπόρους ώστε να μη τρωκτικά, ενώ η επιλογή της περιόδου των βροχών καλύτερες συνθήκες για να βλαστήσουν.

αργιλόχωμα προστατεύει τους φαγωθούν από πουλιά και εποχής σποράς μέσα στην εξασφαλίζει στους σπόρους τις

Η κατανόηση του Masanobu Fukuoka ότι όλα τα “επιτεύγματα” του ανθρώπινου πολιτισμού είναι χωρίς νόημα μπροστά στην ολότητα της φύσης, αλλά και ότι η Φυσική Καλλιέργεια βασίζεται σε τέσσερις αρχές, Όχι στην κατεργασία της

γης, όχι στο όργωμα, όχι βοτάνισμα,όχι στα φιλοσοφία όπου μέσα στα καταλύματος shanti δημιουργηθεί ένα φυσικό αέρα στη καλλιέργεια με ένα πιο γήινο τρόπο.

λίπασμα, όχι στο φυτοφάρμακα, είναι μια πλαίσια του αγροτουριστικου ταιριάζει ώστε να αγρόκτημα και να δώσει ένα

Με αυτή τη μέθοδο θα γίνουν καλλιέργειες ντόπιων ποικιλιών(κηπευτικά, βότανα, σιτηρά, φρουτόδεντρα) ικανές να υπερκαλύψουν τις ανάγκες του καταλύματος, τα αποθέματα να μεταποιούνται και στη συνέχεια να προωθούνται προς πώληση ή προς προσφορά σε αδύναμες κοινωνικές ομάδες. Ακόμα θα κατασκευαστεί θερμοκήπιο – φυτώριο ικανό να εφοδιάζει με τον απαραίτητο αριθμό φυτών και ποικιλιών που χρειάζεται το κατάλυμα.

4.4.7 Έκτη Ακτίνα

Κτηνοτροφία

Τόπος κομποστοποίησης και ανακύκλωσης

Στο κατάλυμα θα υπάρχουν ειδικοί χώροι διαμορφωμένοι ώστε τίποτα να μην χάνεται και να συνεχίζεται αρμονικά ο αέναος κύκλος της ζωής. Τα φυσικά προϊόντα θα ανακυκλώνονται, ενώ για τα υπόλοιπα θα χρησιμοποιηθούν εναλλακτικοί τρόποι χρήσης. Ένας ανάλογος κύκλος χαρακτηρίζει και τους καρπούς της γης. Τα φρούτα και τα λαχανικά χρησιμοποιούνται στην κουζίνα και με τα υπολείμματα τους και άλλους καρπούς της φύσης τρέφονται τα ζώα που μας δίνουν τα προϊόντα τους.

Με αυτό τον τρόπο το κατάλυμα shanti θα βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με τη φύση και το περιβάλλον. Μερικοί από αυτούς θα είναι:

- Μια περιορισμένη μονάδα κτηνοτροφίας αυτόχθων ειδών για να υπάρχει γάλα, αυγά και να μπορεί να παραχθεί τυρί, βούτυρο, γιαούρτι, τραχανάς κ.τ.λ..
- Χώρος για γεωργική κομποστοποίηση σαν ένα άμεσος και σημαντικός τρόπος ανακύκλωσης αλλά και σαν μέθοδο που μιμείται και επιταχύνει τις διεργασίες αποδήμησης που συμβαίνουν στη φύση.

4.4.8 Έβδομη Ακτίνα

Λοιποί χώροι

Στην τελευταία και έβδομη ακτίνα του ήλιου, αλλά και η πρώτη που θα συναντά ο επισκέπτης του καταλύματος shanti, θα δημιουργηθεί, χώρος γραφείου για την υποδοχή και την διαχείριση του καταλύματος shanti.

Σε μια επιπλέον συνδεδεμένη με την έβδομη ακτίνα ,αλλα απομακρυσμένη ζώνη, θα κατασκευαστούν οι αποθήκες εγκαταστάσεων ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης, εργαλείων, ζωοτροφών, τροφίμων κ.λ.π.

4.5 Δραστηριότητες- Δράσεις του καταλύματος shanti

Ο φιλοξενούμενος θα έχει τη δυνατότητα να παρευρεθεί στις αγροτικές δράσεις, να θαυμάσει την απλότητα των αγροτικών επαγγελμάτων, την ευρεσιτεχνία των αγροτών ,καθώς και να λάβει την τεχνογνωσία σε όλους τους τομείς του καταλύματος. Να γνωρίσει τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού. Θα βρίσκεται σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες θα μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης.

Οι αγροτικές δραστηριότητες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του τόπου και των ανθρώπων του.

Ο φιλοξενούμενος θα μπορεί να συμμετάσχει σε οποιοδήποτε γεωργική εργασία η τρύγο επιθυμεί, να μνηθεί στην σύνθλιψη και την εξαγωγή του ελαιόλαδου και να παρακολουθήσει την διεργασία στο ελαιουργείο του Ξαμουδοχωριου.

Στον τρύγο του οίνου και του μελιού από τον ντόπιο παραγωγό, στη παρασκευή κρασιού και τσικουδιάς, στην τυροκομική από το συνεργάτη βοσκό, σε μαθήματα Κρητικής παραδοσιακής κουζίνας, στο ζύμωμα και ψήσιμο ψωμιού στο ξυλόφουρνο, στη τέχνη της δημιουργίας γλυκών κουταλιού, στην παραγωγή καλιτσουνιών απο τις νοικοκυράδες του χωριού όπου η διαδικασία της ιεροτελεστίας αυτής, κρατάει ώρες.

Το χωριό διαθέτει ακόμα παραδοσιακό σιδεράδικο, ξυλογλύπτη, ντόπιους οπού ασχολούνται με την δημιουργία μαχαιριών, υφαντών και κεντήματων.

Η συμμετοχή η παρακολούθηση κοινωνικών, πολιτιστικών, θρησκευτικών εκδηλώσεων, δεν θα λείψουν από τον φιλοξενούμενο καθώς στο Ξαμουδοχωρι αλλά και στα γύρω χωριά Κυπάρρισος, Κοντομάρι, Ντερές, Βλαχερωνίτισσα, Ξυροκάμπι διοργανώνονται πανηγύρια με ζωντανή μουσική και άφθονο Κρητικό φαγητό, από το αντικείμενο της γιορτής όπως γιορτή κρασιού, Σαρδέλας, πιλαφιού κ.τ.λ.

Επίσης θα έχει την δυνατότητα για βοτανικούς περίπατους, αναγνώριση και συλλογή βοτάνων και λουλουδιών, στην διαλογή άγριων χορταρικών με την αρμόδια νοικοκυρά του χωριού.

Ακόμα πεζοπορίες στη φύση σε χαραγμένα μονοπάτια, διαδρομές με γαϊδουράκια και άλογα, παρακολούθηση άγριων πουλιών, ζων, απλά απόλαυση της φύσης με όλες τις αισθήσεις.

Βέβαια ο φιλοξενούμενος δεν θα περιοριστεί μόνο στις δράσεις του Αγροτουριστικού Καταλύματος και του Ξαμουδοχωριού. Η δικτύωση με ομάδες και δράσης του νομού Χανίων, θα διανοίγει νέα μονοπάτια, και θα υπάρξει ολοκληρωμένη συνεργασία, κινούμενη από το Αγροτουριστικό Κατάλυμα shanti . Όπως π.χ. το δίκτυο αγροτουρισμού Δυτικής Κρήτης, όπου συμμετέχει σε μια προσπάθεια εθνικού χαρακτήρα για έναν «άλλο τουρισμό». Έτσι ο φιλοξενούμενος θα δύναται να γνωρίσει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες στα διάφορα μικρά χωριά της Δυτικής Κρήτης.

Επίσης συλλόγους, ενώσεις και σωματεία, όπως τέχνης, πολιτισμού, ΑμεΑ, ορειβατικός σύλλογος, ιστιοπλοικός, καταδυτικός, χορευτικός, εκδρομές Νότια και Δυτικά κ.λ.π. Ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να έρθει σε επαφή και να συνυπάρξει με την ιστορία, τον πολιτισμό, τον άνθρωπο, και τη φύση. Ένα ταξίδι σε όλα τα επίπεδα οπού ο ίδιος θα επιλέξει να ακολουθήσει.

4.6 Φιλοσοφία και Στόχοι του Καταλύματος shanti

Μια πρωτόλεια εμβρυακή δημιουργία, το αγροτουριστικό κατάλυμα shanti, απαλλαγμένο από στερεότυπα, μια ζωντανή πολιτισμική επεξεργασία της καθημερινότητας με σημαντικές αναγωγές σε αξίες, που νοηματοδοτούν την δράση και προωθούν την κοινωνική διάδοση στοχεύει:

- Στην αρετή της φιλοξενίας, στην προσφορά, την αγάπη και το σεβασμό
- Στο Θετικό δημιουργικό έργο, με θεμελιώδη αρχή τα ιδανικά της ανθρώπινης αρμονίας και εξέλιξης.
- Στην συνεχομένη ύφανση της συμφιλίωσης μέσω δράσεων
- Στην δημιουργική λειτουργία ως πεδίο έκφρασης κοινωνικού πλουραλισμού και πνεύματος αλληλεγγύης .
- Στην αρχή της αμεσότητας των σχέσεων, στην νέα προοπτική των ανθρώπων, όπου έχουν να διαδραματίσουν ένα αυτόνομο σημαντικό ρόλο αλλά και να αναβιώσουν τις ανθρώπινες σχέσεις αμοιβαιότητας
- Στον τρόπο παρέμβασης όπου θα εκδηλώνεται σε πολλά επίπεδα όπως στην οργανωτική όψη του καταλύματος, συνδυάζοντας παραδοσιακές μεθόδους με νέες μεθόδους
- Στις λειτουργίες της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι
- Στην αρχή του αλληλέγγυου εμπορίου, δηλαδή της συνεργασίας και της έμπρακτης στήριξης προς όλους τους παραγωγούς, που είτε συμμετέχουν σε εγχώριους παραγωγικούς συνεταιρισμούς, είτε επιδιώκουν τη διαμόρφωση σχέσεων συνεργασίας και αλληλεγγύης ως μεμονωμένοι παραγωγοί, αλλά και σε παραγωγούς φτωχότερων περιοχών του κόσμου, που συγκροτούν κοινότητες και συλλογικότητες και αναπτύσσουν παραγωγικές σχέσεις οριζόντιες και συμμετοχικές, βασισμένες στην ανθρώπινη αλληλεγγύη και στο σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος.
- Στην ανάδειξη και τον εμπλουτισμό των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών στοιχείων της υπαίθρου, ώστε να συμπληρωθούν ή και να ενισχυθούν οι ασχολίες των κατοίκων της.
- Στην διάσωση, διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση του παραδοσιακού χαρακτήρα και της αυθεντικότητας του χωριού και κατ' επέκταση του πολιτιστικού προσώπου ,ως επίσης και στην ζωντανή παρουσία του κατοίκου του, συμβάλλοντας έτσι στην προσφορά μιας ολοκληρωμένης αυθεντικής εμπειρίας.
- Στην βιωσιμότητα, δηλ. στην διαχείριση ενός υγιούς δομημένου περιβάλλοντος που θα είναι βασισμένο στη χρήση των φυσικών πόρων και σε οικολογικές αρχές.
- Στην κάθαρση, ο αυθορμητισμός ως πηγή δημιουργίας, και ο ρόλος ως

τρόπος έκφρασης και πραγμάτωσης.

- Στην ένωση με τη γη μέσω παρατήρησης , συμμετοχής και μύησης
- Στην διατήρηση της παραδοσιακής Κρητικής κουζίνας σε συνδυασμό με την οικολογική διατροφή,
- Στην αναβίωση και διατήρηση εθίμων
- Στην προώθηση τοπικών εδεσμάτων και βιολογικών προϊόντων
- Στην προσέλκυση ανθρώπων όπου επιθυμούν την ανάδειξη και παρουσίαση της δημιουργικής δουλειάς τους. Διοργάνωση εκδηλώσεων, π.χ. καλλιτεχνών, τέχνης ,μουσικής, χορού.
- Στην θεραπεία της ψυχής, την ενίσχυση του πνεύματος μέσω διαφορετικών εναλλακτικών προσεγγίσεων.
- Και τέλος στην θετική διάθεση, την αγάπη και την ειρήνη ,την αυτονομία την αυτοδιαχείριση και την ελεύθερη αντίληψη. Αυτό το παιγνίδι του πνεύματος και ψυχής που δίνει χρώμα ρυθμό και τόνο στη ζωή.

Αγάπη, ευγένεια, σεβασμός, αλληλεγγύη, ισότητα, αρμονία, συνύπαρξη, οικολογία, διαφορετικότητα, αυτοδιαχείριση, υπευθυνότητα, ελευθερία. Το περιβάλλον στο οποίο ζούμε, η φύση, η μητέρα γη, αποτελείται από άπειρες δραστηριότητες και άπειρες μορφές ζωής. Δεν παύει όμως ποτέ να αποτελεί μια ενιαία οντότητα , ένα ζωντανό οργανισμό. Οι άπειρες μορφές ζωής συνδέονται-αλληλοεπηρεάζονται και συνυπάρχουν, εξελίσσονται. Κάθε δραστηριότητα στον εναλλακτικό χώρο θα πρέπει να είναι αρμονική με το περιβάλλον και να το ενισχύει. Οποιαδήποτε δράση δεν βρίσκεται σε αρμονία με την φύση, βρίσκεται εκτός του καταλύματος “shanti”.

4.7 Οικονομική βιωσιμότητα του Καταλύματος shanti

Οικονομική μελέτη δεν είναι αξιόλογο να συνταχθεί την παρούσα χρονική στιγμή λόγω του ότι δεν υπάρχει στόχος να ξεκινήσει η κατασκευή του Καταλύματος shanti μέσα στους επόμενους 12 μήνες.

Οπότε μπορεί να παρουσιαστεί μία υποκειμενική, άκρως γενική οικονομική μελέτη του Καταλύματος, μόνο στο τρόπο κάλυψης των εξόδων του.

Η καινοτομία του Καταλύματος στηριζόμενη στην Φιλοξενία και στην Φυσική εργασία, αναμένεται ότι θα προσελκύει μεγάλο πλήθος επισκεπτών είτε για λόγους ψυχαγωγίας-επιμόρφωσης είτε για οικονομικούς λόγους λόγω των εξαιρετικά χαμηλών εξόδων διαμονής και διατροφής.

Παρόλα αυτά το Κατάλυμα θα έχει έξοδα, πάγια και αναλώσιμα, τα οποία θα είναι αρκετά χαμηλά, ώστε να μπορούν να καλυφθούν με μικρή οικονομική συνεισφορά των επισκεπτών.

Το αγροτουριστικό κατάλυμα shanti θα αξιοποιεί όλες τις υπηρεσίες του ως μέσο εσόδων:

4.7.1 Οι ξενώνες

Ο φιλοξενούμενος-επισκέπτης του καταλύματος θα προσφέρει μια παραδειγματική ημερήσια τιμή των 10€ για την διαμονή του το πρωινό και το γεύμα του. Απαραίτητη προϋπόθεση για τον φιλοξενούμενο θα είναι η προσωπική του εργασία σχεδόν 5 ωρών την ημέρα στις δραστηριότητες του Καταλύματος, όπου θα δίνεται καθοδηγούμενη καθημερινή κατεύθυνση εργασιών.

Ο φιλοξενούμενος του καταλύματος όπου θα επιθυμεί την μόνιμη ή προσωρινή, δηλ. από 5 μήνες έως ένα χρόνο, διαμονή του στο κατάλυμα συμπεριλαμβάνοντας πρωινό και γεύμα, θα προσφέρει την εργασία του 8 ώρες την ημέρα και την καθαριότητα του ξενώνα όπου διαμένει.

Ο τουρίστας-φιλοξενούμενος οπότε θα επιθυμεί να μην συμμετέχει σε καμία εργασία, αλλά μόνο την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων, θα καταβάλει το παραδειγματικό ποσό των 25 €. Το οποίο συμπεριλαμβάνει διαμονή πρωινό και γεύμα.

Από τον διαχωρισμό αυτό, προκύπτει ότι οι ξενώνες χρειάζεται να κατηγοριοποιηθούν ως:

Οι 3 εκ των επτά να λειτουργούν μόνο για τους τουρίστες, οι υπόλοιποι 3 ως φιλοξενία για τους επισκέπτες, και οι τελευταίοι 2 για τους φιλοξενούμενους.

4.7.2 Εκθετήριο- Καλλιέργειες

Ως κατάλληλα εργαλεία-τεχνικές προώθησης όλων των αγαθών, θα αξιοποιηθεί η ανάπτυξη αγοράς, η διείσδυση στην αγορά, η διαφοροποίηση και η ανάπτυξη προϊόντος. Έτσι, με την ανάπτυξη της αγοράς επιδιώκεται η υπέρβαση και η διεύρυνση των τοπικών ορίων, με την εμπλοκή σε ευρύτερα δίκτυα συνεργατικών προσπαθειών για την προσφορά ποικιλίας αγαθών, που να καλύπτουν διάφορες ομάδες καταναλωτών με διαφοροποιημένες ανάγκες και χαρακτηριστικά. Η πώληση των αγαθών θα αποτελεί ένα κύριο έσοδο για το Κατάλυμα με ένα υποθετικό ποσοστό του 40%.

Θα γίνει προσπάθεια να υπάρξει συμμετοχή σε εκθέσεις σε όλη την χώρα, αλλά αυτό θα εξαρτηθεί και από την ποσότητα παραγωγής των προϊόντων.

Βέβαια η ανταλλαγή των προϊόντων λαμβάνεται υπόψη. Ο αγρότης, έμπορος κ.λ.π όπου θα επιθυμεί κάποιο προϊόν του καταλύματος θα ανταλλάσσει με την ίδια αξία, ένα δικό του προϊόν.(πχ. Τρεις φιάλες κρασιού με 10 σπόρους καλαμποκιού).

Οι πατρικές καλλιέργειες θα συνεχίσουν να βρίσκονται στα χέρια τους, με την διαφορά ότι τα επιπλέον εργατικά χέρια του Καταλύματος θα μειώνουν τα έξοδα του καλλιεργητή, αλλά θα αυξάνουν την πώληση. Τα επιπλέον έσοδα της παραγωγής μέσα από την πώληση θα αποτελούν έσοδο για το Κατάλυμα.

4.7.3. Σεμινάρια

Σαν ένα πρόσθετο εισόδημα που θα προωθηθεί και θα αποτελεί το 30% των εσόδων θα είναι τα σεμινάρια στο Roka Center. Έχοντας ήδη την εκπαίδευση και την γνώση για σεμινάρια ενεργειακής προσέγγισης ,θα πραγματοποιούνται εβδομαδιαία τακτικά σεμινάρια οπού θα απευθύνονται σε οποιοδήποτε επιθυμεί να παρευρεθεί. Η τιμή τους θα εξαρτάται από το αντικείμενο του σεμιναρίου και θα ανέρχονται από 25 € έως και 80€. Διαμονή δεν συγκαταλέγεται σε αυτήν την περίπτωση αλλά για όποιον επιθυμεί, θα ισχύουν τα ποσά που προαναφέρθηκαν.

Το Roka center όμως δεν θα παραμείνει μόνο σε αυτό. Ήδη μέσα από ατομικές δικτύώσεις υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός δασκάλων, εμπυχωτών, ομάδων ,και επαγγελματιών οπού διοργανώνονται σε άλλους χώρους της Ελλάδας και του εξωτερικού, εκπαιδεύσεις και σεμινάρια .

Το Roka center θα δίνει την δυνατότητα ανοιχτής φιλοξενίας για την πραγματοποίηση κάθε είδους δράσεων, δρώμενων, εκδηλώσεων, προβολών, εκθέσεων κλπ., οπού βρίσκονται μέσα στη φιλοσοφία του Αγροτουριστικού Καταλύματος, και οι συμμετέχοντες θα έχουν την επιλογή της διαμονής στο Κατάλυμα.

Όλα αυτά προϋποθέτουν την διακίνηση έντυπου υλικού, δημιουργία ψηφιακού χώρου δεδομένων, προσφορές αγαθών προς πώληση κ.λ.π. και γενικά μια σωστή έρευνα αγοράς, οργάνωση και δικτύωση.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μέθοδος της δειγματοληπτικής έρευνας συμπληρώθηκε από συνολικά 50 άτομα Έλληνες και αλλοδαπούς κατοίκους της Κρήτης αλλά και της Ελλάδας.

Μετά την συλλογή των δεδομένων, ακολούθησε η κωδικοποίηση όλων των απαντήσεων οπου και προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων με ποσοστό 72%, γνώριζε τι είναι και τι σημαίνει ένα Αγροτουριστικό Κατάλυμα. Παρόλο όμως που αυτό το ποσοστό έχει την γνωσιακή εμπειρία, κανένας δεν έχει διαμείνει σε ένα οποιοδήποτε Αγροτουριστικό Κατάλυμα, συμπεριλαμβανομένου και το υπόλοιπου 28% των ερωτηθέντων.

Βεβαία στην ερώτηση εάν θα επέλεγαν για τις διακοπές τους ένα Αγροτουριστικό Κατάλυμα, το 40 % δεν θα επέλεγε αυτού του είδους τις διακοπές, με το 25% του ποσοστού να θεωρεί πως αυτού του είδους οι διακοπές περιλαμβάνουν σωματική καταπόνηση, οπου και δεν επιθυμούν να καταναλώσουν την απαραίτητη ενεργεία αυτήν την εποχή , το 10% να μην έχει καλή σχέση με τη γη και να επιθυμεί τις πολυτελείς ανέσεις, ενώ ένα 5% δεν γνωρίζει τι σημαίνει Αγροτουριστικό Κατάλυμα και δεν το επιλέγει.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη αυτές τις απαντήσεις και το ποσοστό παρατηρούμε ότι οι άνθρωποι από διάφορες χώρες ,πόλεις , ηλικίες και σαφώς απόψεις έχουν ακούσει για τα αγροτουριστικά καταλύματα αλλά δεν θα τα επισκεπτόντουσαν ποτέ. Μην έχοντας την γνώση του τι ακριβώς κάνει ένα αγροτουριστικό κατάλυμα, μόνο από την έννοια της λέξεως, δεν επιθυμούν να επισκεφτούν ένα τέτοιο χώρο.

Μόνο ένα 30 % έχει βιώματα από ένα περιβάλλον αλληλεγγύης, εκ των οποίων το 18% έχει βρεθεί σε σεμινάρια πνευματικού προσανατολισμού και δράσεις, οπου θεμελιώδεις αρχές τους, είναι το μοίρασμα, ενώ το 12% ενθυμάται την αλληλεγγύη των κατοίκων του χωριού που μεγάλωσαν πριν πολλά χρόνια.

Στην αρετή της φιλοξενίας και στη σοφία της αλληλεγγύη, παρατηρούμαι ότι έχει πάρει θέση η μαζικότητα ,το τσιμέντο, το απρόσωπο, η εσωστρέφεια, η πολυτέλεια.

Για την άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με τις ξενοδοχειακές μονάδες ένα ποσοστό 20% απάντησε, ότι είναι πολύ καλή, ένα 28% καλή ,40 % μέτρια και ένα ποσοστό 12% κακή.

Για τα αγροτουριστικά καταλύματα η άποψη είναι για το ποσοστό του 50% καλή για το 35 % μέτρια, για 15% κακή.

Βάση των ποσοστών οι ξενοδοχειακές μονάδες αλλά και τα αγροτουριστικά καταλύματα πλην μερικών εξαιρέσεων, βρίσκονται στο επίπεδο της άποψης του μέτρια έως καλή. Σε μια χώρα που έχει όλα τα δυνατά φόντα, ώστε να δημιουργηθούν εξαιρετικές μονάδες και καταλύματα , για μια ευχάριστη και απολαυστική διαμονή με όλες τις δραστηριότητες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε συλλογικό επίπεδο.

Ένα 35% των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα ότι μπορεί ένα αγροτουριστικό κατάλυμα να στηρίξει θετικά την σημερινή ηθικό-κοινωνική κρίση που όλοι βιώνουμε το 27% συμφωνεί, το 30% ούτε συμφωνεί- ούτε διαφωνεί ,το ποσοστό του 5% διαφωνεί και ένα ποσοστό του 3% δεν απάντησε καθόλου. Τα ίδια ποσοστά των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι ένα αγροτουριστικό κατάλυμα μπορεί να επηρεάσει θετικά το περιβάλλον με τη διαφορά του 40% να συμφωνεί απόλυτα ενώ 22% να συμφωνεί.

Ένα αγροτουριστικό κατάλυμα έχει την δύναμη και την ικανότητα να επηρεάσει, στηρίξει, αλλάξει, και να μεταμορφώσει αυτήν την ηθικό-κοινωνική κρίση που βιώνουμε. Σύμφωνα με τα αγροτουριστικά καταλύματα όπου βρίσκονται στην Ελλάδα και στην Κρήτη πλην κάποιων εξαιρέσεων βέβαια, είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί αυτό. Τα αγροτουριστικά καταλύματα μπορούν να επηρεάσουν σε πολλά επίπεδα αφού ξεκινώντας από τον γείτονα , χωριό απευθύνονται στη πόλη, στην κοινωνία, στον επιχειρηματία, στον αγροτουρίστα που ζει στο εξωτερικό κ.λ.π. στα πλαίσια της επικοινωνίας της αγκαλιάς της ενοποίησης όλα είναι εύκολα να αλλάξουν. Ακόμα και ηθικοκοινωνική κρίση που υπάρχει.

Στην ερώτηση εάν ένα Αγροτουριστικό Κατάλυμα μπορεί να επηρεάσει την σημερινή οικονομική κρίση, ένα ποσοστό 25% απάντησε ότι συμφωνεί απόλυτα, ένα 35% ότι συμφωνεί , το 30 % ούτε συμφωνεί - ούτε διαφωνεί, το 7% διαφωνεί και το 3% δεν έδωσε καμία απάντηση.

Μέσα σε όλα αυτά τα πλαίσια και με την δύναμη που δημιουργεί η ένωση θα μπορούσε και αυτό να επιτευχθεί. Δηλ. να επηρεάσει θετικά την οικονομική κρίση που βιώνουμε. Βεβαία αυτού του είδους η πρόταση προϋποθέτει την συμμετοχή των

ανθρώπων στα απλά πράγματα, σε αυτά που προσφέρει η φύση και στη χαρά της ύπαρξης, πράγμα ιδιαίτερα δύσκολο για τους ανθρώπους της σημερινής κοινωνίας.

Υπάρχει όμως πάντα φως και ελπίδα και το μόνο βήμα που χρειάζεται είναι μια αναζήτηση και μεταφορά σε νέα μονοπάτια που οδηγούν σε αρχέγονα βιώματα. Η αλλαγή που επιθυμεί ο καθένας από εμάς μπορεί να γίνει, ξεκινώντας από εμάς τους ίδιους.

Το μεγαλύτερο ποσοστό, της τάξεως του 85% απάντησε θετικά στη ερώτηση εάν θα μπορούσαν να επισκεφτούν ή να φιλοξενηθούν σε ένα Κατάλυμα όπου όλα μοιράζονται και ανήκουν σε όλους, ενώ το ποσοστό του 15% απάντησε αρνητικά, εκ των οποίων οι λόγοι, ήταν η υγιεινή, η μοναχικότητα, η επιλογή και επιθυμία να έχουν τον απόλυτα προσωπικό χώρο στις διακοπές.

Το ίδιο 85% ποσοστό θα διέθετε την δημιουργική του δουλειά μέσα σε ένα τέτοιο χώρο, σαν αντάλλαγμα των εξόδων διαμονής και διατροφής από 3 έως 6 ώρες, αλλά και εξαρτώμενα από τον χρόνο διαθεσιμότητας του καθενός. Το 10 % δεν θα την διέθετε θεωρώντας ότι δεν είναι σε ισορροπία η ανταλλαγή αυτή, ενώ ένα 5 % δεν θα το τολμούσε ποτέ αυτού του είδους την ανταλλαγή, κρίνοντας την ως ουτοπία.

Στο ίδιο σταθερό του 85% ποσοστό, θα έμενε μόνιμα ή θα ερχόταν για κάποια χρονικά διαστήματα σε ένα Κατάλυμα, ένα 8% θα το επισκεπτόταν για εναλλαγή τρόπου ζώνης για κάποια διαστήματα και με την προϋπόθεση ότι το κατάλυμα θα βρίσκεται στα πλαίσια της φιλοξενίας, της αγροτικής γης, της προσφοράς, της δυνατότητας για ήσυχες διακοπές, ενώ ένα 7 % δεν θα επισκεπτόταν, ούτε θα έμενε στο κατάλυμα.

Οι απαιτήσεις των ερωτηθέντων από ένα τέτοιο χώρο κατά την πλειοψηφείας, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες είναι:

οι οικονομικές τιμές

- η υγιεινή
- η ηρεμία
- η ξεκούραση
- η γνωριμία και ο σεβασμός με την φύση
- η καλή διατροφή
- καλός διαμοιρασμός αρμοδιοτήτων

- η ισορροπία ανταλλάξιμων ειδών
- η επικοινωνιακή καθαρότητα
- οι ανθρώπινες παροχές ώστε να ζει ο επισκέπτης με ισορροπία στην ασφάλεια και αγάπη
- η συντροφικότητα
- η δικαιοσύνη
- η ελευθερία
- ο συντονισμός και ο αλληλοσεβασμός
- το χαρούμενο περιβάλλον.

Οι περιγραφικές τους προτάσεις, για τη καθημερινότητα σε ένα κατάλυμα περιλαμβάνουν :

- Νομαδική ζωή
- Διαμοιραζόμενες αξίες και εμπειρίες
- Πρωινό στην αυλή του Καταλύματος με τις μυρωδιές της φύσης.
- Περίπατος και παρατήρηση της φύσης
- Πρωινό-μεσημεριανό-βραδινό υγιεινών και χειροποίητων εδεσμάτων από ντόπια προϊόντα
- Εναλλακτικές θεραπείες- διαλογισμός , γιόγκα, και άλλες προτάσεις που αξίζουν να γίνονται κοντά στη φύση
- Ενασχόληση με τη φύση με την καθοδήγηση κάποιου αγρότη
- Κατασκευές, χειροτεχνία
- καλλιτεχνικές δραστηριότητες-ζωγραφική , χορός, τραγούδι.

Συνοψίζοντας, γίνεται εμφανής η άμεση αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης των επιχειρηματιών στο τουρισμό, αλλά και οι επιπτώσεις από την έλλειψή της στην λειτουργία των αγροτουριστικών καταλυμάτων. Βλέποντας όμως τον τρόπο που λειτουργούσαν μέχρι σήμερα οι υπηρεσίες του κρατικού τομέα, είναι δύσκολο να επιτευχθεί ένα τόσο δύσκολο έργο. Αυτό ακριβώς το λόγω είναι απαραίτητη πλέον η επιστροφή στις απλές αξίες με την πρωτοπόρο αλλαγή του καθενός ξεχωριστά.

Το ερώτημα όμως είναι γιατί δεν έχουν μελετηθεί σε τόσο βάθος οι επισκέπτες –φιλοξενούμενοι- τουρίστες- Άνθρωποι και γιατί δεν έχει γίνει ποτέ καμία δράση ευαισθητοποίησης. Πιθανώς ένα κομμάτι της απάντησης είναι η μεγάλη δυσκολία αυτού του έργου, για το οποίο απαιτούνται άνθρωποι με ξεχωριστές ικανότητες και σπάνιο συνδυασμό γνώσεων. Θα πρέπει να έχουν έντονο ζήλο και ενεργητικότητα στην εργασία τους. Ή απλά, η κινητοποίηση των υπευθύνων και ο συντονισμός τους με ομάδες και δράσεις της Ελλάδας και του εξωτερικού -που έχουν βαθιά εμπειρικές γνώσεις και ήδη δρουν σε αυτό το επίπεδο της αλληλεγγύης και της ευαισθητοποίησης, συνδυάζοντας την ανθρώπινη γνώση της αγάπης, με την διεπιστημονική- είναι πολύ δύσκολη. Όντας όμως η τυπικότητα και τα κλειστά μυαλά, το χαρακτηριστικό κάθε δράσης, δεν είναι εύκολο να επιτευχτεί ένα τέτοιο έργο.

Ο ιδιοκτήτης του κάθε καταλύματος, πλην εξαιρέσεων, βλέπει τον εαυτό του σαν επιχειρηματία. Ενώ ένας συνδυασμός, θα μπορούσε να είναι έργο αρμονικής συνύπαρξης και θα δημιουργούσε όλες τις προϋποθέσεις για μια ευχάριστη διαμονή και πραγματική απόλαυση, εφόσον ολόκληρη η φιλοσοφία του Αγροτουρισμού βασίζεται στη διαπροσωπική, ανθρώπινη, άμεση και φιλόξενη σχέση μεταξύ του κατοίκου της υπαίθρου και του επισκέπτη.

Όλα προέρχονται από τον Άνθρωπο και όλα καταλήγουν σε Αυτόν. Οπότε τα κεφάλαια που δαπάνιούνται σε διαδικαστικά θέματα είναι προτιμότερο να δαπανηθούν ισόποσα στον δημιουργό και τον καταναλωτή φιλοξενούμενο τους.

Αυτή όμως η ιδέα δεν είναι μεταφορική, αλλά κυριολεκτική. Σημαίνει να δαπανηθούν για την εσωτερική του κινητοποίηση. Η έρευνα που γίνεται προς τις τεχνολογίες είναι δυσανάλογη σε σχέση με την έρευνα που γίνεται προς το κέντρο του Ανθρώπου, όπως και οι επενδύσεις ευρύτερα.

Είναι σημαντικό για τις τοπικές κοινωνίες να είναι σε θέση να προσφέρουν την ποιότητα στους επισκέπτες τους. Πρέπει να αναγνωρισθεί η δυναμική του αγροτουρισμού και της φιλοσοφίας του και στη συνέχεια να μετασχηματισθεί αυτή η δυναμική σε στόχο εθνικό, ο οποίος θα ακολουθείται πιστά, και θα υλοποιείται με συνεπεία, φαντασία και θάρρος. Οι φυσικές προϋποθέσεις υπάρχουν, αλλά απαιτούνται επιπλέον οι πνευματικές και οι ψυχικές, δηλαδή ευρύτητα αντίληψης, διεπιστημονική προσέγγιση, διορατικότητα, ευαισθησία, τόλμη, και ανθρώπινη βούληση.

Ο τουρισμός στην ύπαιθρο πρέπει να εξελιχθεί σταδιακά και χωρίς κλυδωνισμούς από μαζικό σε επιλεκτικό και πολυμορφικό, προσανατολισμένο στις

απαιτήσεις του φιλοξενούμενου, να γίνει διακριτός, ελκυστικός, επιζητούμενος και ισχυρός προορισμός. Η συντονισμένη προσπάθεια, εμπλουτισμού και διαφοροποίησης της τουριστικής προσφοράς, θα επιφέρει βελτίωση της εισοδηματικής διαστρωμάτωσης και χρονική επέκταση της τουριστικής ζήτησης, γενικά και ειδικά στην περιφέρεια. Αυτή η συντονισμένη προσπάθεια θα κρατά τον πυρσό του φωτός και θα διανοίγει νέους δρόμους.

Οπότε η μετάβαση του Αγροτουρισμού από μία εξάρτηση στις ενισχύσεις της Ε.Ε., προς μία ανεξάρτητη, αναπτυσσόμενη οικονομία, θα απαιτήσει την ανάλογη 'προπόνηση' του Ανθρώπου. Η αλλαγή του τρόπου σκέψης και διαχείρισης των ανθρώπινων ικανοτήτων είναι απαραίτητη και έφτασε η ώρα να υλοποιηθεί.

Για να δουλέψουν σωστά, όπως αναφέρουν κάποιοι Εναλλακτικοί Σύμβουλοι-Θεραπευτές, 'Θέλει ζέστη και φώς'. Στην αρχή, η λέξη 'ζέστη' αναφέρεται στην αίσθηση φροντίδας που πρέπει να έχει ο θεραπευτής (ιδιοκτήτης). Στη συνέχεια η λέξη 'φώς' αναφέρεται στην σωστή προπόνηση των θεραπειών και ακολούθως των θεραπευμένων (φιλοξενούμενων). Δηλαδή, στην γνώση που δίνουν ή αλλιώς στη σωστή-σοφή τεχνογνωσία.

Καταληκτικά, ο Αγροτουρισμός διαπερνά το κέλυφος μια, ακόμα, μορφής τουριστικής δραστηριότητας, για να αναδειχθεί σε φιλοσοφία, τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς, όπου το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι κοινό.

Το αγροτουριστικό Κατάλυμα shanti αν και σε οραματικό επίπεδο, που όμως στοχεύει στη μελλοντική δημιουργία του μέσα στα επόμενα τρία χρόνια, μπορεί να αποτελέσει την αρχή στα Χάνια αλλά και στην Κρήτη και να αναδείξει το ζωογόνο φως του ήλιου, το γαλάζιο και το πράσινο όπου θα «κάνουν παιχνίδι» σε όλους τους τομείς. Να αποτελέσει μια καινούρια διάσταση, ως αγαθό ποιότητας ζωής και να δώσει την ευκαιρία υιοθέτησης των αρχών της φιλοξενίας της αλληλεγγύη, της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και τις προσέγγισης λαών με διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις.

Το σημαντικό από όλα είναι να είμαστε αυθεντικοί και εφευρετικοί μέσα στα πλαίσια της ζέστης και του φωτός. Να παραμένουμε σαν τον Οδύσειο ταξιδευτή της ζωής, να δημιουργούμε οι ίδιοι, αλλά και να εξερευνούμε τους νέους δρόμους που μας οδηγούν σε αυτό.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΊΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΑ
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Αριθμός ερωτηματολογίου:

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ
ΔΙΓΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

ΡΕΘΥΜΝΟ 2011
Α. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

(Παρακαλώ επιλέξτε το βαθμό συμφωνίας σας στις παρακάτω δηλώσεις, όπου 1=συμφωνώ απόλυτα, 2=συμφωνώ, 3=ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ, 4=διαφωνώ και 5=διαφωνώ απόλυτα)

1. Γνωρίζετε τι είναι, τι σημαίνουν τα Αγροτουριστικά Καταλύματα;

NAI OXI []

2. Έχετε φιλοξενηθεί σε κάποιο Αγροτουριστικό Κατάλυμα;

NAI OXI Τοποθεσία []

3. Θα επιλέγατε για τις διακοπές σας ένα Αγροτουριστικό Κατάλυμα?

NAI OXI []

Αν όχι, ο λόγος είναι:

..... []
..... []
.....
.....

4. Καταγράψτε την άποψη σας σχετικά με τις παρακάτω προτάσεις.

		Πολύ Κακή	Κακή	Μέτρια	Καλή	Πολύ Καλή	
4.1	Ποια είναι η άποψη σας σχετικά με τις ξενοδοχειακές μονάδες	☐	☐	☐	☐	☐	[]
4.2	Ποια είναι η άποψη σας για τα Αγροτουριστικά Καταλύματα	☐	☐	☐	☐	☐	[]

5. Σχετικά με τα Αγροτουριστικά Καταλύματα:

		1	2	3	4	5	
5.1	Μπορούν να επηρεάσουν θετικά την σημερινή ηθικό-κοινωνική κρίση που όλοι βιώνουμε	☐	☐	☐	☐	☐	[]
5.2	Μπορούν να επηρεάσουν θετικά το περιβάλλον	☐	☐	☐	☐	☐	[]
5.3	Μπορούν να επηρεάσουν θετικά την σημερινή οικονομική κρίση	☐	☐	☐	☐	☐	[]

B. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

6. Έχετε εμπειρία σχετικά με την ζωή σε μια κοινότητα αλληλεγγύης?

ΝΑΙ ΟΧΙ

[]

Αν ναι, ποια είναι?

.....

.....

.....

.....

.....

[]

7. Θα μπορούσατε να επισκεφτείτε ή φιλοξενηθείτε σένα Κατάλυμα όπου όλα μοιράζονται και ανήκουν σε όλους ?

ΝΑΙ ΟΧΙ

[]

Αν όχι, ο λόγος είναι:

.....

.....

.....

.....

.....

[]

8. Θα προσφέρατε την εθελοντική σας εργασία στις αγροτικές δραστηριότητες του Καταλύματος με αντάλλαγμα την διαμονή και διατροφή σας ?

ΝΑΙ ΟΧΙ

[]

Αν όχι, ο λόγος είναι:

.....

.....

.....

[]

Αν ναι, πόσες ώρες εργασίας?

.....

.....

9. Θα διαθέτατε την δημιουργική σας δουλειά (αυτήν που έχετε εμπειρία) μέσα σε ένα τέτοιο χώρο, σαν αντάλλαγμα των εξόδων διαμονής και διατροφής?

ΝΑΙ ΟΧΙ

[]

Αν όχι, ο λόγος είναι:

.....
.....
.....

[]

10. Θα μένατε μόνιμα στο Αγροτουριστικό κατάλυμα, ή θα ερχόσασταν για κάποια χρονικά διαστήματα?

ΝΑΙ ΟΧΙ

[]

Αν όχι, ο λόγος είναι:

.....
.....
.....
.....

[]

11. Ποιες οι απαιτήσεις σας από ένα τέτοιο χώρο;

.....
.....
.....
.....

[]

12. Περιγράψτε σύντομα μια καθημερινή μέρα στο Κατάλυμα , όπως πραγματικά θα θέλατε να είναι:

.....
.....
.....
.....
.....

[]

Γ. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

13. Φύλο:

Αντρας 1

Γυναίκα 2

[]

14. Ηλικία:

18-35 ετών 1

36-45 ετών 2

46-60 ετών 3

άνω των 61 ετών 4

[]

15. Τόπος διαμονής:

[]

16. Οικογενειακή κατάσταση:

Άγαμος/η 1

Έγγαμος/η 2

Χήρος/α 3

Διαζευγμένος/η 4

[]

17. Επίπεδο εκπαίδευσης:

Δημοτικό 1

Γυμνάσιο 2

Λύκειο Γενικό/Τεχνικό 3

Α.Ε.Ι. - Τ.Ε.Ι. 4

Άλλο 5

[]

Σας ευχαριστώ πολύ!

Βιβλιογραφία

http://oasigr.5.forumer.com/a/_post275.html
<http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14302/1/QFD+%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD+%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C.pdf>
<http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/296/1/Ptychiaki62.pdf>
http://www.greencorfu.com/gr/Home_GR.html
nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2009/MargaritakiKonstantina/attached-document-1296203975-748434-14119/margaritaki2009.pdf
http://www.ketade.gr/docs/Enall_tour.pdf
<http://archive.in.gr/>
<http://www.in.gr>
<http://www.minagric.gr/>
<http://www.greenpage.gr/>
<http://kyttaronewearth.webs.com/>
telaithrion.freeandreal.org
oikodiktyo.espivblogs.net
www.gnto.gr
www.escanda.org
<http://www.holisticharmony.com/greek/>
<http://www.naturalfarming.eu>
[http://www.crete.tournet.gr.](http://www.crete.tournet.gr)
<http://www.cob.gr/>
<http://www.alternativegreece.gr>
<http://www.kouriteshouse.gr>
<http://www.vamos.gr>
www.lefkoritis.com
[http://www.arolithos.gr.](http://www.arolithos.gr)
[http://www.vilaeti.gr.](http://www.vilaeti.gr)
www.eftrapelia.gr
www.milia.gr
www.spiliavillage.gr
<http://www.athermigo.com/>

Σχέδιο και τεχνική της Οδύσσειας
Όλγα Κομνηνού -Κακρίδη Θεσσαλονίκη 1981

Από τους περιηγητές στο σύγχρονο μαζικό τουρισμό
(σημειώσεις από Σεμινάριο)

Ιστορία της ελληνικής φιλοξενίας
Ν.Κ. Μουτσόπουλος (Δημοτική βιβλιοθήκη Χανίων)

Ιστορική προσέγγιση του Ξενοδοχειακού Κλάδου
Δρ. Δημήτρης Λαλούμης
Πρόεδρος ΔΡΑΤΤΕ
Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Οικονομική ανάπτυξη και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Μαλανδράκης Ιωάννης
(σημειώσεις, Κ.Ε.Κ. Ε.Ε.Τ.Α.Α.)

Αγροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη
Λεωνίδα Α. Παπακωνσταντινίδης Δεκεμβρης 1992

Επιχειρήστε Αγροτουριστικά
Στέλλα Ασκελή Αγροτουριστική Α.Ε.

Κρήτη Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού
Γραφείο τουρισμού περιφέρειας Κρήτης

Αγροτουρισμός
Δρ. Γεώργιος Έξαρχος

Τουρισμός έννοιες μεγέθη δομές
Στέλιος Βαρβαρέσος 2000

Τουρισμός Υγείας
Κουδουμά Μαρία

Αειφορία εναλλακτικές μορφές τουρισμού
Κωνσταντίνος Ανδριώτης

Πράσινο Επιχειρείν
ΠΑΝ.Δ.ΟΙΚ.Ο Ιωάννης Ζήσης

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ
Πτυχιακή μελέτη : Μάριος Τσολάκης

Υλικό εισηγητικό από διημερίδες σχετικά με την πράσινη επιχειρηματικότητα.
Διγενάκη Μιράντα Αρχιτέκτονας εσωτερικών χώρων

Υλικό και συνέντευξη από τον πρόεδρο Δικτύου Δυτικής Κρήτης, Αντώνη Λιοδάκη